

**NATIONAL ASSEMBLY OF
SEYCHELLES**

*Wednesday 03rd November
2021*

The Assembly met at 09am

National Anthem

Moment of Reflection

Mr Speaker in the Chair

MR SPEAKER

Bonzour tou Manm Onorab. Bonzour nou piblik ki pe swiv nou deor. E mersi pou zwenn nou ankor enn fwa. Madanm Clerk nou annan en *First Reading* silvouple.

MADAM CLERK

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour tou bann Manm e tou dimoun ki a lekout. *Bill* ki pe ganny prezante bomaten i *Appropriation Bill, 2022*. *This Act may be cited as the Appropriation Act, 2022*. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Nou pou kontinyen avek *Bills* pou *Second Reading*. E nou pou pran *Physical Planning Bill, 2021*. Madanm raporter ou ava apel Vis-

Prezidan e son delegasyon silvouple.

Byenveni, bonzour e byenveni Vis-Prezidan Ahmed Afif. E avek Vis-Prezidan nou swet osi byenveni Mr Frank Ally, *Attorney General*, Ms Angela Servina, *CEO Planning Authority* e Mr Terry Biscornet, *Deputy CEO Planning Authority*.

Nou isi pou pran *Physical Planning Bill*. Avek sa mon ava envit *Leader of Government Business* pou prezant Mosyon pou *Second Reading* sa *Bill*.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Vis-Prezidan avek ou delegasyon. Bonzour tou koleg dan Lasanble e tou dimoun ki pe swiv nou. Mr Speaker anba *Order 69(2)* nou *Standing Orders*, mon *move* ki *Physical Planning Bill, 2021* i ganny lir en Dezyenm Fwa. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Mon a ganny en *secondment* pou sa? Onorab Esparon.

HON REGINA ESPARON

Mersi Mr Speaker. Bonzour tou dimoun. Mr Speaker Mosyon pou *Second Reading of Physical Planning*

Bill of 2021 i ganny segonde.
Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Vis-Prezidan mon apel ou pou fer ou lentrodiksyon lo sa *Bill* silvouple.

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mersi bokou Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker, *Leader Business* Gouvernman, *Leader Lopozisyon*, tou bann Manm Lasanble e tou dimoun ki a lekout bomaten.

Mr Speaker sa Prozedlwa ki pe ganny prezante avek Lasanble Nasyonal, i en Lalwa avek tre gran lenportans pou nou pei, par rapor ki i sa Lalwa ki pou diriz e gid tou devlopman fizik dan pei e atraver sa, siport devlopman sosyoekonomik e ede asir proteksyon lanvironnman Sesel dan bann lannen ki pou vini.

Atraver sa Prozedlwa, nou pe demann Lasanble Nasyonal son laprouvasyon pou ranplas Lalwa aktyel ki diriz devlopman dan pei, *Town and Country Planning Act, 1972* par nouvo Lalwa *Physical Planning Act 2021*.

Sa nouvo Lalwa i baze lo menm prensip e i a la menm baz ki Lalwa aktyel, *Town and Country Planning Act*. E son

fonksyon i reste plizoumwon parey.

Pou fer resorti ki Lalwa *Town and Country Planning*, i en Lalwa ki'n ganny aplike dan laplipar pei *Commonwealth* pou gid e sipor devlopman *physical planning* e ekonomik sa bann pei.

Isi Sesel sa Lalwa in gid devlopman *physical planning* dan nou pei pandan preski 5 deseni. Pareyman avek bann lezot pei *Commonwealth*, sa Lalwa in osi ede siport nou devlopman sosyoekonomik.

Alor petet kestyon ki bann Manm Lasanble pou demande a sa pwen, se akoz ki nou bezwen refer Lalwa si in mars sitan byen?

I annan repons sa kestyon. I neserer pou fer resorti ki menm si sa Lalwa in byen deservi nou pei pou plizyer lannen, lefe i reste lendistri konstriksyon in evolue a en nivo akselere.

Ki fer ki bokou provizyon sa *Town and Country Planning Act*, i nepli kapab efektivman dil avek bann realite ozordi. Menm si in annan bann mankman, Lotorite Plan li in modifeye, in adapte son striktir loperasyon, son fason travay e son prosedir pou vin azour avek realite sosyete.

E larealite lendistri konstriksiyon. Menm sa, nou'n vwar li a plizyer lenstans kot Lotorite in trouv li difisil pou pran bann aksyon apropiye pou la senp rezon ki Lalwa *Town and Country Planning Act* pa'n fer provizyon pou bann tel evantyalite.

Alors sa nouvo Prozedlwa ki nou pe anmennen, i avek bi pou rezourd sa bann defayans e met Lalwa azour avek bann laktyalite ozordi, an prenon kont lavenir.

Konsiltasyon pou sa nouvo Prozedlwa in enn ki'n tre, tre long. pou plis ki 10an, bann diferan *partners* in ganny konsilte, plizyer lenstans en serten nouvo versyon in ganny propoze.

Me in toultan annan bann mank - mankman, ki fer ki zot pa'n zanmen kapab ganny aksepte.

Nou konfidan ozordi ki sa versyon final sa Prozedlwa *Physical Planning*, i enn ki'n pran kont tou bann konsern e ki pou sa Lalwa i pou gid nou devlopman *physical planning* nou zoli pei Sesel, pou bann lannen ki pe vini.

Sa i vin traver sa manda prensipal ki sa Lalwa i donn Lotorite Plan, pou premyerman promot e asir lord e litilite

soutenab e devlopman later pou nou pei.

Dezyenmman, sofgard lentere piblik imedyat e a long term, atraver preparasyon e efektif bann plan devlopman e plan litilizasyon later pou sa pei.

Trwazyenm siperviz bann devlopman aprouve e laprouvasyon dan teritwar Sesel. E katriyenmman e dan en rol segonder, fasilite korperasyon ant bann lazans dan planifikasyon later ek devlopman.

Bann eleman nouvo dan sa Lalwa i *comme* swivan.; anba seksyon 8, dan bann letan ordiner e sirkonstans normal, Minis pou selman kapab donn Lotorite Plan bann direktiv, baze lo Polisi Gouvernman.

Anba seksyon 9, provizyon in ganny mete pou lapwentman en *Board* par Prezidan Larepublik, ki pou zer bann zafer Lotorite. Sa *Board* pou ganny konfye bann pouvwar ki oparavan ti dan lanmen Minis.

Anba sa nouvo Prozedlwa, Minis pou nepli annan pouvwar pou donn en *appeal*, ni aprouv okenn plan dan bann sirkonstans normal e ordiner.

Seksyon 36 i fer provizyon pou ki piblik i ganny sans donn

zot pwennvi lo bann laplikasyon pou devlopman ki ganny soumet kot Lotorite Plan. Lafason ki sa pou ganny fer, pou ganny detaye dan bann nouvo regilasyon.

Anba seksyon 39, provizyon i ganny mete pou lapwentman en *Board Appeal* par Prezidan Larepiblik, atraver bann nominasyon ki ganny fer par Lotorite ki propoz bann lapwentman konstitisyonnèl.

Anba seksyon 56, en nouvo provizyon pou *stop notice* i ganny enkli dan Lalwa pou donn Lotorite Plan sa provizyon legal pou aret en konstriksyon, dan bann sironstans nesaser.

Anba seksyon 57, en nouvo provizyon ki'n ganny azoute i donn Lotorite Plan sa pouwar pou donn *enforcement notice*, ki pran en lefe imedyat dan bann sironstans kot Lotorite nasyonan i ganny menase, Lasante e sekirite pei i an zwe, ouswa dan kan sa devlopman i poz en lefe advers lo aminite son lanvironnman imedyat.

Par egzanp, dan bann sironstans kot en devloper ou en kontrakter i koup en lateras, ki met an risk bann lezot propriyete ou lenfrastriktir konstriksyon dan domenn piblik, ou ler en drenaz, swa

akse legal pe ganny bloke avek striktir ki an konstriksyon.

Seksyon 46, provizyon in ganny fer anba sa seksyon pou asir piblik akse avek lans, ki en domenn piblik.

Sa provizyon pou donn Lotorite sa pouwar pou pran bann mezir nesaser, pou asire ki devlopman ki ganny propoze i baliz avek lans, par restrikte akse pou manm piblik avek lans.

Seksyon 48, ki koz lo bann batiman e lezot striktir delapide, ti deza dan Lalwa *Town and Country Planning*. E sa seksyon in ganny ranforsi lo la, pou ki Lotorite i kapab pran aksyon apropiye pou fer met sa landrwa ou propriyeter, pran son responsabilite e remedye en striktir ki delapide.

Anba seksyon 69 ziska 79, sanzman mazer in ganny fer pou donn Lotorite sa ledan nesaser, pou kapab pran aksyon avek bann devloper, kontrakter e lezot endividi ki kas Lalwa.

Sa nouvo Prozedlwa i enpoz bann sarz ziska R500 mil e term lanprizonnman pou bann akter dan lendistri konstriksyon, ki komet lofans kont bann provizyon sa Lalwa.

Serten sa bann lofans se fer devlopman san permisyon Lotorite Plan, ouswa dan

lenstans kot devloper, kontrakter pa respekte bann kondisyon avek ki son devlopman in ganny aprouve.

An plis pou bann devloper e kontrakter ki kontinyen travay apre ki zot in ganny donnen en *stop notice*, en sarz R5mil par zour i ganny aplikab pou sak zour an plis ki travay i kontinyen.

E i menm kapab kondannen par Lakour pou 2 mwan. Dan serten ka, tou lede sarz, larzan e kondannasyon i kapab ganny aplike.

Dan ka kot *enforcement notice* pa ganny respekte, son sarz i pli mazer e i ariv en maksimonm R500mil, swa term lanprizonman. Pa plis ki 12 mwan, swa tou lede.

Dan le ka ki sa dimoun ki'n kas Lalwa i en kontrakter, i menm kapab ganny son *license* sispann. Seksyon 81, li i fer provizyon, pou ki Minis i kapab fer bann regilasyon, bann regilasyon ki pou siport sa Prozedlwa *Physical Planning*, e ki deza anba staz preparasyon, e zot *comme swivan*;

Regilasyon lo pri bann soumisyon plan.

Regilasyon ki dil ek standar konstriksiyon.

Regilasyon pou prepar efektye bann plan litalizasyon later e bann plan devlopman

later. Regilasyon pou diviz later.

Regilasyon pou bann *advertisement*.

Regilasyon pou bann kalite *class* devlopman. Nouvo regilasyon pou konsiltasyon piblik e nenport lezot regilasyon ki neser pou fonksyonman efikas Lotorite Plan.

Finalman Mr Speaker, sa Prozedlwa i fer en lamannman enportan par mansyonn nouvo provizyon ki pe ganny enkli dan *Land Survey Act*. Pou asire ki bann semen i rezerv pou semen, sa ki nou apel *right of way*, ki Lotorite i aprouve, i ganny stati legal.

Sa i a ed Lotorite bokou avek ban sityasyon prezan, kot devloper, arpanter oubyen bann noter, pa pe anrezistre sa bann semen, letan ki bann nouvo kare later i ganny anrezistre kot Biro Lanrezistremman.

Ki fer ki i annan konsekans grav lo sa dimoun ki aste later etan ki i napa en semen legal pou li servi son later. Vwala Mr Speaker bann gran liny sa Prozedlwa *Physical Planning*.

Mon remersye ou pou ki zot in kapab met sa lo zot *Order Paper*. E mon *look forward* pou sipor Lasanble Nasyonal pou sa *Bill*. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Vis-Prezidan. Nou a pran deba lo sa *Bill*. Manm ki anvi entervenir. En moman, tenir en pti moman. *Ok*, kote isi. Mersi. Pou le moman mon annan Onorab Romain, Adelaide, Hoareau, Zialor, Cosgrow, Lemiel e Pillay.

E mon ava azout Onorab William, wi. E osi Onorab Gabriel. Nou a komans lo kote isi. Mon ti'n war Onorab Adelaide lev son lanmen boner, alor mon a komans avek li, apre nou a partaz egalman. Onorab.

HON FRANCOIS ADELAIDE

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Vis-Prezidan avek ou lekip. Bonzour tou Manm Onorab e tou bann dimoun a lekout. Mr Speaker, dabor les mon remerisi *VP* pou anmenn sa *Bill* devan nou Lasanble.

En *Bill* ki nou ti pe travay lo la depi sizyenm Lasanble. Me ti annan enn de pwen kontansyon ki Mr Faure sa letan pa ti sinyen. E nou'n pouse, mon byen kontan ki Gouvernman dizour in anmenn sa *Bill* ankor en kou pou nou kapab debat lo la, e fasilite bann lavi bann Seselwa an zeneral.

Mwan i annan 2 seksyon Mr Speaker, ki mon pou koz lo

la. Seksyon 36, kot, dimoun pou ganny konsilte. Mon pe mazin sa lensidan ki ti arive zour lotel Anse La Mouche ti pou ganny demare.

E bokou bann sizesyon ki ti sorti, se ki i ti mank en pe konsiltasyon. E vi ki sa i ganny mete dan en Lalwa, mon krwar aprezan tou dimoun, tou seselwa, ki petet i annan en konsern ler pou devlop en landrwa.

Mon krwar zot ava kapab fer zot lavwa tandé. E Gouvernman i ava ekoute. E pou ki bann proze pa ava ganny mete *on hold*, ouswa *delay* pou en pe letan. E ki investiser i ava benefisyé e Seselwa i ava benefisyé osi.

Mr Speaker mon dezyenm seksyon ki mon antas bokou lentere avek, pa dir ki larestan mon pa atase. Me selman i enn ki ler mon ti vin dan sizyenm Lasanble, mon'n met lipye ater.

E mon kontan ozordi ki mon war seksyon 46, sa ki konsern akse lo lans in ganny adrese dan sa Lalwa.

E i vreman en loner pou amwen apre tou sa letan ki Seselwa in ganny *deny* son privez, pou *enjoy* son bann landrwa, bann sit kiltirel, tel ki bann lans.

E sa mon krwar definitivman i fer ou fyer ler ou

en Seselwa e ou kapab al lo ou lans. E menm dan bann brosir bann touris, bann Minister Touris, zot fer remarke ki akse lo lans i enn ki primordyal e ki okenn dimoun pa devret ganny anpese.

E nou'n war dan letan pase kot i ti annan menm touris ki'n ganny anpese pou al lo lans. E atraver sa Lalwa mon panse ki tousala i ava rezourd. VP, petet mon pou demann ou pou eklersi 2 pti pwen pou mwan.

Vi ki mon sorti dan en distrik touristik ki nou annan bokou lans. E pou le moman ler mon pe gete, laplipar bann lans i, ou ganny bare ler pou ale.

So ki ou pou dir mon poudir, ler mon fini vot lo sa Lalwa, e apre ki Prezidan in *assent*. Eski ou pou, ler mon pou demann ou en lekip, pou nou al vizit sa bann lans Baie Lazare e pou nou vreman demarke kot nou bezwen pase.

Si ou pou donn mon *full* sipor. Akoz mon *believe*, mon *believe* ki mon distrik i kapab ganny bokou avek sa bann akse lo lans. E i annan enn de dominer pou le moman. So *hopefully* ki sa Lalwa i ava adres sa.

E petet ler nou pe dir akse lo lans osi, mon pou demann

piblik an zeneral pou petet pran bokou prekasyon, e annou fer li en fason disiplinen. Pa akoz nou'n ganny akse lo lans ki nou kapab fer tou sa ki nou anvi.

Me nou bezwen mazine, kot ki drwa lezot komans kot pou nou i fini. So mon krwar nou bezwen fer li byen atansyon.

Pou ki bann letablisman ki o bor lanmer e Seselwa an zeneral nou a kapab travay dan en fason, nou a kapab azir dan en fason ase disiplinen. Ki pou napa bokou bann gran problemm.

Mon dernyen pti pwen Mr Speaker, mon pe vin lo sa zafer *right of way*, la prezan nou fer li vin legal, sa osi i enn ki vremen, vremen enportan. Akoz bokou dimoun i *call* ou, i dir ou ti annan en *right of way* lo son plan.

E dimoun in met en lakaz ouswa en *building*, ouswa en lenfrastruktir lo la. E ler i al defann, i trouve poudir sa i pa en keksoz legal. So i - par ler i dekouraze.

E si ti annan bann devlopman ki petet pou ede devlop distrik e an menm tan *empower* bann dimoun, zot trouve ki sa bann keksoz i pa vin parey i devret ete.

VP mon vremen apresye, parey mon'n dir ou, mon

latansyon i for lo akse lo lans, apre bann devlopman *adjacent to beach*. So mon pou donn mon sipor sa *Bill*, esperon ki Gouvernman dizour i ava vremen asiste mwan.

Pou ki Baie Lazare i a vin sa zoli distrik avek tou son lans ki ava aksesib. E ki nou tou nou ava *enjoy* dan nou distrik. Avek sa 2 mo Mr Speaker, mon dir ou mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Gabriel.

HON CONRAD GABRIEL

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis, *VP* ek ou *panel*. Dabor Mr Speaker, parey zot tou zot konnen Pointe Larue i en distrik ki vremen peple.

E i enn parmi bann distrik premye ki'n ganny mwens, ki pa'n ganny byen zere dan lepase. Set akoz petet ti annan serten Lalwa ki pa ti ankor formile parey *VP* in eksplike.

So, parey zot tou zot konnen, i annan bokou diskisyon ant vwazen, vwazin dan vwazinaz. Mon panse sa Lalwa i ava anmenn en pe soulazman pou mon bann zabitan.

Kot sa bann problemn semen, drenaz, *right of way*, problemn lakaz pou konstri, i ava ganny met en lafen avek.

Petet atraver sa Lalwa e planifikasyon e devlopman tou bann, parey ou'n dir taso, bann keksoz koumsa, i a elimin bann problemn.

E sa i primordyal dan en pei. Mon panse ki nou annan en gro *issue* drenaz Pointe Larue. Kot avek sa Lalwa ki pe aranze, i ava elimin sa problemn *once and for all*.

E kot nou zabitan i a santi zot pe viv dan en konfor pou kontinyen *enjoy* zot pei. Mon pou get bann larestan deba e mon krwar mon pou donn mon sipor sa *Bill* petet en fason pou en not.

Pou *bring* en pe plis konfor pou mon bann zabitan. Ki i annan pe esper bokou lannen petet pou kapab vwar en solisyon pou zot problemn. Avek sa 2 mo, mon a dir ou mersi Mr Speaker. *Thank you*.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab John Hoareau.

HON JOHN HOAREAU

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Minis ek ou lekip ensi ki tou dimoun ki pe ekoute e bann lezot Onorab. Mr Speaker, sa Lalwa ki devan nou i en Lalwa ki trez enportan.

E i en Lalwa ki si ou oule, i organiz lafason ki nou itiliz lespas nou teritwar. Prenon kont nou frazilite, prenon kont nou bann aki natirel parey nou larivyè.

Prenon kont nou lekoloji, prenon kont lezot laspe zeografik e nou lespas limite ki i annan Sesel. Alor i en Lalwa, si ou oule, ki permet ki lilizasyon lespas Sesel i ganny fer dan en fason soutenab e kontrolab.

Mon pe get sa Lalwa dan en fason ki i pe anmenn osi serten kontrol, ki par egzanp si ler ou al, mon'n al dan Lenn en fwa, mon vwar ki o bor en lotel *5 Star*, zis par devan, i annan en laforz ki pe tap feray.

So bann keksoz koumsa, is i ou oule, bann keksoz ki nou pa oule vwar sa kalite devlopman dan nou pei. Nou oule vwar ki bann landrwa ki rezerve pou touris par egzanp, i ganny okipe par ban letablisman touristik.

Bann landrwa ki ganny rezerve pou lakaz, i ganny okipe par lakaz e lezot ankor. Sa i fer ki nou kapab annan nou sa ki nou apel en bon planifikasyon nou teritwar.

Mr Speaker, lafors sa *Bill* ki devan nou, i ganny trouve dan son konpozisyon son *Board*. Oparavan i ti en *Board*

ki ti konpri antyerman zis avek bann dimoun ki sorti dan bann Minister.

Me ozordi zour, i pou en *Board* ki pou annan 9 Manm. E metodoloji ki'n ganny aplike pou apwent sa bann dimoun lo *Board*, i en pti pe varye. Si ou oule i parey en *hybrid*, nou kapab apel li.

I annan reprezantan bann Minister, par egzanp Lasante, Lanvironnman, *MLH*, Transpor. Me i osi donn permisyon Prezidan pou apwent 4 Manm par rekomandasyon Minis.

Sa i fer ki Minis dan son rekomandasyon i kapab anmenn serten laspe teknik, ki sa bann lezot Lazans oubyen Gouvernman, bann dimoun ki reprezant Gouvernman, napa lo sa *Board*.

Par egzanp, mon ti a voudre ki petet ki ler Gouvernman i pran kont, ler Prezidan i pran kont pou fer sa lapwentman, i pran kont, dizon en dimoun ki annan serten leksperyans dan size dife - dan *Fire Department*.

Akoz ozordi zour nou vwar ki bokou bann keksoz ki bann kalite materyo ki pe ganny konstri avek, i *questionable*.

Alor tou sa bann keksoz koumsa, i kapab ede pou fer nou bann *building*, nou bann lenfrastruktir pli *safe* e anmenn

li lo en standar enternasyonal. En standar ki akseptab.

Mr Speaker mon osi pran kont ki sa *Bill* pe anmenn provizyon, pou ki bann Manm ki ganny apwente lo *Board*, i osi kapab ganny retire par Prezidan.

Nou'n vwar dan lepase poudir i annan bokou koripsyon ki'n arive kot *Planning*;- en kantite koripsyon.

Kot ler en keksoz i ganny, en desizyon i ganny fer, pli tar ou war sa desizyon, en pti moman i ganny kase par lenterferans koripsyon.

Alor si en Manm sa *Board* i mal, i ganny trouve *guilty of misconduct* oubyen i pe mal fer son louvraz, Prezidan i pou kapab tir li e ranplas li par en lot. Alor i anmenn serten laspe bonn *gouvernans* ek *accountability*.

E pli ba dan sa *Bill* ankor, ou vwar poudir *every year*, zot bezwen donn zot *financial statement*, an kolaborasyon ek zot *Board*.

E sa i osi prodwir en *annual report* ki anmenn kot Lasanble, e ki nou kapab fer serten *oversight* lo lafason ki travay *Planning* pe ganny deroule dan pei.

Mr Speaker *land use plans and development plans* pou distrik e bann *zone* bann zil.

Sa i enportan. E mon kontan ki en revi i ganny fer, *not later than 5 years*. Alor ki sa i kapab fer ki si i annan keksoz ki'n mal ganny gete, i kapab reganny vwar e serten desizyon i ganny pran.

Nou osi kapab konstate poudir ler zot fer sa bann revi, i ti ava enportan ki zot donn bann distrik osi, en kopi zot bann *developmental plans*. Akoz distrik annandler, par ler nou travay en pti pe tro an izolasyon.

Nou pa konnen ki zot *Planning* zot annan antet lo litalizasyon lespas dan nou distrik. Alor i byen ki zot ti ava fer sa rapor avek nou. Mr Speaker, mon osi mon partaz menm soutyen si ou oule, ki Onorab Adelaide in partaze bomaten, avek Lartik 46, sirtou 46(6), ki donn Minis pouvwar pou negosye, pou *contract*, pou *purchase*, pou, oubyen *compulsory acquire* en parti propriyete ki ganny servi koman *easement* pou al lo lans, si i annan litalite pou fer li.

Si bann mezir ki'n ganny, dizon, bann mezir negosyasyon, bann mezir *purchase* pa'n abouti dan nanryen.

Petet i pou bezwen *compulsory acquire* en bout later ki'n ganny servi toultan

koman *easement* pou a lo lans. Alor sa i en keksoz ki enportan. Akoz souvandfwa nou vwar ki i annan dimoun i krwar poudir sa disab ki Bondye in met lo later la, i pou zot *personally*.

Alor nou, nou'n ganny beni koman en zil pou annan nou labote, nou lans e dan sa ka si ou pe krwar sa lans i pou ou, *therefore* ou pe *deprive* bann lezot dimoun *of* sa benefis.

Alor Mr Speaker, sa i en pa dan bon direksyon ki a fer ki nou a kapab ganny akse lo lans. Me pa zis sa, mon krwar i annan en keksoz fondamantal osi ki nou bezwen get ladan.

Menm si annan de ler i annan akse avek lans, i annan serten dimoun ki fer, zot met zot *Rottweiler* lo bor lans, zot fer sir ki ou pa kapab vini, ou pou ganny morde ek lisyen. So sa bann keksoz osi fodre ganny get ladan e fodre fer sir ki Seselwa i ganny akse avek son lans.

Mr Speaker, Lartik 34(1) osi i enportan dan sa *Bill*. Akoz i dir ou "*a person shall not carry out development of any land without prior written permission of the Authority.*"

Souvandfwa, mon krwar sa provizyon dan Lalwa i ganny abize. Akoz nou vwar poudir dimoun i fer son devlopman, apre pli tar i vin rod en

retrospective permission avek *Planning*.

Mon krwar enn fwa pour tou, sa bann keksoz i bezwen ganny met annord. Akoz nou pa kapab vwar en dimoun i fer en keksoz dan movez fwa, apre i sey kasyet li dan en fason, i vin apros Lotorite anba, anba pou li kapab gannyen permisyon, pou li kit sa konstriksyon oubyen sa batiman.

Mr Speaker, an tou le ka mon ti osi annan serten kestyon petet lo kote *Planning* ler zot pran laparol pli tar lo kote dan letan Komite. Si zot kapab eksplik nou en pti pe plis lo kote sa definisyon *of 'building.'*

Akoz mon vwar par egzanzp Beau Vallon lo lans, lo sa *sand dune* ki en pti pe par lao lans, i annan dimoun i vini, i dir ou li i kapab met son kyosk la, i kapab met nenport ki kalite striktir la, e ler nou demann *Planning* pou be get en kou ladan.

En dimoun pa kapab met zis vini, pran 4 bout dibwa, met ansanm, fer kyosk la devan lans san permisyon. *Planning* i dir ou poudir i napa en konstriksyon ki baze lo en fondasyon.

Alors sa i fer ki i annan en pes derogasyon dan sa Lalwa, dan sa definisyon *of building*. Ki fer ki *Planning* pa kapab *pull*

down sa ilegal construction ki'n ganny fer.

Alor Mr Speaker mon ti a kontan ki *Planning* i eksplik nou en pti pe lo sa size e si i kapab revwar sa, dan sa Lalwa. *Ok?* I annan osi en dernyen pti keksoz ki mon ti ava kontan met devan.

Se pou revwar osi poursantaz later ki ganny aksepte pou ou kapab konstri lo la, ler ou'n aste en morso later.

Akoz avan, mon krwar i ti 60poursan dan bann distrik, apard ki lavil, ki ou pa annan drwa konstri lo la, oubyen 40 poursan ki ou pa annan drwa konstri lo la, en keksoz koumsa, oubyen 35 poursan.

Me i *still* i fer ki sa dimoun ki pe, ki annan son later, i war li ganny kwense lo lakantite fason lo lakantite lilizasyon son propriyete i kapab itilize pou konstri lo la.

So mon ti ava kontan si *Planning* ti ava, si bann zofisyè Gouvernman la, ti ava kapab reget ankor lo sa *percentage of coverage* lo sak later. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Vi ki plizyer Manm in azout zot non lo lalis e mon'n ganny en long lalis la. Nou a retourn lo limit 10 minit par entervansyon silvouple e mon a sey vey en pe

ler. Onorab Gabriel in koze. Onorab Lemiel.

HON SYLVANNE LEMIEL

Mersi Mr Speaker. Bonzour Vis-Prezidan avek ou delegasyon, tou mon bann koleg Manm Onorab e tou dimoun a lekout.

Ozordi devan nou, nou'n ganny en nouvo *Bill, Physical Planning Bill 2021*, ki'n vin devan Lasanble pe demann nou aprouvasyon.

E parey, mon krwar bann dimoun ki'n swiv Lasanble tre byen dan sizyenm Lasanble, sa *Bill* ti vini devan nou Lasanble e ti annan bokou diskisyon ki ti ganny fer lo sa *Bill*.

E ti annan bokou lamannman, serten lamannman ki ti ganny fer ek sa *Bill* par Lopoziyon ki ti la avan. Me pou fini kont apre, i pa ti ganny *assent*, akoz petet sa bann lamannman ki ti ganny anmennen, Gouvernman sa letan pa ti pe tonm dakor avek.

E ozordi nou vwar sa *Bill* i retourn ankor kot nou. Pa avek gran diferans ki ti annan avek sa *Bill* ki ti vini letan nou ti la dan sizyenm Lasanble.

Me selman i annan serten parti dan sa *Bill* ki li menm mon ti pou kontan koz lo la. Akoz petet i pou annan en lefe lo kote mon distrik. Petet pou bann

dimoun ki deor, mon krwar tou dimoun i konnen *purpose of en Physical Planning Bill*, sa i pou ed Gouvernman petet.

Pou li kapab organiz bann devlopman dan bann diferan rezyon, landrwa dan Sesel, lo nou bann zil osi i konpri.

E plizoumwèn dan nou bann distrik, bokou dimoun i fer lakaz, bokou dimoun i fer bann devlopman, enn i oule met en garaz la, ou pa kapab met en garaz dan en *housing estate*.

Sa *Planning* ki pou dirize, ki pou dir nou, ki mannyer sa bann devlopman li menm i pou ganny fer. Kote, kekfwà ki ou, ou pe krwar ou kapab met ou garaz.

Me *Planning* li i kapab pa tonm dakor baze lo son plan devlopman ki li i annan pou pei. Kote pou fer bann konstriksyon lakaz, kote ki pou annan bann landrwa lwazir. Sa osi i tonm dan zot seksyon.

Kote osi, ki nou, nou en pei ki nou prezerv byen lanatir. Mon krwar sa travay i bezwen fer an kolaborasyon avek lanvironnman, ki mon panse i mars byen ziska prezan.

E Sesel nou'n toultan dir, annou gard nou lanvironnman sen e annou fer sir ki nou pa tro detri bokou pye dibwa pou nou konstri. Annou pa tro detri nou montanny pou nou konstri,

apre letan dezans i fer, i vin tonm lo nou menm nou, pou nou kapab sey gete ki mannyer nou kapab ede.

Alors sa *Bill* li menm i pou ede dan tou sa bann diferan planifikasyon. I pe ede osi prepar lo kote bann *Master Plan* pei, oubyen serten rezyon dan pei. Zot osi travay lo bann *land use plan*.

E la letan nou pe koz lo *land use plan*, mon ti pou kontan tous lo *land use plan* Anse Royale. Nou'n koz lo la en kantite fwa. I annan en kantite lannen in ganny diskite. E mon ti ganny dir dan dernyen fwa ki i pe al ganny gazete.

But up to now, non, i ti pe al kot *Cabinet* mon krwar pou donn en *final approval*, me ziska ozordi, tanzantan ou ganny bann dimoun ki vini kot distrik or ki zwenn mwan, i demann mwan, "ki i arive avek *land use plan* Anse Royale? kan eski i pou ganny met an aplikasyon?"

Petet ozordi nou war en nouvo *Bill* i vini. E mon pe mazine petet mon a ganny en pti larepons taler, kan *land use plan* Anse Royale pou ganny gazete? Kan ki i pou pare pou li kapab ganny met an aplikasyon?

Akoz avek *land use plan* osi, nou konnen i annan son

plan devlopman pou sa distrik ki vin avek. E distrik nou pe plan pou annan bokou devlopman.

Alors avek sa, ler nou pe dir son *land use plan* in pare, devlopman ki nou, nou pe *plan* pou annan dan distrik, bann diferan *areas*, ki nou'n plan pou annan bann rezyon komersyal, *Beach Park*, *Leisure Park*, ki bann desizyon petet pou al arive prezan. Sa osi nou pe espere avek pasyans, pou nou konnen egzaktman ki desizyon nou pou pran.

Kot i konsern akse, sa *Bill* osi i koz avek, i koz lo akse *right of way*. Aktyelman, sa i vreman en gro problem. Nou vwar ki i annan serten plan kare later ki'n ganny tire, sirtou i prive sa. Kot dan mon distrik nou pe rankontre pa mal problem avek bann dimoun ki napa akse pou ariv se zot.

Ou'n la lo en later prive, en lot dimoun i aste en later prive, me napa en akse semen ki ganny demarke pou sa dimoun ariv kot li. E sa i pe kree en kantite konfizyon, en kantite problem dan vwazinaz.

E la i kree lennmi. En dimoun in sorti dan en tel distrik, i vini i vin reste dan tel distrik. Ler i vini, koman i vini i komans kree lennmi. Akoz?

Sa enn ki ti la avan i dir ou i ti abitye pas la.

Ou, ou vini ou fer ou lakaz la, *Planning* in aprouve e i dir ou koumsa poudir i pa drwa ou semen li. Akoz la ou pe pas lo son later.

E la zafer pou al Ankour, *whatever* mon panse, avek en *Bill*, i ava kapab met an aplikasyon, ki ler bann *surveyor* i *survey* later, zot pou bezwen, nou pou bezwen tonm dakor kote petet nou donn akse semen dimoun pou zot kapab ariv kot zot.

Akoz dimoun pa pou kapab anvole pou ariv se li. I bezwen pas la ater pou li ariv kot son lakaz.

Lo kote bann *enforcement measures*, letan ou pe regarde ozordi, konstriksyon mannyer in arive, e i annan pa mal dimoun osi ki pe ganny problem avek kontrakter.

E ou'n war poudir dan sa *Bill*, i pe fer serten provizyon pou annan serten *enforcement* ki pou ganny pran, mezir ki pou ganny pran avek bann kontrakter.

So mon krwar i enportan dan sa kote, pou nou kapab fer sir ki *Planning* i swiv byen. Nou annan ase dimoun, zot annan ase zofisye, ase dimoun ki swiv en pti pe byen lo kote bann konstriksyon ki pe deroule.

Akoz ozordi, sirtou bann konstriksyon prive parfwa ou ganny pa mal problem ki pe arive. E tou dernyerman menm nou'n tande, ti la kestyon dan Lasanble. *Planning*, ki mannyer ti donn permisyon.

Nou'n war dife in arive dan milye lavil. Bann *building* ki sitan o, i koz bann serten problem parfwa. Ki menm si *Planning* petet ou ou'n dir fer sa, me petet i napa sa swivi. E i fer ki i annan dimoun i fer an plis. E se la kot pli tar apre problem i arive.

So an zeneral Mr Speaker, mon krwar tou pei ki pe devlope, e la nou pe koz modernite, tou pei i bezwen annan en serten Lalwa, en serten provizyon ki ganny fer, ki diriz li ki mannyer i pou diriz devlopman, i pou diriz konstriksyon, i pou diriz keksoz ki annan *affair* ek *planning* son lavil, *planning* son bann distrik.

Ki mannyer sa bann keksoz i pou ete. Nou pa kapab ozordi dan 2021, nou'n arive, kot nou ankor pe fer keksoz zis dapre nou ki nou krwar nou kapab vini, nou kapab fer.

Me i bezwen annan en fason ki nou fer sa bann keksoz. Me selman parkont letan ou get sa *Bill* li menm, *Bill* li menm mannyer i ti'n ganny drafte oparavan e mannyer in

ganny retournen la, preski ek bann menm keksoz, i ti byen li serten sa bann keksoz ki'n ganny mete ladan.

Me selman i zis ki, la letan mon war Gouvernman in revin avek, e ler nou get konpozisyon *the Board*, sa *Board* li menm i ti annan en zafer SCAA, zafer CAA, ki sipoze i *the Appeals Board*, i lo kote *appeal*.

Petet mon ti a kontan ganny en rezon aköz, dan *Reply*, petet mon ti a kontan konnen aköz ki CAA li ki lo sa kote, ki ler ou annan *appeal*, se CAA ki pou donn *the final decision*, mon pe mazine. Or nou ti dir avan ki nou pa oule donn tro sa pouvwar Minis.

Me la nou vwar sa pouvwar Minis i re antre dan sa *Bill*. Petet la osi Vis-Prezidan, letan ou reponn dan ou *Right of Reply*, mon ti a kontan ganny serten sa bann klarifikasyon lo kote sa bann keksoz ki zot in deside remet dan sa *Bill*.

So an zeneral Mr Speaker, sa i mon pti kontribisyon ki mon ti a kontan fer konsernan *Physical Planning Bill*, 2021. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Zialor.

HON NADDY ZIALOR

Mersi Mr Speaker. Vis-Prezidan avek ou *panel*, koleg Onorab, Lepep Seselwa, bonzour. Ozordi mon pe adres Lasanble an se ki konsern sa *Bill* avek bokou optimizm parske pou 2 rezon.

1) Se ki ti nesese ki nou met nou azour parey Vis-Prezidan in dir bomaten, avek devlopman. Ou'n osi fer resorti ki sa enn ki ti la avan ti plis ki 40an e ti annan sa nesese.

Letan ou pe get Sesel kot pe devlope avek tou bann devlopman rapid. Me souvandfwa deor laba, Lepep Seselwa ti annan serten konsern. E bomaten mon bann koleg Onorab in fer sorti detrwa. Enn, se akse lo lans.

Right of way, parfwa osi bann devlopman fizik ki nou fer lo bann later. Ti annan serten merit ki ti merit ganny adrese. E ozordi dan sa *Bill*, i pran an port tou sa bann konsern.

Me dezyenm rezon, akoz ki mon pe aport mon kontribisyon bomaten, ki mon santi i nesese e mon pou fer zistis si mon pa koz lo la. Ler nou koz akse, ler nou koz devlopman fizik, en later, en *building*, en semen.

Mon santi, nou santi, mon pou dir nou, parske i en keksoz ki'n toultan ganny *echo*, ki sa bout enklisivite e *universal design* i souvandfwa ganny

oubliye. E bomaten mon optimis.

Parske mon santi ki i en loportinite ozordi, pou Sesel. Pou nou bann Lezislater e bann devlopman e devloper ki i pou annan dan lefitir, pran kont seryezman lo annan en standar iniversel.

Ki swa ou pe fer en semen - parfwa bann ptipti detay ki souvandfwa bann dimoun ki pe pran desizyon nou bliye, en *grill*, en *ramp*. Mon'n souvan ganny dir dan lepase ki dan regilasyon i dan Polisi, me in napa en standar.

So mon kontribisyon bomaten Mr Speaker, e mon swete dan Staz Komite nou fer en deba lo la. Se ki nou enkli *physical accessibility for all*. Malgre ki i dan regilasyon.

Me parfwa letan nou pe pran desizyon lo bann *Board*, o tan ki posib, annou fer li, ki si demen bomaten par egzantp ou pe fer en semen, ou bezwen fer sir ki i bezwen annan akse, *accessibility* pou en dimoun, par egzantp ki pe servi *wheelchair*.

Ou pe fer en flat, e la mon anvi nou sanz en pti gin nou perspektiv. Letan nou par egzantp, bokou nou la nou pa pe retourn zenn, nou pe vyeyri e nou popilasyon dimoun aze pe agrandi, i viv pli lontan.

Me letan ou pran en dimoun par egzant 55an oubyen 60an ou met li lo trwazyenm letaz, pli ale i en problem pou li mont peron. Non Onorab, i en problem pou li mont peron.

Letan par egzant nou koz lavil Victoria, mon rev e rev bokou nou se annan en lavil Victoria ki aksesib, ki *universal design*. Mon krwar si letan nou pe fer sa nouvo *Bill*, nou fer sir ki sa i ganny mete an blan ek nwanr.

Ki tou dimoun demen bomaten letan nou pe fer nou plan devlopman, nou pran sa an kont. Annefe nou fer li vin en merit.

E mwan mon'n toultan dir Mr Speaker, ozordi mon pou repet ankor, toulezour mon leve e mon rev se vwar en Sesel ki resanble, a *Japon*, ki resanble a Lanmerik.

Ki ler par egzant nou'n fer en gro *building* 4 letaz, nou pa zis met en *lift* e dir poudir i aksesib, me sa dimoun ki ler i antre dan *lift* pou li al deservi servis dan en biro, ou pou bezwen war li dan, ou pou bezwen vwar li dan *lobby*.

Akoz aksesibilite e i ariv zis o bor *lift*. Mon pa konnen si zot pe konpran mwan la? So, mwan, rezon fortman ki mon pou redir, mon pe donn mon

sipor sa, parske mon anvi vwar en transformasyon, en transformasyon dan bann kominote, en transformasyon dan lavil Victoria.

Bomaten nou'n koz lo tourizm, toultan mon'n dir. Nou bezwen annan en pei ki ler nou pe dir nou pe fer *marketing*, nou osi annan en group dimoun ki nou targete.

Sa touris par egzant letan i debarke lo *Airport*, i pa kapab ganny zis en *Uber Lyft* ki met li ater kot *Airport*, me apre i blok lanmenm.

Alors, mon pe lans en lapel avek nou, avek Lotorite, avek Prezidan, avek Vis-Prezidan e tou bann kontrakter, tou bann ki pran desizyon. Sa moman in arive la pou nou annan en lizye iniversel.

Annan en lizye kot si demen bomaten, nou'n koz dan kominote, nou deside fer en, pran en bout later e fer en *shopping mall* Baie Lazare, tou dimoun i ganny akse avek. *From* depi ler i met son lipye, ziskan ler i antre, ler i sorti.

Ler nou pe fer en plan devlopman 24 lakaz, *unit* lakaz, eski nou pa kapab sanz en pti gin sa konsepe annan peron e met li annan *ramp*?

Pou ki menm sa dimoun ki swadizan li i normal, demen bomaten i pe anmenn en lili par

egzanp lo trwazyenm letaz, dan lespri *universal design*, i annan akse avek.

Demen bomaten si ou annan en dimoun ki li ozordi i normal, ankor i reste lo dezyenm letaz e i *acquire* en aksidan, i vwar li avek en dezabilite, Gouvernman pa pou bezwen vwar li dan en *hustle* pou al rod en lakaz lo *ground floor* pou met sa dimoun.

Akoz? Letan nou'n fer nou devlopman, nou'n pran an konsiderasyon *design* iniversel. Alors Mr Speaker dan sa 10 minit ki ou'n donn mwan, mon pou koz zis 5.

Senpleman akoz mon krwar ki nou kapab ozordi, anmenn sa premye letap ver sa transformasyon en Sesel iniversel ki nou toultan koz lo la. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Woodcock.

HON WAVEL WOODCOCK

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker sa *Physical Planning Bill* ki devan nou, i enn ki vremen enportan.

Parey bann enterprenan avan mwan in dir, ki le moman ki sa *Bill* i vin an fors i pou *repeal the Town and Country Planning Act, Cap 2017*. E sa

Physical Panning Bill pou etabli en *Planning Authority*.

E parey in ganny eksplike, se sa *Planning Authority* ki responsab pou *planning for urban and rural areas*. I responsab pou - annefe *land use plan* Sesel antye. Pou devlopman bann lenfrastruktir pou rezon ekonomik, rezidansyel.

E se sa *Planning Authority* ki donn permisyon pou okenn konstruksyon, okenn lenfrastruktir dan pei, semen, *building*, miray.

E fer sir ki sa pti gin resours ki nou annan Sesel, ki annan *optimal use of limited land areas* e ki bann devlopman ki ganny fer, i ganny fer dan en fason ki soutenab, e ki'n minimiz lenpak lo nou lanvironnman.

Mr Speaker mon pou komanse par koz en pti pe lo sa *Board* ki pe ganny apwente par, ki pou ganny apwente par Prezidan. Annefe ler mon get lo sa *Board*, ki pou *comprise of*, konsiste *of 9 Members*.

Mon war - dan sa 9 Manm i annan en reprezantan ki sorti kot Minister Responsab pou *Land use and Development*. Lot reprezantan i sorti kot Lanvironnman, enn i sorti kot *Public Health Authority*, en lot i

sorti kot Minister ki Responsab pou Transpor.

Aprè 4 lezot Manm ki annan konesans e leksperyans dan *field of land use planning and development*. Aprè *obviously the CEO* i pou *ex officio* lo sa *Board*.

Me mon annan en pti pe konsern, e annefe enn de dimoun in met sa dan mon latansyon. Ki dir petet, en keksoz ki Minister ti'n merit pran konsiderasyon, kot i konsern sa *Board*, se ki zot ti merit petet enkli en reprezantan *Fire Services* lo sa *Board*.

Petet parmi sa 4 Manm, petet ti merit enkli en reprezantan *Fire Services*. Akoz ozordi nou pe vwar bokou bann konstriksyon ki'n ganny ferm nou vwar, nou vwar a plizyer repriz, dife in ganny pran, ouswa lafason ki sa bann *building* in ganny fer, in mank serten bann prekosyon, bann mezir prekosyonnel, bann lenfrastruktir nesese.

Pou fer sir ki si i annan levennman ki i annan en dife, i annan bann fasilite an plas kot sa bann batiman, pou dil avek okenn sityasyon dife ki i arive. E zisteman sa lannen, nou'n vwar plizyer ka kot dife i detri bann *building* preske konpletman.

Mr Speaker mon dezyenm pwen ki mon pou fer resorti, se ki, sa Lotorite i annan en responsabilite pou li travay, prepar en *land use plan*, ouswa reviz *land use plan* ki deza egziste.

Me selman les mwan dir poudir dan lepase nou pa'n vremen annan en *proper land use plan*, ouswa si nou'n annan i pa'n ganny - annefe, mon konnen, par lefe ki i annan en kantite distrik i vremen napa. Nou'n vwar lo bann diferan *industrial estate*.

E i annan landrwa ki menm si in annan sa *land use plan* dan sa bann distrik dan sa bann lespas, pa'n ganny servi dan en fason apropiye. E zis pou pran legzanp tipik, mon ava servi legzanp nou zil Praslin.

Nou'n vwar kot vremen i napa en *proper land use plan*. I mean ti annan legzersis ki ti pe deroule en pe partou dan bann, *well lo* Mahe apre in vin lo Praslin, pou nou asize diskite lo sa *land use plan*.

E ou war ki vremen i pa ti pe, i pa'n zanmen ganny swiv, ouswa prezan ki zot pe sey travay lo la pou sey etabli enn. E legzanp tipik ki mon kapab donn ou, se enn Amitié, avek dezyenm Ile Eve.

Amitié nou'n vwar, lontan Amitié ti en landrwa ki ti *obviously* landrwa lagrikiltir. E la ozordi ki nou vwar, i annan bokou permisyon ki'n ganny donnen pou fer ban devlopman.

Menm bann devlopman touristik, e ler sa bann dimoun i vini i fer sa bann devlopman lo sa bann landrwa ki ti sipoze ganny *designated* pou bann fermye pou laferm.

En boug i vini i fer li en lotel, apre i oule tay ek fermye akoz loder koson, akoz loder bann kemikal ki pe ganny servi, *insecticide*, li i afekte son kliyan.

E menm bokou dimoun ki fer lezot devlopman, menm devlopman rezidansyel, apre ou war zot met presyon lo fermye, ou war *Public Health* i vini i dil avek fermye.

Ouswa bokou bann fermye Amitié, bokou dimoun ki anv i fer en laferm, ouswa fer lezot devlopman ki i annan pou fer ek lagrikiltir, zot pa pe ganny permisyon avek *Planning*. Ouswa *Public Health* osi i annan son rol pou zwe ladan.

E ou war poudir sa i annan en lenpak advers lo lagrikiltir, lo nou zil Praslin. E mwan mon santi poudir i enportan pou nou fer sir ki nou annan en *proper land use plan* ki pe ganny swiv byen.

Nou'n vwar lo kote Ile Eve Praslin. Pli gro konsern ozordi ki met retar dan alokasyon later avek plizyer biznes Praslin, se ki sa zil apre ki i ti'n ganny devlope, zis later in ganny *allocate*.

Bann zanmi in vini in donn bal, sa ki'n ganny later pou R40 mil, R50 mil apre in fer *speculation*, in vann later pou milyon. I annan ki'n vin milyonner atraver *land speculation* lo Ile Eve.

Setaki in vi in fer son konstriksiyon mannyer i ete. I annan en bann ziska ozordi napa akse avek son later, akoz bann lenfrastruktir pa'n ganny mete.

Ouswa lafason ki, ti napa en *proper land use plan*, zis keksoz in ganny fer dan en fason, ki mannyer, i annan en *saying* ki dir zafer, bef dan disab, sakenn vey son lizye. Mon konnen, ti en zafer zwer.

E *Planning Authority* pa ti lev en sou ledwa pou dil avek sa sityasyon, ziska ler mon menm mwan atraver sizyenm Lasanble, mon'n kler tors lo sa size Ile Eve.

E ozordi mon konnen Minis ki responsab pour Lantreprenarya ek Lendistri pe fer en zefor, en travay. E ki menm ozordi nou ganny nou en kontrakter ki pe travay pou, ki

ozordi i annan en *land use plan* an plas.

E travay pe ganny fer pou met, etabli bann lenfrastruktir ki met retar pou plizyer lannen, bann biznes ki pe espere pou ganny en bout later. So in annan tou sa bann *issue* dan lepase, tou sa bann manboulouk ki'n arive, ki ozordi nou bezwen korize.

Ki mon pe ekspekte ki sa *Physical Planning Bill* ki devan nou la, pou rektifye en pe sa bann *issue* ki Lotorite konsernen i pran zot responsabilite dan lafason ki bann distrik, nou bann zil, pei an antye, ki i annan, parey mon'n dir, sa *proper land use plan*. E ki sa *land use plan* i ganny swiv dan en fason adekwat.

Mr Speaker mon pou al lo mon trwazyenm pwen, ki sa pou mon i vreman pres avek mon leker.

Akoz dan sizyenm Lasanble, tou bann Manm ki ti la i konnen poudir Onorab Woodcock a plizyer repriz in koz lo sa size.

E sa i size akse avek lans, *sub part 3, development adjacent to c, public access to beach. Clause 46(5)* ziska 11 i donn detay kler lo sa size akse avek lans.

E mwan pou mon, petet pou nou lo Praslin, sa i enn bann *Clause* ki vreman, vreman enportan pou nou. Akoz dan lepase, nou'n vwar problemm kot i konsern akse avek lans.

Sirtou, nou'n vwar, zis pou donn en legzanp en konparezon Lemuria. *At one point* Sesel, *at one point* lo Praslin, Lemuria pa ti pe donn akse avek lans, avek bann, menm lokal ti pe ganny difikilte pou akse avek lans.

La ozordi i nepli en, Seselwa pe ganny akse san okenn *issue*. Me in annan bann *issue* ankor, kot bann etranze ki vin lo later, ki vin Praslin, pe ganny difikilte, zot pa pe ganny permisyon pou ganny akse avek lans pou antre Lemuria, pou ganny kase avek lans. Me dan sa *Bill* ki devan nou ozordi i fer kler.

Mon pou lir sa 1, 2, 3, 4, 5 seksyon, mon a komans avek *Clause 46, Clause 46(5)* ki dir, "*Where there is no alternative public access to a beach, traditional public use of a private landward access through an existing private development, shall be sufficient ground for establishing a public right of way over that access or all of a access, of similar convenience for the purpose of*

access to the beach by the public.”

So si i deza annan en landrwa ki'n deza tir ganny servi as a *public right of way*, e sa *area* dezormen i bezwen ganny *designated as a right of way*, pou okenn dimoun pou ganny akse avek lans.

E i dir koumsa, *”where the only landward access to the beach is through an existing private development, where traditional public use pursuant to subsection (5) has not been established.”*

Kot en *access* avek sa lans pa'n ganny etabli, *”the Minister may acquire of the right to the public use of a beach access by gift, negotiation, contract, purchase, lease or”* menm *”compulsory acquisition in exchange for other property, interest, or monetary exemption, or by such other means as the Minister may recommend, as a condition of issuance of any permit or license required under a provision of the Act of any written law.”*

(7) I dir koumsa, *”Where land is acquired by way of compulsory acquisition for a beach access, the provision of the Acquisition of Land in the Public Interest Act (Cap 249) shall apply in respect of such*

acquisition.” Limeron (8) i pli enportan.

I dir *”where a proposed”*, si parey en dimoun i anvi fer en devlopman, *where* en propriyeter i oule fer en devlopman.

”Where a proposed development is likely to adversely affect the public’s to access a beach from the landward side”, savedir si en dimoun pe fer devlopman ki pou blok akse avek lans, *”any development permit shall require, as a condition”*, en kondisyon, *”a landward public access through the development at all times.”*

Savedir fodre sa devloper ki pe fer devlopman, i bezwen fer sir ki i donn sa akse, en akse avek lans. E sa i *free of charge*. E *”the development at all-time free of charge and same shall be caused to be recorded in the relevant register maintained by Registrar General.”*

Limeron (9), i dir koumsa, *in this section “traditional public use” means peaceful, open continuous and uninterrupted enjoyment of access by the public for a period in excess of twenty years. “*

Sa i pe koz lo si en dimoun ti deza pe ganny akse avek lans, atraver en *right of way*, san ki okenn entervansyon, sa akse i

bezwen ganny kontinyen donnen avek sa bann dimoun.

E pli enportan ankor Mr Speaker, se petet 11, okenn dimoun ki *“fail to comply with the provision of this section commits an offence and shall be liable on conviction for a fine of R1,000,000.”*

Savedir en dimoun ki pe anpes okenn Seselwa lo later Sesel, ou menm en etranze ki'n lo later Sesel, ki'n vin koman en touris, i bezwen. Akoz en *public access*, en *right of way* i pou en lans, i nou drwa.

Savedir *anybody* ki pe sey anpes okenn dimoun ganny akse avek lans i kapab ganny *fine up to R1,000,000*. Ok. E mwan mon satisfè ki sa provizyon in ganny fer dan Lalwa.

Akoz mon santi dan lepase i annan en bann ki'n fer dominer, ki'n fer gro lebra pou anpes dimoun ganny akse avek bann lans. E mon pa pou kanmi pou mansyonn Lemuria dan lepase, in kree en gro problem pou nou.

Akoz bokou bann *Commission agent* in sey ganny akse avek lans pou sey vann en pti ekskirsyon, pa ti pe ganny akse. E la sa *issue* pe ganny dil avek *once and for all*. Menm si Lemuria atraver diskisyon

ozordi, nou'n nobou kapab *sort out*.

Me la in met li dan en kad legal pou anpes sa bann zafer dominen ariv ankor kot fodre akse i ganny donnen avek okenn lans Sesel. Pti Anse, Anse Georgette or okenn lezot lans ki i annan dan nou pei.

MR SPEAKER

Ou'n sot 10 minit Onorab.

HON WAVEL WOODCOCK

Ok, Mr Speaker. Mon ava zis fini lo sa enn dernyen la. Ou konnen, enn bann pli gro konsern ki nou annan dan nou pei Mr Speaker, se sa zafer bann *Clause 48(1)*, *‘wasteland and ruinous and dilapidated buildings.’*

Lo Praslin i annan plizyer bann *ex lotel*, ouswa bann landrwa, bann batiman ki'n ganny *build* e menm lo Mahe i annan sa, ki'n ganny kit an rin, i zis la, *bus quarter*, ouswa bann dimoun pe vini, pe fer bann aksyon *illegal, elicit*.

E sa i annan en kantite sa bann *building*. Praslin mon annan detrwa, me mon pou, *anyway* mo pou *take up* byento sa avek *CEO Planning Authority*.

Kot in zis vin en, bann kosonnyen koumsanmenm, zot la, i en *eyesore* e i annan bokou

bann aktivite delenkan pe deroule dan sa bann landrwa.

E nou bezwen met sa bann *building* ater, met presyon lo sa bann propriyeter, akoz sa Lalwa i fer provizyon. E i met presyon lo bann propriyeter pou demoli sa bann batiman. E sa fodre i arive, i annan plizyer *building*.

E mwan definitivman byento nou pe vin kot *CEO Planning Authority* pou met sa bann batiman dan son latansyon. Fodre bann propriyeter i met sa bann *building* ater, pou aret sa bann aksyon delenkan dan nou distrik.

Avek sa 2 mo Mr Speaker, sa *Bill* ki devan nou ozordi, enn ki vreman enportan. Mwan mon pou donn mon *full* sipor sa *Bill* e mon dir ou mersi Mr Speaker

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Letourdie.

HON JANY LETOURDIE

Mersi Mr Speaker. Bonzour tou dimoun. Mr Speaker mwan mon vwar li i enportan pou gard en fason byen, lafason ki nou zer lespas dan nou pei.

Prenon kont sirtou ki nou napa bokou lespas. E nou napa

bokou later. E la mon pe koz ozordi spesifikman Mr Speaker. Pou nou bann dimoun ki reste dan *housing estate*.

I annan 2 *housing estate* ki mon konnen pou le moman la i napa pa mal problem. Enn Roche Caiman kot mon reste apre mon konmen Perseverance osi i annan en bon pe difikilte.

VP, mon anvi fer ou konnen, poudir an se moman i annan en kantite defayans, en kantite diskisyon, dezagreman ki pe arive e ki kapab pe dekoule dan vyolans.

Akoz lafason ki petet bann defayans ki i annan, lafason ki bann dimoun prezan zot pe zer zot lespas dan bann *housing estate*. Mon a donn ou en legzanp.

Par egzanp, lakaz nou konnen i ganny fer par ranze. E prezan en dimoun li i kapab annan li en fason pou li antre par devan, me par deryer i kapab napa en fason antre.

Alor ler pou li al dan son lakwizin, i pou bezwen pas avek son pwason dan son salon. Sa, se si dir, e prezan sa pti lespas ki i annan deryer, setaki dimoun i prezan i pe rod en *right of way*. Akoz?

Sa dimoun ki dan milye li, petet i annan en pti konstriksyon i anvi fer, i pa pou kapab fer parey ki sa dimoun ki

dan bor, kekfwa. Sa dimoun ki'n ganny dan sa 2 bor, li i pou kapab fer, me li pou li i pa pe permet.

E alors la, i fer kot ki sa dimoun i annan son transpor kekfwa pou li kapab rantre, i pa kapab rantre, akoz sa dimoun ki petet i lo bor, oubyen sa enn ki dan milye, in fer en garaz la, oubyen in fer en lot, pa en garaz pou li fer konstriksyon, non, pou li *spray*, sa i en lot zafer ankor ki nou bezwen get ladan.

Me en garaz kekfwa pou li met son transpor anba la pou en pti kouvertir. E li sa lot dimoun prezan i pa kapab rantre kot li.

E lot defayans ankor ki taler en dimoun ti pe koz lo dife. Petet pou lefitir, pou le moman pou bann *housing estate* ki annan detrwa letaz, 3 letaz, petet zot ava osi mazine ki petet ti ava bon pou nou annan bann *staircases* pou *exits* - bann *emergencies*. Sa osi i en fason.

Mr Speaker mon ti a kontan met latansyon *VP* avek son *panel*, ki i byen ki nou annan bann *housing estate* akoz nou napa bokou lespas.

Me selman, ti a byen pou nou akord en pe plis latansyon, sirtou petet lo lafason osi, bann keksoz ki nou pe konstri, bann kontrakter sirtou. Mon ava

donn ou en legzanp la ki pe arive an se moman.

Mon vwazen kot mwan mon pe reste nou dan menm *ward*. E prezan lafason ki *MIVEN* i fer sa konstriksyon, son plafon, sa madanm, son plafon in tonbe! Son plafon i beton, son plafon in tonbe dan son lasanmben!

E ler nou ti tann sa gro tapaz, nou ti al gete, nou ti krwar poudir en aksidan. Me in, non, erezman i pa ti dan lasanmben.

E prezan, sa plafon li *VP*, atraver ou Mr Speaker, i pa zis pou li, sa plafon zot in konstri li depi tou dilon. Savedir i annan 4, dan sa blok i annan 4 lokater, sa plafon i en sel li sa plafon beton.

Savedir depi kot mon ki dan bor, avek sa 3 ki dan milye, avek sa lot. Savedir prezan la, nou pe ganny difikilte, akoz sirtou letan ou'n aste ou lakaz, ler i ariv sa bann defayans, ou pa tro konnen ki mannyer ou pou kapab al aranze.

Akoz si i kestyon feray ki in met en sel longer pou kouver pou mwan, pou mon vwazen avek sa lot ankor, sa i konmans pouri e i komans marse.

E alors, e prezan ki nou bann lokater, nou napa en plan, sa lakaz nou pa tro

konnen, kote difil i pase, kote tiyo i pase, kote lot i pase.

E alors, sa mon kontribisyon Mr Speaker, poudir mon kontan ki sa *Bill* i pe vini. E petet bann ‘*permission to build*’ *avek right of way* i a kapab ganny adrese pou aport en latansyon spesyal. Sirtou pou bann *housing estate*.

Akoz prenon kont ki nou napa lespas parey mon dir, nou bezwen fer sir ki nou gard lape e ki tou dimoun i satisfè dan son lanvironnman. Mersi Mr Speaker, sa i ti mon pti kontribisyon.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Cosgrow.

HON WALLACE COSGROW

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Vis-Prezidan avek tou dimoun prezan avek ou. Bonzour tou Manm Onorab. Bonzour tou manm piblik.

Mr Speaker sa Lalwa ki devan nou i enn ki demontre en gran *about-turn* par Gouvernman *LDS* e parti *LDS*.

Mon asire ki bokou Manm ki ti dan sizyenm Lasanble, tou lede kote latab, e menm Vis-Prezidan ki ti asiz lo kote latab lopoziyon sa letan, ti ava dakor avek mwan, menm si

petet zot pa pou admet an piblik.

Zot ava dakor avek mwan ki sa i enn bann pli gran *about-turn* ki zot in fer. Parey *VP* in dir, in annan en kantite konsiltasyon lo sa Lalwa pandan bokou lannen.

E ler Gouvernman oparavan ti anmenn sa *Bill*, ti en refleksyon tou sa bann travay diran tou sa bann lannen, avek bann diferan *stakeholders*, ki sa Lalwa i annan en lenpak lo zot.

Si ozordi Vis-Prezidan, sa *Bill* in retard en pti pe plis, se akoz zot, zot menm *LDS* ki’n retard sa *process*. Sa Lalwa ti vin devan Lasanble li, sizyenm Lasanble li.

Parey in ganny dir avan, plizyer Manm dan Lasanble, sa *Bill* i pa enn ki nouvo li. In dir li, i pa enn ki nouvo. In deza ganny prezante. Sa letan *LDS* ki ti an mazorite dan Lopoziyon, e zot ti fortman kont versyon sa Lalwa.

Sa menm Lalwa ki devan nou, sa menm versyon, preski dir sa menm versyon ki devan nou. E zot ti fors serten lamannman.

Ozordi apard serten pti sanzman kosmetik, sa *Bill* i reste preski dir parey i ti ete ler i ti vin devan sizyenm Lasanble. E ni menm zot bann

lamannman ki zot ti forse Mr Speaker, pa aparet dan sa Lalwa ki devan nou.

Sa i laprev Mr Speaker, ki swa zot pa serye, zot pa ti senser avek sa bann propozisyon ki zot ti pe fer dan zot bann lentervansyon dan sizyenm Lasanble.

E nou pa kapab ozordi reste trankil e fer konmsi sa i en nouvo Lalwa ki devan nou, nou koz en fason kot i pa pe reflekte diskisyon ki ti pase dan sizyenm Lasanble.

Mr Speaker bann keksoz, i enportan ki nou fer resorti bann keksoz ki zot ti lager fortman lo la. Seksyon 8 Mr Speaker, dan Lalwa ozordi, kot i koz lo pouvwar Minis.

Ozordi napa gran keksoz ki'n ganny fer pou tir pouvwar Minis. Seselwa i a rapel dan sizyenm Lasanble, dan okenn Lalwa, koman ou ti ekrir Minis, Onorab Ferrari ti dir tire, zot pa oule war.

Ozordi zot in vin ek en *Bill* ki kontinyen, ek bann *Bill* ki kontinyen donn pouvwar Minis, pou donn direktiv Polisi. Menm si bann lezot *Bill* avan, ti kontinyen, ti dir donn direktiv Polisi. Me ozordi zot in tourn avek en *Bill* ki kontinyen donn pouvwar Minis pou donn Polisi direktiv.

En lot keksoz Mr Speaker ki zot ti koz fortman lo la, fortman lo la, e sa mon rapel byen - ti konpozisyon *Board*. I annan enn de bann Manm Onorab lot kote latab Mr Speaker, ki'n koz en pe lo la. Me sa i reste preski dir parey.

Koze avan ti lo en *Board* ki i annan preski dir en reprezantasyon antyerman prive. Mon rapel referans ti ganny fer sa letan avek *Singapore*.

Deba ti so lo la, e ozordi ki nou vwar, *Bill* i tonm devan nou preski dir parey i ti ete. Avek bann menm Lazans ki ti reprezante lo *Planning Board* avan, ki ankor pe ganny reprezante lo *Planning Board*, menm lazans, i annan reprezantasyon atraver zot bann zofisye.

Lanvironnman, Minister li menm, eksetera, eksetera. So napa, sa bann lamannman ki zot ti pous fortman lo la ozordi, nou pa pe war dan sa Lalwa ki zot in anmennen.

Sa *right* ou'n preski dir telkel pare ki ti ganny prezante dan sizyenm Lasanble. In annan bokou diskisyon osi ki'n ganny fer par detrwa Manm, par egzantp Onorab Hoareau.

Atraver ou Mr Speaker, in dir azout *SFRSA, Fire and*

Rescue Services Agency. Petet i annan merit.

Me kwa ki nou pa pe koz lo la Mr Speaker, se ki, e mon dakor, mon krwar poudir *CEO of Planning Authority* avek Mr Biscornet i ava dakor avek mwan. *Planning Authority* sa *main Board*, sa i *the main Board*.

Be i annan ankor lezot *sub-committees*. *Sub-committees* ki fer bokou travay par deryer rido pou konplimant louvraz ler i ariv lo *main Board*.

E *SFRSA* i ganny reprezante lo *sub-committee* avek lezot, bann lezot lazans ankor, kot zot donn zot pwennvi lo *sub-committee*, apre i ganny anmenn devan lo *main Board*. En lot konponan ki nou pa koz lo la, ki osi enportan, se bann *referral agencies*.

Bann *referral agencies*, ki fer en louvraz ankor dan *background* e ki konplemant louvraz *the main Planning Board* ler bann desizyon i ganny ariv devan *main Planning Board* pou ganny pran.

So sa osi nou bezwen pran kont. E sa sete bann propozisyon ki ti ganny fer dan Lalwa avan. E ti annan bokou diskisyon. Me ozordi nou vwar keksoz i reste parey.

Mr Speaker lot seksyon ki mon ti a kontan koz lo la, se

seksyon 9, seksyon 9 i koz lo *Appeal Board*, *sorry* i koz lo seleksyon, fason pou selekte, pou apwent *Board*.

Avan, si mon memwar i servi mon byen, ti koz lo *CAA* pou apwent *Board*, pou apwent *main Board*, bezwen tir dan lanmen Prezidan pangar i annan politik, pangar i annan isi, i annan laba.

Me ki nou vwar ozordi, se Prezidan ki apwent *main Board*, se Prezidan li menm ki apwent *main Board* anba sa Lalwa.

So, pou mwan mon pa war okenn diferans avek sa ki ti ganny anmennen dan sizyenm Lasanble. Mon pa war okenn diferans dan tou sa bann lamannman ki zot ti fer tapaz, ti propoze, apre dan setyenm Lasanble, nou anmenn en zafer ki menm zafer ki ti pe ganny anmennen sa letan par Gouvernman *United Seychelles*.

Keksoz ki sanze par kont, *CAA* ki en *Constitutional Appointment Authority*, prezan li i apwent en *Appeal Board*, en *Review Panel* or en *Appeal Board* e zot, zot dir lekel ki pou asiz lo *Appeal Board*.

E *Appeal Board* prezan li i ganny pouvwar ladan, pou refer, pou donn direksyon *the Planning Authority*, *the main Board*, pou li sanz son desizyon.

Ou ti ava dakor petet, sa *Appeal Board* i dir, retourn sa desizyon kot *Planning*, *reassess*, *Planning* petet donn en *assess version*, ouswa en nouvo versyon. Me non, zot dir zot kapab donn direktiv pou sanz desizyon.

Savedir petet si *Planning* pa'n aprouve, zot, zot kapab dir aprouve. Se koumsa ki mon pe lir li. E si mon mal zot avan koriz waon apre. Selman se koumsa ki mon pe lir li. E mwan dan mon pwennvi mon krwar i pa byen sa.

Akoz nou konnen lekel ki konstitye CAA. Nou konnen lekel ki ganny reprezante lo CAA. E si nou pe rod lenterferans politik, lala, kot lenterferans politik i antre. Lala kot lenterferans politik i antre.

So Mr Speaker, mwan pou mwan, sa bann lamannman kosmetik ki mon'n war in fer antre la, petet i *look* kosmetik, me selman petet par deryer i annan en nide byen targete.

E mwan dan mon pwennvi, sa pa pou tonm byen ditou dan sa semen petet kot nou oule ale avek en Lalwa sitan enportan ki afekte preski tou dimoun Sesel.

Preski tou dimoun. Mr Speaker mon ti a kontan osi koz en pti pe lo parey lezot dimoun

in koze, lo *stop notice* e pouvwar *Planning* konsernan *stop notice*.

Nou'n vwar dan plizyer repriz kot *Planning* in donn *stop notice* e nou annan en formayka dan Lari Bazar, mon pou lev sa wi. Menm nou konnen politisyen dan lepase in *involve* ladan.

Vizit Sanmdi nou ti war politisyen pe donn lanmen vizite *Planning*, zot pou dakor avek mwan. *CEO Planning* petet ou pa ti ankor *CEO* sa letan, me solman mon krwar ou pou dakor avek mwan.

Mon oule *VP* i dir nou dan son *summing-up* Mr Speaker, ki lafors *Planning* i annan dan sa nouvo Lalwa pou enplimant e *enforce* son bann *stop notice*? San lenterferans politik, san lenterferans politik.

E si devloper pa *adhere to* sa bann provizyon, ki prosedir, ki *Planning*, ki rekour *Planning* i annan? Akoz i annan bokou ka ki dimoun, petet i anvoy *Planning* pronmnen e zot kontinyen, e *Planning* i santi li dan mon pwennvi kwense.

Enn bann lot pwen ki petet mon ti a kontan fer sorti, e mon krwar ki tre enportan pou nou koz lo la, se bann *development plan*, bann *land use plan* ek bann *development plans* ki *Planning* i annan sa manda pou zot antreprann.

Eski Mr Speaker, *Planning Authority* in revwar, ouswa i dan *process* pe revwar *development plans*. E la mon pe get spesifikman *design guidelines*, bann *design guidelines*, sirtou pou Victoria.

Akoz i annan devlopman ki pa neserman annakor avek sa *guideline* dan lavil Victoria. Sirtou, e mon rapel tre byen letan *Arup* ti pe fer sa bann legzersis, i annan en distenksyon ant *the new town*, *the new Victoria* avek *the old Victoria*.

Kot nou sipoze protez serten lenfrastruktir ki annan valer leritaz, serten lenfrastruktir, *or serten mode of building* ki pa afekte nou bann leritaz.

So eski i pou annan sanzman ladan, aköz wi i annan petet serten landrwa kot avan *guidelines* i annan keksoz ki'n desot nou, me apre *guidelines* pa devret annan nanryen ki desot nou.

Apre *guidelines* nou pe kapab *enforce* sa bann *guidelines*. So, si zot kapab dan zot *summing-up* donn nou en kontrandi, ouswa dir nou, si pou annan sanzman ladan.

Eski nou pou war nou *old town*, bann leritaz disparet *or* si nou pou ranforsi sa ban mezir, sa bann *guidelines* pou fer sir ki

mon zanfan, nou zanfan demen letan zot desann dan lavil Victoria, zot war en pti pe nou leritaz ki nou bann gran paran in kit avek nou e zot konpran en pti pe osi kote nou sorti.

So Mr Speaker, avek sa 2 mo, mwan mon prensipalman, mon dezapwente. Aköz i annan en legzersis ki'n ganny fer dan sizyenm Lasanble. En legzersis ki *a mon avis* ti rigoure *comme* dir Kreol.

Legzersis ki tou dimoun ti koze ti partisipe ti met bann pwen, ti anvoy Lalwa, menm si nou pa ti dakor e Prezidan Faure pa ti sinyen dabor parey zot in fer resorti.

Nou ti ekspekte petet Gouvernman i serye, i vin avek son bann amannman ki i ti sipoze vin avek. Me la nou war poudir napa gran zafer. Ki pe arive, ki ou problem?

MR SPEAKER

Ou'n sot 10 minit. Ou a *wrap-up*.

HON WALLACE COSGROW

Mr Speaker mon pe *sum-up*, mersi bokou.

MR SPEAKER

Mersi.

HON WALLACE COSGROW

Konmsi akoz ki, eski zot pa ti serye? Eski ti zis en taktik pou *delay* sa Lalwa? Konmsi dir pep Seselwa, dir nou akoz ki ozordi zot in tourn ek en Lalwa ki parey, preski dir parey.

So avek sa Mr Speaker, mon ti a remerisi ou e mon ava rezerv mon sa pou *Committee Stage*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Romain.

HON GEORGE ROMAIN

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour VP avek ou delegasyon. Mr Speaker mwan osi mon pou donn mon sipor pou sa *Bill*.

Mon pou al en pti pe dan menm laliny avek Onorab Adelaide ki in touse. Mon santi mwan osi koman en *MNA* pou distrik Anse Etoile, mon'n vwar enn de koze ki pe arive dan Anse Etoile, ki mon krwar definitivman i mank sa konsiltasyon.

Si ou santi la konsiltasyon, mon krwar pa si ozordi nou pa ti pou dan sa problem ki pe arive. Premyerman nou annan en konblaz, en konble ki pe arive dan Anse Etoile, sa ti ganny aprouve anba ansyen administrasyon.

E sa *reclamation* pou le moman i *on hold*. E la mon krwar i annan posibilite pou rekomans ankor. Me selman i annan, mon pe kontinyen met devan zot, nou bezwen fer konsiltasyon avek manm piblik, avek bann peser dan Anse Etoile.

E ziskan ozordi nanryen pa ankor arive. E ou koman, mwan koman sa pozisyon *MNA* Mr Speaker, ou santi ou dan en moman, dan en fason difisil.

Akoz ou pa pe ganny sa larepons sorti kot *Planning* pou ki sa bann rankont ganny fer, pou *at least* pou nou konnen ki pe vreman arive. Sa i enn. E par egzanp ankor, i annan en lot progre ki pe arive dan distrik Anse Etoile.

Kot *antenna* pe ganny mete. Ankor ti ganny aprouve anba administrasyon avan, kot en *antenna* ki donn 35 met oter, kot sa bann manm piblik ki reste o bor zot pa'n ganny konsiltasyon, person pa'n konsilte ek zot.

E zot santi sa i kapab annan en problem avek zot lasante. E ozordi, ziskan ozordi menm person pa ankor vin devan zot pou dir zot si sa pou afekte zot lasante oubyen si sa i *ok*.

E sa *antenna* pe komans monte. E mwan mon santi i

merit annan en konsiltasyon avek manm piblik. Alors mon vremen kontan ler mon tann *VP* i nonmen ki i pou bezwen annan konsiltasyon dan sa proze ki ganny fer dan distrik.

E lot bout ki mon ti a kontan tous lo la, lo kote *right of way*. Par egzamp, mon'n remarke, bokou kot lakaz ki'n ganny fer, i annan son *right of way*.

Me selman parkont i annan later ki, konstriksyon ki'n ganny fer, in *encroach* dan sa *right of way*. Prezan i kree bann problem ek bann vwazen.

E la ou koman *MNA* ou vwar ou pe antre ladan, parey mon'n tann lezot mon bann koleg in koze, kot nou bezwen, *case* i bezwen al Ankour. E i *drag*, i ale vini, i ale koumsa.

Menm i annan *right of way* kot dimoun i met beton, in ganny permisyon pou fer, *I mean* sa semen i la, zot in ganny permisyon avek *Planning* pou met beton lo sa semen, lo sa *right of way*.

E ler zot fer, sa vwazen ki'n met sa beton lo la, i dir sa semen i pou li. Selman sa en *right of way*. Prezan i vin menm skandal ankor, i ale vini. dan sa *Bill* i pe fer sorti ki sa pou vin en Lalwa.

Alors mon mazine ki sa i az rezourd tou sa bann problem ki nou pe rankontre ozordi. Alors Mr Speaker mon napa bokou ankor pou dir, zis mon pou donn mon sipor sa *Bill*.

E mon a espere tou mon bann lezot koleg Onorab i a fer parey. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Nou a pran *pause* la e nou a rebran travay 11er. Mersi.

(BREAK)

MR SPEAKER

Nou pran Onorab Waven William.

HON WAVEN WILLIAM

Mersi Mr Speaker. Bonzour Vis-Prezidan avek ou delegasyon. Mr Speaker lo sa Prozedlwa *Physical Planning Bill*, mon annan *comme* swivan pou dir;

Mr Speaker, letan mon'n ekout Vis-Prezidan fer son prezantasyon, e lo en baz konsistan, mon vwar ki sa Gouvernman, sa nouvo Gouvernman pe *mean business* letan i pe anv met lord, fer dimoun pran responsabilite.

E responsabilite i pa zis bann resipyan, me osi bann

dimoun ki ofer bann servis. E an menm tan ou kouraz sa lespri respe pou lenstitisyon ki'n ganny etabli dan pei.

Mr Speaker, sa *Bill*, parey in ganny dir, i en Prozedlwa ki tre enportan, tre enportan. Sirtou la ki nou konnen ki i annan sa diskisyon lo sanzman klima COP26.

E i annan bokou konsern. E Sesel koman en Pti Leta Zil, petet mon a dir, i demande ki serten *moratorium* i ganny mete vizavi serten bann devlopman ki pe anvii ganny konsidere a lavenir.

Mr Speaker mon pe dir sa, akoz i annan bokou konsern, bokou konsern, baze lo en dezord dan kalite devlopman ki'n arive dan pei.

La nou pa pe blanmen ouswa akiz person, me nou'n vwar, petet lepok ki nou'n pas atraver, nou'n vwar poudir in annan plizyer bann fason fer ki pa'n neserman respekte bann lord ouswa bann gidans e Lalwa ki'n ganny met an plas.

E sa Mr Speaker, in vini akoz diferan lenterferans dan loperasyon. Kot ou vwar ki bann teknisyen ki'n ganny anploye dan serten bann Departman, ki annan pou fer avek *Town and Country Planning*.

Zot in napa swa, me pou obeir bann direktiv. Menm parfwa si i ti kont lespri anba ki zot sipoze pran zot responsabilite.

Mr Speaker mon pe dir sa, par lefe ki mon'n ganny sans vwar fason devlopman depi dan premye, en bout dan premye repiblik, mon'n al dan miltiparti.

E nou, mon pa kapab koz pou lezot distrik, me mon bezwen regard realite e leksperyans ki nou'n pas atraver dan distrik Grand Anse Mahe.

Mr Speaker parey Vis-Prezidan in dir, sa vye Lalwa in deservi nou pandan 5 deseni. E in annan sa nesite ozordi avek nouvo realite devlopman pou fer sa bann sanzman, ki a fasilite travay pou reponn a legzizans ozordi.

Mr Speaker letan mon regard mon rol koman en Manm Lasanble, bann parkour nou'n pas atraver, e bann moman kot mon'n bezwen mwan koman en Manm parلمان entervenir pou anpes serten devlopman, ouswa pou atir latansyon Lotorite, pou dir, be regarde, sa devlopman ouswa sa fason fer nou pa kapab kontinyen.

Akoz mon ti vwar poudir pou annan problem. Mr

Speaker, de aktivite ouswa lensidan ki vin dan mon lespri, se sa lensidan polisyon ki'n pase La Misère.

Kot ozordi, dimoun i ankor ankoler, lafason ki keksoz ti ganny lesefer. Mr Speaker, dan en fason kot ou vwar poudir bann investiser i pa zis sa enn, bann lezot lenstans osi.

Kot bann milyonner ki annan larzan, zot fasilman ganny sans pou zot pase, pou fer serten keksoz, san vreman ki Lalwa i ganny aplike dan en fason zis.

Mr Speaker e lo baz sa lensidan La Misère, mon espekte, aköz i dan lespri dimoun. Ki sa bann bout konpansasyon ki pa ankor ganny peye, ki letan keksoz i amelyore, ki sa i ganny fer.

Mr Speaker i enportan ki mon dir sa, aköz i pa bann keksoz ki nou oubliy vitman. Mr Speaker, dezyenm legzanp ki mon anvi donner, se ki letan ou pran kalite devlopman ki'n arive, dan *Zone Endistriyel, Providence* Mr Speaker.

Lafason ki in ganny fer, ozordi nou vwar serten bann dezord. E eski mon kapab dir i mank planifikasyon ouswa petet nou'n tant pou *cut corners* pou kapab fasilite serten keksoz.

Mr Speaker, mon'n vwar mon osi bezwen pe entervenir lo

sa sit ki zot ti pe swazir pou met labatwar nasyonal, o bor en larivyèr dan en landrwa ki inonde, o bor en lanmar.

E mon'n bezwen fer li Mr Speaker. Aköz mon konnen kwa ki ti pou pase. E i annan lezot lensidan ki mon kapab nonmen dan bann land bank ki'n ganny devlope dan distrik Grand Anse Mahe.

E bann kalite lakaz, ouswa bann kontra ki'n ganny donner avek bann kontrakter, ki letan ou regarde, sa bann kontrakter zot kas serten bann kondisyon, bann kontra ki'n ganny mete.

E Mr Speaker si ou pa en dimoun for, pare pou debout e koze e dir poudir be regarde la i annan sa nesesite pou ou revwar.

So mon apresye e kontan ki sa Prozedlwa finalman, menm si i pa ti ganny *assent* par *ex-President*, me ozordi in vin ankor devan Lasanble, pou nou fer sir avek en mazorite ki i pase.

Mr Speaker mon'n ekout avek latansyon bann komantr ki'n ganny fer lot kote latab. E Mr Speaker, desizyon i ganny fer ouswa fason dir ouswa enterpret keksoz, i ganny fer baze lo realite.

Ler ou dan en pozisyon kot ou mank konfyans dan serten

bann dirizan, baze lo zot fason fer, e ou vwar kot serten eleman, frod ouswa koripsyon pe antre, ouswa ou vwar poudir i annan bann fason fer ki pe al kont bann prosedir.

Mr Speaker, i pou anmenn mank konfyans, e se sa ki'n arive dan sizyenm Lasanble, letan ti annan diskisyon lo sa Prozedlwa.

Mr Speaker, i bon dir ki i annan en ta keksoz ki pe arive dan pei vizavi devlopman nasyonal. Kot ou santi poudir eski sa lespri *zoning* pa devret ganny ranforsi?

Mr Speaker, la ankor mon pe koz dan distrik Grand Anse Mahe. Sa laspe sekirite alimanter, wi, i tre enportan pou pei. Me i annan serten landrwa kot ou vwar ki serten pratik pe arive, kot sipervizyon i manke.

Ouswa ou demande, be eski Lotorite ki annan pou fer ek *Planning* zot pe fer swivi. Pou vwar ki;- enn, sa eleman polisyon, letan devlopman i dan montanny i pa afekte bann aktivite dan leba?

E lo kote dansite Mr Speaker, eski dansite ozordi, nou pe pran kont, sirtou avek sa laspe sanzman klima. Kot letan i sanze i annan bokou inondasyon.

E la mon anvi lans en lapel avek Vis-Prezidan, akoz sa i en keksoz ki mon pou toultan koz lo la. Sa nesesite pou enplimant par faz sa proze anmas desarz e tretman desarz par rezyon Vis-Prezidan.

Sa mon santi poudir Gouvernman, nouvo Gouvernman pou bezwen met lanfaz lo la. Akoz nou pou pey ser dan lavenir, dan nou *zone côtier*, si nou pa vreman atak sa sityasyon ki pe devlope.

Nou pe pran li a la lezer mon santi. Me par lefe ki nou pe promot sa laspe proteksyon lanvironnman, mon santi poudir sa i en aktivite ki Gouvernman pou bezwen vitman bouz lo la, pou nou kapab kontenir sityasyon ki pe devlope.

MR SPEAKER

Onorab ou'n ariv 10 minit. Mon konnen i kourt, me.

HON WAVEN WILLIAM

Mr Speaker, dernyen pwen ki mon anvi dir, se ki, La Misère i e lot tipik kot, wi later prive in ganny vann avek bann dimoun. Nou vwar poudir bann semen ozordi, akse semen pou bann dimoun i en pe vreman difisil.

E pe kree bokou diskisyon ant bann fanmir. E la par lefe

ki sa *Bill* pe vini Mr Speaker, mon santi poudir keksoz ava ganny fer, ki zabitan La Misère ki annan problemn akse semen avek sa Prozedlwa, zot problemn ava ganny rezourd.

Avek sa de pti mo Mr Speaker, mon pou donn mon sipor sa Prozedlwa. Akoz mon santi poudir *the time is now*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Loizeau.

HON NORBERT LOIZEAU

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis, Vis-Prezidan ek ou delegasyon. Bonzour tou dimoun. Mr Speaker mon rapel sizyenm Lasanble kan sa *Bill* ti pe ganny debat. I ti enteresan. *VP* a rapel.

E plizoumwèn ti annan en moman ki sa *Bill* i ti vir otour en deba kot ti annan en, kot ti annan en *building* ki ti pe ganny fer anvil e sa ti pou Mr Jean Pierre Morin, kot i ti pe ganny anpese pou fer, pou azout, mon pran en trwazyenm letaz.

E sa deba ti vreman flanmen sa zour. Akoz deba ti so set akoz, malgre li Mr Morin ti anvi fer, met ankor en letaz, i ti ganny anpese.

Me pourtan lot kote ti annan letaz, ti annan *building* 4 letaz akote, ki ler nou, nou ti pe

debat, nou ti trouve ki i pa *fair*. E sa deba ti vreman so.

E Mr Speaker mon komans lo sa pwen, pou mon al lo sa pwen, akoz ki Minis ozordi i ankor dan dil pou fer serten keksoz parey Onorab Cosgrow in dir. Mr Speaker sa i en legzanp.

Se ki Minis ti ganny lord parfwa pou fer bann keksoz ki pa byen. E parey zot konnen Mr Speaker, en nouvo Gouvernman, nou annan en nouvo fason fer.

Ozordi nou kapab *trust* nou Minis, me avan sa nou pa ti kapab *trust* nou Minis. Akoz nou pa ti kapab *trust* nou Minis, Onorab Grand Anse Mahe in dir, sa fanmir Saga La Misère. Ti atraver Minis ki sa bann keksoz ti arive.

Kot ti sot *Planning Authority* e laprouvasyon ti ganny donner pou serten keksoz ganny fer. Apre ti vin en dezas koumsanmenm. *Trust* lo Minis ki ti fer nou pa pe krwar dan Minis kapab ganny sa bann soz.

Ozordi nou kapab annan *trust* dan nou Minis Mr Speaker. Akoz ozordi legzanp, Minis Rangasamy napa 52 bout later li, zot konpran ki laliny zot pe ale Mr Speaker.

Se ki nou ti napa *trust* dan bann Minis, e ozordi nou annan

trust dan nou bann Minis e en nouvo Gouvernman i annan en nouvo fason fer e nou pou *move on* avek sa.

Mr Speaker, la permet mon al lo mon premye pwen. Mon pou al lo sa premye pwen Mr Speaker, akoz mon pou koz longman mwan, akoz si mon kapab koz plis ki 10 minit, selman mon a vin lo sa pwen premye avan.

Se sa pwen *right of way* Mr Speaker. Mon panse ki dan sa *Bill*, manner *VP* in eksplike, mon osi mon'n pas ladan mon'n gete, sa problem, pou kapab ganny adrese.

Akoz ozordi Mr Speaker, dan nou distrik nou tou, i annan en pake difikilte ki pe arive.

Kot serten batiman i ganny fer, apre i ariv serten kankan, kot ler nou ladministrasyon distrik nou anvi *resurface* en semen pou al kot *flat* Bel Eau, nou pe ganny difikilte.

Mr Speaker, akoz i annan serten propriyeter li in fre en *building*, ki dapre konpran *Planning Authority* pa ti aprouve akoz ti annan en delo ki monte. Prezan sa lot dimoun ki ankoler i pa oule nou servi sa.

Mr Speaker Sans Souci i en ka, ozordi i annan en msye, ti annan en msye ki ti anvi bar

son landrwa akoz dimoun i pas pli pre o bor son lafnet.

Nou ti bezwen ale avek *Planning Authority, DA*, pou al sey rektifye sa problem. Anse Royale Onorab Lemiel in koz lo en sityasyon, ki *involve* en dimoun dan mon distrik.

En lafanmir Albert ki'n aste en later 2 mil met kare, zis Gouvernman ti vini ti antre lo la, ti fer en semen, e la ler i vin gete, pres 800 met kare son later in ganny servi.

E li aprezan i la, zis pe vir vire, pe tay, tay partou, pa konnen kot i pe ale. Sa dimoun in dir mon nonmen Mr Speaker, e konmela nou bezwen nonmen ler i annan sa bann keksoz.

E ozordi Mr Speaker, nou annan bann problem ek larivyer. I annan konstriksyon ki'n ganny fer dan milye 2 larivyer. En larivyer ki koul tou pandan lannen avek en *seasonal stream*.

E laprouvasyon in ganny fer pou sa dimoun fer son batiman. Nou ti al vizite ansanm avek Onorab Naidu. Saint Louis, Stevenson Delhomme ki baliz ek mon distrik.

Kot ozordi ler delo i desann, i pe bat dan miray i pe antre anba la. Me pourtan, *Planning Authority* ti donn

permisyon konstriksyon malgre ti annan sa 2 larivyer la!

E mon panse Mr Speaker, ki atraver sa Lalwa, sa i en keksoz ki ava ganny adrese. Osi Mr Speaker, nou bezwen get en pe lo mank konstriksyon dan rezerv. Mon konnen Onorab Aglae pou siport mwan lo sa pwen.

Akoz 2 distrik ki annan pli gran rezerv se distrik Bel Air ek Port Glaud. Ozordi i annan *pocket*, i annan i konstri dan *pocket*, i annan pa kapab konstri dan *pocket*.

Tousala se bann keksoz ki mon krwar atraver sa *Bill*, mon krwar i ava ganny anmase en pe. E la Mr Speaker, mon anvi koz lo later endistriyel, i en dezord. I en dezord total, Onorab Letourdie in koz lo lord.

I merit annan lord Mr Speaker. Eski i byen ozordi nou annan en *take away* o bor en langar sarpantye, deryer pe koup tol, akote i annan en pti bout i annan bann geto ki lwe? Mr Speaker i en dezord.

E dapre konpran, toultan mon'n koz lo la, later endistriyel, pe ganny gete parey en dinamik. Ki si nou pa fer atansyon, i kapab eksploze Mr Speaker. Garaz mekanisyon o bor kot dimoun pe soude, servi asitlin, loksizenn laba.

Kot i fer bato, i o bor en hardware, o bor en *hairdresser* ki pe servi *heater*. Mr Speaker i en dezord, e mon panse ki sa Lalwa zot ava kapab dil avek sa bann keksoz parey.

E la Mr Speaker mon pou al lo bann devlopman ki fer dan bann plato, dernyen fwa nou ti tande ki La Digue, en msye ti dir, La Digue a lavenir pou vin en gran piperdi.

Mon krwar piperdi menm i ti donnen, en gran *safety tank*, Mr Speaker. Tousala, nou bezwen vwar kwa son konstriksyon dan bann plato.

E mon panse zot pou adres sa dan sa sitye. Beau Vallon i enn, Bazar Labrin. Dernyenrer nou ti zwenn avek PS Choppy, i ti vin eksplik nou plan sa devloper ki pe vin soz Bazar Labrin Mr Speaker.

E nou ti ganny dir ki i pou annan *safety tank*. En devlopman *safety tank* dan en landrwa kot si ou fouye delo i monte.

Pourtan Mr Speaker, i annan en laliny *sewage* ki pas o bor la, ki al zet dan *sewage system*, *somewhere*, mon pa konnen dan Beau Vallon laba, e i annan problem ek sa *sewage system* dapre konpran. Ek letan lapli, i monte tou bann dil i flote Mr Speaker.

E osi ladan, petet ou kapab drese. Eski Bazar Victoria kot i vann pwason, sepa konbyen lannen in la, eski i relevan pou li reste la? Son desarz, zot konnen ki problemm i annan?

I annan *take away* la, lera pli gro ki sat la anba Mr Speaker, anba la Lari bazar la. Se bann keksoz, i serye, nou pe riye. Mr Speaker, se bann keksoz ki mon krwar nou merit adrese sa.

Mon adres li dan en fason koumsa, pou nou kapab konpran ler nou riye. E Mr Speaker, osi nou bezwen vwar, mon dernyen pwen sa Mr Speaker.

Mon a kit larestan pou en lot moman. I annan dimoun ki reste dan en vye lakaz, i konstri son lakaz nef, i kit sa vye lakaz la li. I pran en pti brans kouran i zet lo la, apre ou tande i annan en dimoun pe reste ladan.

E plizoumwèn ozordi, bann dife ki pe arive, pe ariv dan sa bann kalite lakaz koumsa. Mr Speaker, in ariv enn Bel Air, servi koman en pti, e dife in flanbe.

E Mr Speaker mon panse atraver sa bann lamannman avek sa Lalwa ki pe vini, petet keksoz ava ganny fer byen, pli byen ki avan.

E avan, mwan koman *MNA*, mon pa ti ganny envite pou konn, mon pa ti konnen kan konstriksyon ki ti pe fer dan distrik.

Zis *DA* i monte ti al gete e *DA* pa ti enform mwan. Tou keksoz ti fer lo en kote e ti napa *involvement* kominote, kominote pou nou kapab konnen ki pe arive dan nou distrik.

E mon panse sa bann keksoz ava ganny rezourd. Mr Speaker mon krwar mon'n koz mwens ki 10 minit. Mon a dir ou mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Ou'n koze, mwens ki 10 minit. Onorab Bastienne.

HON DESHEILA BASTIENNE

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Minis ek ou delegasyon, bonzour tou ser Onorab e osi en gran bonzour pou zabitan Perseverance.

Mr Speaker i en privez pou mon ganny sa sans pou mwan koz lo sa *Bill* ozordi. Akoz ler mon'n ekout *VP* koz lo la, mon osi mon'n pas en pti pe ladan, mon war pa mal bokou keksoz ki vreman enportan.

E sirtou dan mon distrik Perseverance, kot i annan en

kantite keksoz ki mon krwar in ler pou met en *stop* avek e *Planning* i annan bokou pou fer ladan.

Mr Speaker, mon pou, pou bokou mon bann koleg avan mwan, i n koz lo right of way. Me nou pa pou kapab kit li ater san nonm Perseverance. Akoz sa zafer *right of way* pli ale i vin, in deklar koman en kankan.

Kot ou pe war *DA*, *MNA*, nou ki pe sey vini pou vin met lord. Me ler ou ariv la, ou rode ou menm ou kote ou pou pase pou ou al rode kote sa problemn in komanse.

Parske *right of way* konmela, en dimoun zis i deside leve, i bouse, i pa bezwen ganny ni permisyon, i pa ni demann permisyon.

Ler ou demann li akoz in bous la pou anpes lezot pase, i dir ou tro bokou dimoun i pas devan mon laport. Alor mon pa konnen lekel ki pe pase.

E ler ou get sa problemn *right of way*, ni menm *meter reader* napa semen pase pou li al lir *meter* deryer.

I bezwen servi dan salon lezot dimoun, me eski tou dimoun pou les en *meter reader* pas atraver son salon pou li al lir *meter* pou en lot son vwazen deryer.

Mon krwar sa i en gro problemn kot *Planning* mon

krwar i bezwen vin ansanm avek *PMS*, ek Lotorite pou vin fer en bon travay lo la, sirtou *Housing Estate*.

Nou annan en lot problemn ankor, miray, ler nou koz miray. Mon konnen miray se *Planning* ki donn permisyon pou konstri en miray.

Me dan lepase ti ariv en bann ka, kot i annan dimoun i ganny permisyon pou fer miray, i annan sa enn akote li i pa gannyen.

Alor sa enn ki'n ganny permisyon i fer son miray e li menm li ki pou mont anler lo taso, i pou kouver taso. E son *neighbor* byensir, i dir be si ou'n fer, mwan osi mon a fer.

Parske ler ou fer miray kot ou, ou bar dimoun pase, dimoun prezan pou bezwen pas devan mon laport, alor mon osi mon a mont mon miray. E miray i vir ledò ek kanmarad.

Si i ariv en dife, ou zis demande ki mannyer *firemen* pou pase la pou kapab al sov bann lezot flat ki la o bor. E lo sa Lalwa osi, i annan keksoz ki vremen enportan ler nou koz lo bann *stop notice*.

Si nou pe koz *stop notice* lo *boundary wall*, savedir i montre ou ki sa *boundary wall* in ganny fer san permisyon *Planning*. E *Planning* i monte, i vini i met en

stop notice akoz in ariv en *dispute* ant 2 vwazen.

E ki i arive la apre, ki manner, ki zot, napa *follow-up*. Akoz ler ou gete, sa enn in vini in dir li fodre ou kas sa miray oubyen ou tire. Li i desid lo li menm i pa pou tire, i pou kit lanmenm.

Ou espere, e napa *follow-up*, teknisyen pa vini, lipye i kontinyen trennen. Kankan i kontinyen entansifye antre vwazen. E diskisyon i vin pli serye. E mon krwar ki si en dimoun pou mont en *boundary wall*, e ou pou bezwen, *Planning* i bezwen okouran.

E ler *Planning* i vin gete, si in dir ou i met en *stop notice*, *Planning* i bezwen fer en keksoz la. Mon krwar la osi i pe vin en pti pe, i pe vin en gro problemm.

Kot dimoun dan bann, pa zis nenport landrwa, me dan bann *housing estate* problemm i pe al tro bokou.

Mon mazine ki dan lefitir letan nou pe mazin lo kree bann lezot *housing estate*, petet dan plan, zot fini met sa pti baraz, zot fini fer li. Ki ler ou *allocate* sa bann landrwa avek bann dimoun ki vin reste dan *housing estate*, zot fini konnen kot zot komanse e kot zot fini.

Ou pa zis vini demen bomaten ou lev en miray, ou lev en baraz, ou dir la i pou ou. E

ler ou arive, ni menm. E mon ti a kontan osi sa Lalwa Taso. Lontan mon ti konnen ki si en dimoun i kouver taso, i kapab ganny *fine*.

Konmela en dimoun i fer sa ki i oule ek taso, i bouz taso, i kouver taso, ou pa, nanryen pa arive, ou pa tann nanryen plis ki sa. Apre ler mon pou tous lo bann nouvo *housing estate* ki pe al ganny fer, mon koleg Onorab Letourdie in koz lo, in deza koz lo la.

Me sa mon pou bezwen mansyonnen. Parske dan Perseverance i en gran konsern. Ozordi nou pe war bann *building* 3 letaz, ki i napa en *emergency exit*, en *staircase*.

Si i ariv en keksoz anler, ler nou get dan Perseverance 1, i annan sa gran *block flat* ki annan apepre 355 flat ant, ant ki annan enn de separasyon dan bann S-11, S-12. Ou demande si i ariv en keksoz ki i pou arive.

Toultan letan nou regard lo sa dife ki ti arive kot *City Mart*, sa i fer nou re mazin lo nou kote menm, lo nou distrik. Alor mon ti a kontan demande, mon osi mon ti ava apiy Onorab Jany lo la.

Ki ler nou pe mazin fer bann lezot *block of flat*, ki nou mazin bann *emergency*

staircase, bann *exit* ki si i ariv en keksoz dan lefitir.

Alor mon pou, laplipar bann keksoz ki mon ti'n pran dan mon note pou mwan dir, mon bann koleg Onorab in fini pas lo la. Mon pa pou al pli lwen Mr Speaker. Mon pou konklir par donn mon sipor sa *Bill*.

E pou ki tou sa bann lamannman, bann sanzman ki pe al arive, a lavenir ki i a vin pli morde, pli serye.

E ki i a ganny aplike e i a ganny byen, e i a ganny servi byen e zis pou *avoid* sa bann problem ki pe arive ozordi, kot tou dimoun in fer sa ki i oule, kot *Planning* in les en bann pase, en bann in ganny met obzeksyon. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Nou a ekout Onorab Gill.

HON CHURCHILL GILL

Mersi Mr Speaker. Bonzour *VP* ek ou delegasyon. Bonzour tou Manm e tou dimoun ki pe ekout nou.

Mr Speaker mon pou komans mon lentervansyon avek fer nou, refer nou avek nou Konstitisyon. La anndan dan sa Lasanble menm, i annan 26 distrik ki ganny reprezante.

Mon krwar poudir i annan en rezon tre fondamantal ki distrik i ganny reprezante isi dan sa Lasanble.

E mon depi ler mon'n *join* Lasanble dan sizyenm Lasanble, mon'n sey fer konpran avek bann diferan keksoz ki mon'n anmenn dan Lasanble.

Ki si distrik i ganny reprezante dan sa Lasanble, ler Gouvernman i fer bann Lalwa, oubyen bann lezot program, i bezwen kapab tous parey Konstitisyon i dir.

Rezon ki mon'n dir sa, se akoz mon oule atir latansyon lo sa *Physical Planning Bill* lo *Clause 9*, ki koz lo *Board of Authority*.

Anba *Clause 9*, i ti, i enportan ki mon fer, mon met devan *VP* ki pe reprezant Legzekitiv, ki in ler pou nou realize ki Praslin, La Digue osi i ganny reprezante dan sa Lasanble e dan Konstitisyon.

Me selman i annan bokou bann *Board* ki ganny kree. E mwan ankor mon repete, dan sizyenm Lasanble, mon'n menm anmenn en Mosyon pou ki serten *Board*, mon konnen pa tou *Board*, me serten *Board* Praslin, La Digue i ganny reprezante, ler i annan bann keksoz lo *Board* ki pou tous sa 2 zil.

Alors dan sa *Physical Planning*, sa osi mon pe enplore ki nou annan konsistan, konsistans dan fason fer.

E la, se sa ki'n pous mon pou anmenn en propozisyon, pou ki lo *Clause 9(3)(e)*, lo sa *Clause* i fer provizyon ki Minis pou kapab swazir 4 Manm, propoz ek Prezidan, e pou kapab ganny enkli lo sa *Board*.

Akoz mon santi poudir de lavan nou bezwen kapab konsistan avek nou Konstitisyon e fer sir ki Praslin, La Digue i ganny reprezante ler i devret ganny reprezante.

Mon dezyenm pwen ki serten Manm Lasanble osi in koz lo la. Me selman mwan mon annan en lot fason rod leklersisman lo sa dezyenm pwen.

Sa lo *Clause 46(1)(6)*. Lo sa enn *Clause*, i dir ki si konmela nou annan en devlopman ki'n deza ganny fer, e ler sa devlopman in ganny fer, napa *access* pou al lo lans, in donn plizyer fason ki sa i kapab ganny fer.

Me selman mwan ki mon oule met devan *VP*, sa bann fason ki lo la, i pa dir nou, be lekel ki pou *take up*? Eski *Planning* li menm?

Par egzantp dans a legzanp ki mon pe donner, sa devlopman in fini fer dan

lepase, e i napa sa akse pou al lo lans. Menm si i la dan Lalwa, me selman i pa dir nou lekel ki pou *take the lead* lo la.

E sa i fer ki pou letan napa sa ki ganny dir, ki sa landrwa ozordi dimoun Praslin pa kapab *access* sa landrwa. Menm si tou popilasyon Sesel i konnen, se sa ki enportan, ki mon'n lev sa pwen.

Akoz nou bezwen konnen lekel ki *take the lead* pou kapab fer sa. E si nou konnen lekel ki pou *take the lead*, alors nou bezwen fer evalyasyon tou landrwa kot devlopman in fini ganny fer, e napa akse lo lans.

Then nou bezwen, sa ki pou *take the lead*, i bezwen atraver *Bill*, se fer ganny akse ek sa bann lans. E ki dimoun i a kapab ale.

Akoz sa sityasyon in reste la pou bokou lannen. E ziska konmela, en dimoun pa kapab ale lo sa lans.

Mon dezyenm pwen i anba menm *Clause*, anba menm seksyon, me *Clause 11*, sa osi i parey.

I dir si en devlopman in ganny fer, sa ki'n fer sa devlopman pa swiv prosedir pou li, i pou ganny sarze, i pou annan en *fine* R1milyon.

Me la ankor, kestyon se, si sa devlopman ler ti ganny fer, *Planning* ti swiv sa bann

Clause, nou pa ti pou arive kot pa pou swiv. Akoz parey nou'n dir, i devret annan sa akse.

E zis nou fer sir ler permisyon i donnen, sa akse i ganny demarke. E menm letan, sa semen osi i ganny fer. E mon krwar la nou pa pou arive lo sa staz kot en dimoun pa pou kapab pou anpes en dimoun ale.

Akoz in sipoze fini demarke anba Lalwa. So, kestyon mon war li la, i dan Lalwa, me selman lekel ki pou, ki mannyer nou pou asire ki sa i ganny swiv?

Mon lot pwen se lo *Clause 48* ki koz lo bann "*wasteland and ruinous and dilapidated buildings.*" Ozordi *as we speak* la, nou annan en *building* Port Glaud ki apel *Mahe Beach* e in la pou en kantite lannen.

Ankor Lalwa i dir, i pa devret annan sa bann keksoz. Me selman lekel ki *take the lead* lo la? Lekel ki pou take sa *owner to task*? Apre tou sa letan ki nou konnen sa *building* i zis la pe debout?

Mon lezot pwen ki mon annan se zis pou mon met dan latansyon *CEO Planning*. Serten konsern ki i annan la deor. Premye konsern ki mon oule met devan li, se lo ou bann serten *housing estate*.

Bokou dimoun, par egzanp Marie Jeanne, ki bann dimoun ki'n ganny *allocate* later, zot deza annan zot lakaz lo later. Me selman later i annan lespas ki son zanfan i kapab fer lakaz.

E si sa i ganny fer, i pou otomatikman tir en presyon lo Gouvernman. Sa piti, sa zanfan savedir i pa pou bezwen al fer en laplikasyon lakaz.

Me selman bokou sa bann zanfan in fer laplikasyon e zot laplikasyon pa'n ganny aksepte. Alors mon kestyon, ki petet apre nou a ganny leklersisman lo la, eski *Planning Authority* li i annan en gidans ki i pe servi?

E si i annan serten gidans ki i pe servi, petet, par egzanp mwan dan mon distrik, mon ti a kontan ganny kopi sa gidans pou mon gete si i en keksoz ki fer sans, e ki i pe anpes bann zanfan, bann paran pa kapab ganny zot lakaz.

E sak fwa zot fer laplikasyon i ganny *reject*. Apre en lot *issue* ki mon oule met devan *Planning Authority*, se bann devloper, bann nouvo devloper.

Ozordi nou vwar i annan serten devloper ki li ler i fer son laplikasyon, menm si son *density* i menm grander avek en lot devloper, me selman enn

ladan li i ganny difikilte. E lot li tou son laprouvasyon i pase byen.

E i enportan ki mon fer sorti sa, akoz i kree bokou bann kalite *behavior* ki nou ti kapab *avoid*. Si petet si Lalwa i dir koumsa, nou swiv li pou trou dimoun.

E sa i ava evite kot i ava annan serten devloper ki li tou son bann proze i pase, *whereas* lezot toultan i annan serten difikilte.

E mon lot pwen, se grander semen. Ozordi nou konnen i annan bokou plis transpor ki nou ti annan dan letan nou bann semen inisyalyal ti ganny fer.

Alors mon oule atir latansyon *Planning Authority* ki ler nou bouz devan, nou bezwen pran kont ki lakantite transpor ki pe ganny servi lo nou semen, i bokou e nou bezwen fer sir nou get en lizye lo bann nouvo semen ki ganny donn permisyon.

E an menm tan avek *Land Transport*, ki petet i devret annan en diskisyon bann *existing road* ki pe koz bokou difikilte pou bann *users*, sirtou dan bann landrwa lakanpany.

E mon dernyen pwen, se lo *parking*. Mon konnen i pa tonm direktman anba *Planning Authority*. Me selman son

konponan *approval*, sa i tonm kot *Planning Authority*.

Sa osi en size ki petet nou devret zet en bon koudey lo la. Akoz i pe devlop dan en konsern ase reel. Ki si nou pa komans fer konversasyon lo la, a en pwen a lavenir nou pou rankontre serten problem lo la. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Henrie.

HON GERVAIS HENRIE

Mersi Mr Speaker. Bonzour tou dimoun. Mr Speaker en kestyon ki bokou i merit demann nou lekor se akoz konsey sosyoekonomik Nasyon-z-Ini ti ganny fonde an 1958 ouswa zis apre sa Komisyon Ekonomik *Africain* i osi an 1958?

Parski i annan bann dimoun atraver lemonn ki ti realize poudir ki planifikasyon i bezwen en keksoz enportan dan nenport pei. E i pa kapab ariv zis koumsanmenm, i bezwen annan en *body* ki annan en lizye en *bird's eye view* lo ki pe arive.

E ki zot annan sa fonksyon prensipalman pou donn konsey bann Gouvernman lo devlopman ki tous tou sektè. E sa devlopman fodre pa zanmen i la

pou la me i lonterm. E ki alor nou pa bite a lavenir.

Nou bezwen pran kont tou bann realite dizour ki nou viv avek, e la ozordi par egzanp nou koz bokou lo soutenabilite proteksyon Lanvironnman, bann keksoz koumsa.

E sa ki enportan zot argimante ki bann Lotorite Plan atraver lemonn, i bezwen en *body* ki endepandan ki konpetan ki, profesyonnel me katriyenm e pli enportan ki mon ava soulinyen i *neutral* politikman. Mon repete i *neutral* politikman.

E se sa alor le pwen Mr Speaker ki mon krwar Onorab Cosgrow ki'n koze bomaten i pa'n sezi.

Ou konnen listwar nou pei Lotorite Plan in toultan en zouti politik li, dan diferan fason. Sa konponan ki ti opoz bann administrasyon avan, ki ti bokou fwa bann dimoun ki ti annan larzan pu devlop zot propriyete ouswa pou al dan biznes, zot ti ganny peze viktimize ganny met retar.

E sizyenm Lasanble letan sa *Bill* ti vini, *this is the point* ki nou ti pe sey fer, pou nou retir sa konponan politik dan *Planning Authority*.

E Onorab Cosgrow in koz lo sa zafer pouvwar Minis. Wi *rightly said* parey Onorab

Loizeau in dir, nou ti dan Lopozisyon sa letan nou, nou pa ti *trust the structure of Government* ki Minis pa pou pran bann desizyon ki annan lenfliyans politik.

In lev zafer konpozisyon *Board*. Lalwa pe fer provizyon pou 9 Manm. Be i reste 4 Manm ki nenport ki kapab ganny pike. E i kapab bann dimoun sorti dan prive egalman i kapab sorti dan bann dimoun sorti dan servis piblik, me ki Prezidan konsiltasyon ek Minis i santi poudir zot vreman konpetan pou met la.

Me sa ki enportan ki nou, nou ti pouse se ki *Board* e son *CEO* bann pozisyon i ganny *advertise*. E se sa ki Gouvernman sa letan ki ti asiz la zot pa ti dakor avek sa bann *MNA* dabor.

Akoz zot ti pe argimante poudir dezormen ki mannyer nou, nou ti pe anmenn bann lamannman i ti pou tir *Planning Authority* konman *part and parcel of the executive branch of Government*, e fer li vin en *body* Konstitisyonnel letan *CAA* pou apwente.

E zot ti santi pou dir zot i ti kont sa ki zot inisyalman zot ti pe sey anmenn.

E Mr Speaker pou *quote Leader* Lopozisyon Onorab Sebastien ki sa letan Onorab

Sebastien Pillay i ti dir par egzant e Nasyon ki ti *quote* li i dir “*these amendments radically change the complexity of this law, which now makes it completely different from how it was initially anticipated. For this reason I will not on this vote on this Bill.*”

Sa letan nou, nou ti met sa bann propozisyon. So la ozordi ki’n arive? Onorab Cosgrow letan in koze in bliye dir sirondann Mr Speaker. Akoz i pa en *about-turn* ki nou’n fer ouswa nou pa’n fer *Bill* retourn tel lekel. In ganny *twist* en pti pe pou zis kapab trouv en konpromi. E pou son *compromise* i vin lo son *Appeals Board*.

Parski *the main* largiman se lendepondans *Planning Authority*. E bann dimoun ki dan servis Piblik ozordi zot pe vwar ki avek en *Appeals Board* ki CAA i ava apwente i ava ganny *advertise* bann *best* Seselwa i ava met zot laplikasyon delavan, zot pou pran bann desizyon ki endependan. E sa i enportan.

So pa Minis dezormen ki pou *rule* lo bann *appeal*. E sa i tre enportan. Anfet mon’n bat avek en Lartik Mr Speaker, ki ti ekrir par en zabitan Au Cap an 2014, mon panse en msye sa. I apel Harry Harpanda.

E sa msye 2014 ti’n ekrir en lartik ki ti pe argimante pou Sesel entrodwir en *Planning Commission*.

E ti pe dir i ti pe enplor Lasanble Nasyonal an 2014 *actually* anmenn sa Lalwa zot menm akoz Gouvernman pa ti pou fer li. I dir ki sa *Planning Commission* ti ava annan menm stati avek *Ombudsman* avek Oditer Zeneral avek Komisyon Eleksyon.

Savedir kwa? En *Constitutional body* ki ti *above* tou konsiderasyon politik.

So mwan letan mon get sa Lalwa, la nou pou bezwen anmennen akoz nou bezwen legzisans ozordi bouze, bouze. E en pe parey lenstiti kiltirel ki nou fek pase, mon ti ava enplor ladministrasyon brans Egzekitiv, pou regard sa Lalwa lenplimantasyon.

And if need be pou kwa pa nou ava al dan sa direksyon parey Mr Panda 2014 ti pe propoze. E mon vwar kote i vini i dan menm lespri depi an 1958 lemonn pe dir annou fer li.

Parski ozordi nou bezwen donn sa kad legal, pou regulariz lilizasyon later pou anmenn pli bon fason devlopman soutenab dan nou pei. Nou bezwen sa. Nou pa kapab *disagree* lo la. E lannen prosen i fer egzaktaman 50an – 50an

depi *Town and Country Planning* ti ganny ekrir.

Alor kestyon ki nou konman Lasanble nou merit demann nou lekòr, eski Lalwa orizinal ti pou kapab reponn bann legzisans e fason konstriksyon modern.

Mon santi ki sa *Physical Planning Bill* pou en morso Lalwa ki ava fer Lotorite Plan pli proaktiv. Olye i *reactive*. E nou fek pe koz sa nou de Onorab Arissol souvandfwa *Planning Authority* konmsi i ganny servi pou enterfer dimoun i fer konplent isi i fer konplent laba.

Me letan mon pe get *Clause 6* kot enn son bann fonksyon, letan i dir *advise Minister* pou *land use*. Mon ti pe demann *LGB* mon dir ki oupanse letan i pe *refer to Minister*?

Akoz dan mon lespri pou mwan mon krwar poudir *Planning Authority* i bezwen annan en lizye, dan tou sa Minister Gouvernman - koumsa nou pa ti pou ganny problem ki Prezidan fek dir avek nou semenn pase lekòl La Rosière i ganny en plan ki pli gro ki teren kot ti pou mete.

Si *Planning Authority* was *there from the very beginning* ti pou'n annan. So son evolisyon sa Lotorite la mon vwar li konman swiv li pre.

E mon pe koz sa Mr Speaker pou *CEO* pou vwar ki mannyer son konponan resers, *best advice* Gouvernman ; ki *at the end for the day long term* eski la i en nouvo faz dan nou lavi. Nou bezwen vin pli modern pli atantiv avek sa ki pe arive. E *think ahead of time*.

So this is ki mwan mon pe vwar sa nouvo Lotorite e dwatet vini. E osi pou anmenn dimoun dan zot travay. Setadir par egzant letan *clause 42* i koz lo en rezis ki ouver ki piblik, ki mwan mon kapab ale vwar tou sa bann laplikasyon ki'n ganny mete. Si mon anvi fer obzeksyon mon fer.

Ouswa si mon vwazen pe fer en konstriksyon obor mwan i ava annan en lendikasyon pou mon konnen ki i pe vin fer la e mon kapab veye fer en rapor si i pe al avek sa ki Lotorite Plan in donn li permisyon pou fer avan.

Bann lofans avek lamannman, prezan mon vwar li pe responsabiliz bann devloper bann *contractors*, akòz si avan i ti tro pti gin, dimoun i anvoy merd non? So be la mon krwar kekfwasa sa i ava sa bann revizyon i ava adres sa size.

E Mr Speaker mon krwar lot keksoz se sa zafer bann Manm pou *apply* avan zot ganny apwente.

Mon krwar sa i ava fer nou ganny bann kandida apropiye kalifye ki ava ganny sa bann pozisyon, e savedir sa ladministrasyon sa i en desizyon ki administratif sa ladministrasyon in pran.

So dan gran prensip sa bann sa Lalwa son bann *Clause* pa'n tro sanze. Sete zis sa pti bout ki ti fer nou difere avek *US*. So mon ava swiv avek lentere pou vwar si zot pou dakor pou siport sa lamannman.

E Mr Speaker mon ava termin lo sa bann pwen swivan, mon krwar dezormen letan nou pe koz devlopman dan pei. E mon pe dir sa aköz mon distrik Mont Buxton i enn bann pli pti distrik an term siperfisi. Later i en gro *issue* kot i kree en kantite problem ant vwazen, ant *owners* ek Lotorite, en *footpath* ou ganny refize *wayleave* dan Mont Buxton.

Vwazen i fer problem ek kanmarad aköz sa nou ganny refize *wayleave* pou fer en *bus stop*. E i met retar en kantite.

So ki nou pe dir se ki dezormen *Planning Authority* i bezwen lonterm, edik dimoun lo sa bann keksoz *wayleave* kisisa, *right of way*;- annan en rol pli proaktiv.

Me pli enportan nou'n vwar poudir i annan sa bann size kot parfwa dimoun i kapab

ganny refize permisyon devlopman pou rezon lanvironnman. E Mont Buxton i annan sa met bann zafer rezerv. Dan sa napa rezerv dan Mont Buxton. Difisil pou krwar me i vre.

Pou kestyon leritaz. Pou kestyon *Public Health*. Ou vwar i annan pei ki par egzantp *L'Angleterre*, ler nou pe koz leritaz i pa zis dir ek dimoun non sa i en batman istorik sepaman ou pa annan drwa konstri kase.

Council i travay ek ou pou *restore* li dan son *former glory*. I menm donn ou *Grant* a kondisyon ki ou annan en lalis ki pas ladan. *This is how we should move* a lavenir dan Sesel.

Ou pa zis dir mon aköz mon bezwen prezerv lanvironnman ou ava dir mon ou ava kapab konstri sa kalite *building* dan sa landrwa. Ou pa pou kapab fer ek blok, me ou ava kapab fer *I don't know* ki matyer zot pou dir mon fer avek.

So nou zwenn kanmarad lanmwatye semen aköz nou dan sa napa nou bezwen fer plis ek mwens. Me toudmenm mon pou siporte, aköz mon ti koz lo sa Prozedlwa dan sizyenm Lasanble. E anfet i en Prozedlwa ki'n teste nou

sistenm, kot en Lalwa pa ganny *assent*, i retourn dan Lasanble Lopozisyon i remet en Mosyon pou refer pase i pa ganny son de tyer. In teste nou demokrasi.

So we are living historian, we should be proud nou bann ki'n enplike from the beginning.

E mon krwar poudir i ti ava byen si nou tonm dakor poudir nou bezwen konmansman, e annou swiv sa lenplimantasyon sa Lalwa de pre e propoze ki evantuelman sa rev ki Lotorite Plan i vin vreman en *body* Konstitisyonnel ki *above*, konsiderasyon politik *is the way to go in the future.* Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Labonte.

HON ANDY LABONTE

Mersi Mr Speaker. Bonzour VP avek ou delegasyon. Bonzour tou Manm koleg Onorab e tou dimoun ki a lekout.

Vis-Prezidan premye keksoz se ki mon ti ava kontan remerisi ou pou vin avek sa *Physical Planning Bill* dan Lasanble ozordi.

E mon santi mon fyer, mon fyer pou plizyer rezon me selman mon kapab nonm de rezon prensipal. Premyerman

se ler mon'n tann Onorab Henrie dir poudir sa Lalwa i 50an sa ki ti la avan, sa *Town And Country Planning Act* ti 50an alor i ti bokou pli vye ki mon, e mon ozordi mon pe vin anmenn enn ki mon pe vin vot lo enn ki nouvo.

E dezyenmman aköz mon santi mwan mon fyer, se ki mon'n fer parti en lekip en lekip ki pe travay dan lentere lepep. E en Prezidan ki'n ganny elekte par lepep, petet pou reponn en pe Onorab Cosgrow ki'n koze oparavan, pou la senp rezon nou bezwen konpran, se ki sa Prezidan ki la, i en Prezidan ki pa'n vin la par pas baton.

In ganny elekte par Lepep Seselwa. E i pe ganny sipor Lasanble pou nou vot lo en Lalwa ki vreman enportan ki pou ed nou popilasyon an antye. Alor i vreman enportan pou nou kit sa.

E nou fer konfyans parey in ganny dir nou fer konfyans sa ki nou Minis i vini i vin dir nou aköz tou sa ki pe fer i dan lentere lepep.

Me selman mon annan enn de pti konsern. VP parey mon kontan ler mon'n tann koz lo bann *Board* ki pou ganny elekte lafason ki pou ganny fer ki i satisfezan, si oule.

Me selman enn konsern piblik la deor, se ki parfwa nou

vwar sa bann *Board* ler i vini nou vwar bann menm dimoun ki pe donn nou bann menm repons e nou zabitan deor pa satisfè e zot santi poudir napa lazistis.

Alor mon ti ava swete ki ler ki nou vot lo sa *Bill*, tou sa ki ganny elekte i pran sa *Bill* serye e nou fer sir poudir zot aksyonn lo la dapre ki mannyer i merite.

Mon kapab pran en pti legzanp senp se ki ler ou ganny dir poudir konsernan en bout later ki en zabitan pe demande, ou ganny menm repons i dir ou zis aköz semen ler nou *District Authority* nou konnen poudir napa okenn semen ki'n ganny rezerve dan sa landrwa.

Nou demande pou annan en vizit pou nou vin reponn lapel nou zabitan, i paret poudir sa bann dimoun *still* pa pe pran nou serye.

Alor i enportan pou nou gete lekel bann dimoun ki nou met lo sa bann *Board*, e fer sir ki zot delivre li dan lentere Lepep Seselwa.

Apre dezyenman pou al lo en lot pwen, *VP* yer nou ti vot lo *Minor Offenses* e nou ti koz en pe dan lavil Victoria *in regards to* semen ankor.

So si petet sa *Bill* i ti'n vini en pe pli oparavan, i ti ava'n met en pe lord dan sa bann dezord, e i ti ava annan en pli

bon planifikasyon dan lavil Victoria, ki ozordi nou ti ava'n vwar ki trafik ti ava'n ganny dirize dan en fason pli meyer dan lavil li menm li.

E enn mon bann pli gro konsern dan mon distrik ki mon pa pou kapab pa fer lazistis si mon pa koz lo la, se ki mon demande e mon swete ki sa *Bill* i pou pran kont tou devlopman *in term of* polisyon.

Akoz nou nou'n erit en polisyon dan lavil Victoria, e dan mon distrik partikilyerman aköz nou pa lwen. Sa Stad Lanmizik, konmsi zis ou demande si sa Stad Lanmizik ler ti ganny planifye tou keksoz ti pran kont pou nou met li la kot i ete.

So mon pa konnen si nou pou kapab ranvers serten bann desizyon ler ki nou'n vot lo sa *Bill* ki mon ti ava swete sa *Bill* petet i ti ava kapab adres serten bann lerer ki'n arive dan lepase osi. Sa i enn mon konsern,

Apre en lot keksoz ankor mon ti ava kontan koz lo la *VP* se Mr Chair ya, atraver Mr Speaker, lo bann batiman ki vreman zis pou vi i la. Zis pou vi i la de la ankor enn fwa mon pou felisit Gouvernman sa travay ki pe fer, pe fer en travay enorm ki nou'n vwar i annan en arestasyon drog ki fek arive, ki

nou bezwen felisit nou Gouvernman ki pe fer.

So si nou ede pou menm elimin sa bann batiman ki zis pou vi i la son met pa pe pran ka avek nou pran aksyon avek sa bann dimoun *owner* sa bann propriyete ki i ava ede pou elimin en pe drog dan nou pei. E sa bann groupman ilegal.

Aprè en lot keksoz mon ti ava kontan tous lo la, Mr Speaker, se ki Onorab in dir in koz lo la alalezer *in regards to parking* i vre poudir *parking* petet i pa tonm anba la, me selman se *Planning* ki donn laprouvasyon. So i enportan ki nou pran kont *parking* ler nou pe fer bann devlopman dan bann distrik.

E i annan bokou ki'n deza ganny dir oparavan. So mon pa oule tro fer repetisyon, me selman i enportan vi ki mon annan *housing estate* dan mon distrik, e zot santi poudir ler ki i annan planifikasyon, vi ki in ganny fer mazorite par Gouvernman, me selman an zeneral in napa en bon planifikasyon si i annan en dezans en dife.

So sa *Bill* mon krwar i pou pran kont tousala. An gro mon pou dir mon pou donn mon sipor sa *Bill*. E en lot keksoz ki'n ganny koz lo la malgre ki mon napa lans kot mwan, me

selman mon en dimoun ki sorti dan *tourism, access to the beach*.

So sa *Bill* ankor i pou adres sa sityasyon ki serten propriyeter ki reste obor lans, zot ava kapab konpran poudir wi petet nou annan propriyete la, me selman nou bezwen donn piblik akse pou al lo lans.

So avek sa de pti mo Mr Speaker, mon pou dir mon pou donn mon sipor sa *Bill*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab Bistoquet.

HON ROSIE BISTOQUET

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour tou Onorab. Bonzour *VP* avek ou delegasyon. Bonzour tou dimoun ki pe ekoute.

Mr Speaker sa Lalwa ti ganny fer 50an pase, e nou remarke ki sa dan li menm i montre nou ki sa *design* i sitan vye. Ki nou remarke ki i annan sitan bann devlopman staz devlopman ki'n arive.

Parey nou konnen partou dan Sesel dan 50an pase bann batiman ti fer avek laso, konmela nou konnen laplipar bann batiman i ganny fer avek siman ouswa dibwa.

Sa Lalwa i pli proaktiv ki sa enn ki nou'n trouve ki ti ganny fer 50an pase, par

egzanp i annan osi ki devlopman in pran kont laspe lekoloji nou pei e sirtou dan domenn prezervasyon kont polisyon.

E sa osi nou konnen poudir i enkli sanzman klima e proteksyon nou lanvironnman. Mon kontan pou trouve ki laspe akse avek pou piblik avek lans in ganny byen adrese dan sa Lalwa sa i ava redwir ouswa anpes bann gran dezagreman ki egziste ant bann devloper propriyeter prive, e osi bann piblik ki al fer zot piknik lo lans.

E mon kontan osi pou vwar ki sa Lalwa i pli modernize ki avan kot provizyon in ganny fer *the right of way*, kot souvan nou konnen i annan bann diferan problem kot i egziste ant vwazen ki'n aste ouswa ki anvi fer devlopman lo zot later.

The right of way pa ti enkli anba sa vye Lalwa. Ki prezan ki pou fasilite bann devloper propriyeter prive, pou kapab fer pran mwens annan mwens problem avek kanmarad. Pou fer zot devlopman. E toultan reste dan en fason amikal.

Prezan Mr Speaker mon pou koze en pti pe lo bann batiman, batiman ki delapide. Mr Speaker ki nou'n trouve avek bann batiman ki'n pa'n ganny mentenir kot parey nou konnen sa bann batiman pe

tonm an rin i kree bann *black spot* sirtou pou diferan kalite problem;- sirtou bann vermin ouswa bann pest lera parey taler mon koleg ti dir lera pli gro ki sat.

Kot par egzanp nou konnen sa bann problem i kree osi problem lasante parey leptospiroz. I menm kree lezot sityasyon par egzanp kot landrwa ki bann delenkan i profite. Kot dimoun pe fer bann aksan an desan menm ganny servi konman zot prop lakaz pou dormi annan de fwa.

I osi en *black spot* pou bann droger avek bann bwarer e dan lizye piblik avek bann dan lizye touris mon krwar i en gro *eyesore* ki mon krwar sa i devret ganny adrese, e i pe ganny adrese anba sa nouvo Lalwa.

En lot *area* ki sa *Bill* in fer provizyon pou sa sak distrik, prezan sak distrik i ava konnen ki bann nouvo devlopman, ki pou annan dan son distrik kot i ava annan tousala e avan ki aktivite i trouve tou sa bann devlopman distrik sirtou ban proze distrik gran proze pti proze, tousala ti ganny met anba bol.

Be la in dekouver bol in ranverse avek sa bann Lotorite Distrik i kapab fer diskisyon avek zot kominote lo nivo

devlopman lo ki kalite devlopman;- sirtou avek devlopman touristik, devlopman lakaz, devlopman biznes, devlopman semen. E menm devlopman kominoter ki annan.

E sa osi i kree en *ownership* dan sa distrik kot tou dimoun i kapab fer diskisyon pou konnen ki pe arive dan nou distrik, kote tel landrwa semen pe pase e tel lekel ki pou benefisye.

E mon krwar sa i en bon keksoz pou ki sa *Bill* pe anmennen.

E mon osi mon pa pou kapab les mon koleg la obor mwan pou koz lo sa lespri iniversel, ouswa *universal design* ki laplipar distrik ki annan en kantite, mwan mon pe koz en pti pe lo akse.

Si nou get dan tou distrik parey dan Sesel mon konn Pointe Larue osi, laplipar distrik i annan peron, bann pti peron, bann pti peron e letan nou kont par egzanzp mon get Pointe Larue mon kont bann zabitan Pointe Larue avek peron, peron i plis ki zabitan.

E sa ki nou konnen i kree bann problem kot bann dimoun, pou sorti kot zot lakaz pou ariv dan bor semen ouswa dan bor semen pou ariv kot lakaz.

Sa kalite striktir i kree en gran problem pou bann dimoun aze sirtou pou sorti kot zot, e osi bann zabitan ki otreman kapab pou bann malad ganny transporte letan zot bezwen pran lanbilans ouswa nenport ki transpor. Menm pou retourn kot lakour. Laplipar sa bann zabitan ti bezwen fer zot pti konmisyon i fer li tre difisil pou zot kapab ganny akse. Zot ti bezwen pran *taxi* likou, e sa *taxi* likou i vedir zot ti bezwen fer gro sarwa pey dimoun en kantite lapey, annan de fwa sa tablo ki zot met dan bor semen, ouswa sa pti makadanm i kout pli ser pou savoye ki sa pti ki sa bann materyo konstriksyon.

Dan sa bann nouvo devlopman, nou trouve ki sa *Bill* osi pe pran kont nou pe demande ki sa *Bill* osi i pran kont olye fer bann pti peron, pti peron lo nouvo devlopman annou fer akse routye ki transpor i kapab ariv kot sa bann dimoun.

Ki sa mon krwar i ava kree enklizivite pa zis bann dimoun ki otreman kapab, e tou dimoun kot zot pou bezwen ganny akse avek servis ouswa avek nenport ki kalite swen.

Alor mwan mon pe gete Mr Speaker *Physical Planning* i tre neser pou etabli e agree e

etabli bann aksyon pou promot laspe fizik, sosyal ekonomik, *welfare* pou devlope, e an menm tan pou fer sir ki nou piblik i ganny akse e zot bezwen i ganny met.

Avek sa Mr Speaker mon pa pou tarde mon dir ou mersi bokou. Mon pou siport sa *Bill*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Aglae.

HON EGBERT AGLAE

Mersi Mr Speaker. Bonzour Vis-Prezidan, AG, CEO *Planning*, avek lot msye la Mr Biscornet mon krwar.

Mr Speaker sa *Bill* ki devan noy i pa en *Bill* ki nouvo pou mon. Akoz sizyenm Lasanble mon ti aport mon kontribisyon. E parey bokou Manm ti la osi, nou ti diskit en pe longman pou anmenn en *Town And Country Planning Bill* ki modern, ki pou pran referans e relevans larealite dizour pei konman en Pti Leta Zil ki nou tou nou konnen nou annan en *scarcity of land* e devlopman i konmans atire e vin lo kanmarad.

Me Mr Speaker, sa letan ki *Bill* ti vini nou konnen nou lo kote *US* nou ti vot an faver sa *Bill*, e ki Lopozisyon ti refize

akoz zot ti'n anmenn serten lamannman ki nou, nou santi ti lekotrer.

Savedir akoz zot ti anmenn serten lamannman ki mon santi poudir i pa ti dan lentere lafason ki zot ti pe propoze, tel ki tir sa pouvwar dan lanmen Minis ki zot ti souvandfwa kont e osi al en pti pe pli devan kot parey bann Lalwa ki ti vini presedans, zot pa ti le donn pouvwar ni Prezidan ni Minis. Me la ozordi nou vwar poudir keksoz in retourn parey.

So i en *Bill* ki nou konman *US* ki ti propoze, e la mon vwar poudir zot in vin pas en *lacquer* lo la pou zot e serten kosmetik azisteman pou fer *Bill* pase.

Me les sa Mr Speaker. Nou, nou konpran ki mannyer sa Gouvernman o dizour pe travay, ki zot dir en keksoz ozordi apre zot sanz *tune* avek nou.

Lenportans pou mon Mr Speaker se ki pei i bezwen annan en Lotorite *Planning*, e i bezwen ganny gide par en Lalwa parey bokou plizyer pei.

E bokou nou, nou bezwen konnen poudir lideal sete pou kree en *Planning Authority* ki pou pran relevans avek larealite dizour, kot i kapab anmenn sa lord ki neserer dan devlopman

sosyal, devlopman lenfrastruktir devlopman lekonomi li menm.

E Mr Speaker, nesans en *Bill* li menm li vi ki nou, nou ti en Koloni *Anglais* dan lepase, mon'n fer en pti resers e mon'n vwar ki mannyer in arive pou nou kapab annan en *Town and Country Planning Bill*.

E *L'Angleterre* li menm li ti konmans enplimant lenportans avek en *Planning Authority* dan *early* lannen 1900. E bokou pei ti swiv sirtou apre bann lager mondyal ki'n swiv kot bokou pei ti bezwen pe rekonstri zot lekor.

E ti annan pa mal konfizyon e tansyon dan *rebuilding* sa bann pei ki ti fer fas avek lager. E se la kot lanfaz lenportans ti mete, pou kapab annan lord dan sa bann devlopman vin avek en *Bill* pou kapab *regulate*.

E in annan bann diferan inovasyon ouswa diferan laranzman ki'n ganny antre, sirtou dan sa bann *Bill* e nou Sesel nou osi nou'n akt par avek serten sa bann lamannman ki'n vini dan sa *Bill*.

E pou mwan lenportans, en *Planning Authority* sete pou li kapab e sa *Bill* li menm kot zot bezwen reste aktiv, proaktiv e osi vin inovativ dan zot travay ki zot, zot pe fer.

E bokou nou mon'n tann serten Manm koz lo fason travay ki sa Lotorite i travay li menm li, nou'n vwar poudir i annan nesosite pou zot vin pli proaktiv e inovativ.

Mr Speaker mon pou sit enn de legzanp. Letan bokou dimoun i krwar ler ou soumet en plan kot *Planning*, i merit otomatikman pe ganny aprouve, ouswa si ou plan pa ganny aprouve ou vin fristre, ou konmans swa ou sanz ou lopinyon politik, (in arive tousala) - san pran konsiderasyon bann diferan pwen enportan.

Mr Speaker i annan apepre 10 pwen kardinal mon kapab dir ki *Planning* i kapab refiz ou baze lo en plan ki ou'n soumet, si i pa'n an akor avek serten prensip, Polisi, Lawa ouswa regilasyon, ki deza an plas.

Ek enn bann pwen petet ki komen Mr Speaker, i bann devlopman bann plan ki ganny soumet ki pa dan lentere nasyonal, pa dan lentere Polisi, definitivman nou'n vwar sa, e sa definitivman *Planning* i rezekte.

I annan bann lenstans osi, mon krwar ki enportan osi pou nou konsidere *Planning Authority* i la ozordi;- bann demann pou serten devlopman

ki pa neserman an bezwen, ouswa ki sa kalite devlopman i dan en leta ki'n satire, ki annan plis. Mon ava donn en legzanp parey si nou pou get dan en *local community*.

Wi Konstitisyon i donn ou en drwa pou *own*, zourir ouswa *dispose* ou later. Me selman si ou pe vin avek en devlopman parey en *take away*, si parey Port Glaud i annan 5 *take away* en pti popilasyon, eski i annan nesite pou annan en sizenm en setyenm, en wityenm en nevyenm, en dizyenm?

So i dan bann lenstans koumsa ki nou bezwen i kapab en lot distrik osi petet Anse Royale i kapab annan li 5,6, *hairdresser*. Dan menm lenstans parey nou pe vwar bann laboutik ki lo kanmarad ozordi.

Eski nou pa fer serten konsyans en serten analiz sirtou *Planning Authority* eski i annan nesite la pou sa?

Si nou pou vin proaktiv e inovativ petet nou ti kapab propoz serten devlopman dan e laliny. E la kot *local community* ouswa *Local Government* i bezwen antre osi. Pou get bann demann nesite ki nou bezwen pou nou kapab *entame* bann devlopman. So sa i enn bann fakter.

En lot eleman enportan ki nou bezwen pran kont ozordi bokou dimoun i koz lo *privacy*. E nou tou nou pa konnen nou pa kontan poudir ler nou ganny *privacy* in ganny *invade*.

Me lafason osi ki teren ozordi i ete i fer ki i annan dan bann lenstans, me selman *Planning* pa tro al dan sa laliny pou li al get sa. Me selman dan *Town and Country Planning* i egziste e i annan pei ki vremen gard sa lenportans. Se si ou pe vin fer devlopman ki afekte, zot apel sa *ouwer shadowing* ouswa *lost of privacy*, en endividi ouswa en batiman, ouswa en devlopman ki ti deza la tousala zot pran konsiderasyon sirtou lo baz oter.

Si par egzanzp i egziste in arive, i annan isi mwan mon annan en batiman enn ou de letaz, e mwan mon pe zourir petet en labote devan e ou, ou vini ou met en batiman 5 a 6 letaz.

Sa i annan pei ki konsider sa konman *refusal of Planning permission*. Me nou isi, nou pa'n get sa dir sa son later li i annan drwa fer sa ki li i anvi. Petet i annan Avoka la anndan petet AG osi i la, i kapab petet taler donn en pti leklersisman lo sa akoz pou Sesel i pa neserman pe aplike sa kalite pratik.

Aprè osi Mr Speaker, nou annan sa ki nou apel trafik ouswa bann presyon trafik ek *parking*, taler mon koleg Onorab Gill in koz en pti gin lo la.

Menm si i napa relevans avek *Planning* apre ki ou'n fer serten ou devlopman. Me dan plan inisyal tou kou *Planning* i demann ou ler ou soumet ou plan pou en *building* oli ou *parking space*, kote i pou ete? Si ou pa pe kapab *cater* volim pou sa biznes ki ou pe vin fer, definitivman ou pou ganny en problemm avek *Planning* e zot pou rekomann ou pou fer serten lazisteman ki enportan sa.

Akoz ozordi nou pe vwar bann kontrent *building* i ganny fer, napa *parking* ouswa i annan tro bokou transpor osi ki pe pas lo semen, ki pe vin dan sa landrwa ki fer ki *parking* pa ase. Byensir ou pa pou kapab *accomodate* tou dimoun an menm tan.

En lot pwen Mr Speaker se sa proteksyon *of green belt* ki zot apel sa dan Lalwa an *Anglais*, se sa ki konsern bann landrwa ki parey Port Glaud i enn, *forestry, reserve*. E i annan bann lezot landrwa osi bann *green space* ki pou piblik ki bezwen ganny proteze, bann *park*.

Mon krwar Mr Speaker sa i en eleman ki nou bezwen get en pti pe pli profon. I enportan pou annan proteksyon lanvironnman 100poursan mon dakor. Me selman an vi *scarcity* later ki nou annan isi e demann, mon krwar i annan en nesesite pou nou *allow* serten devlopman ki an konformite avek sa teren li menm li, avek natir sa lanvironnman.

E sa osi i ava aplik pou *forestry, reserve* e osi bann landrwa piblik ki nou kapab dir bann landrwa ki nou'n gard li konman en landrwa *green space*, ki ava kapab annan serten devlopman, me selman parey mon pe dir an konformite avek bann regilasyon.

MR SPEAKER

Ou'n sot 10 minit Onorab. Ou ava konklir silvouple.

HON EGBERT AGLAE

Mr Speaker mon pou terminen pa trakase. En lot Mr Speaker se nou koz lo nou sekirite alimanter i annan Manm lot kote in koz lo la se lafason ki mon krwar ki nou pou bezwen *Planning* a lavenir, konmans en legzersis pou nou kapab gard teren ki pa pou ganny zwe avek pou garanti nou sekirite alimanter sa i lagrikiltir, Mr Speaker.

E pou terminen mon pou tous sa *land use plan* Mr Speaker. Dan Lalwa zot in ferserten lamannman ki avan mon rapel ti 7an ki en *land use plan* i ganny fer e pou kapab amande, *update*.

E la Lalwa pe fer referans pou si i pase *within the next 10 years* zot bezwen vin avek en *new land use plan*.

E ki kapab ganny amande tou le 5an. Sa i dan Lalwa egzistan si i pase. Mon ti ava kontan petet konnen *VP* i ti deza annan en *land use plan* ti pe ganny travay lo la, ki zistans nou'n arive ek sa *land use plan*? Akoz sa i enportan pou nou kapab fer serten desizyon e ki'n *involvement Local District Authority* pou annan?

Akoz mon santi poudir nou bezwen annan serten sayler zot pe asize pe desid lo serten *land use plan*. Mon konnen ki i annan diskisyon ki'n ganny fer, me mon krwar i enportan akoz sa bann konsern ki ti ganny leve ek *previously land use plan*, pou nou kapab met azour ki pa blok personn avek sa son devlopman.

Avek sa Mr Speaker mon osi mon dakor *SFRSA be part of the Planning Board*. Akoz ler i annan en laplikasyon *SFRSA* i osi bezwen donn son gard avi lo

la akoz ki nou pe kit li an deor e ki rezon nou pe kit li an deor.

Avek sa Mr Speaker, dernyen pti pwen ki *Planning* i bezwen konsidere ki mon santi i annan serten pti defayans, e ki pou defavoriz serten bann dimoun ki annan bann pti porsyon later ki anvi fer konstriksyon, me ki zot pe pri avek sa 400 met *recommendation meter square* pou zot kapab ganny *Planning approval* pou zot kapab ganny zot prop *building*.

Mon santi poudir annou *assess* kondisyon par kondisyon, annou pa al get li *a la lettre* pou nou kapab *allow* sa bann pti dimoun Gouvernman pa kapab fer plis lakaz, me selman zot kapab *at least* fer en pti *bedsitter*, pou zot kapab met zot fanmir an a atandan ki zot pe esper en lakaz pli konvenab.

Avek sa Mr Speaker mon dir ou mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Arissol Sandy.

HON SANDY ARISSOL

Mersi Mr Speaker. Bonn apre midi tou dimoun. Mr Speaker nou pe koz lo en *Bill* enteresan e mon krwar en *Bill* ki konsern nou tou e i konsern

mon osi konman en *MNA* distrik Bel Ombre.

Parske mwan osi souvandfwa mon annan mon bann dimoun dan mon distrik ki vwar zot pe fer en konstriksiyon alor kot nou bezwen ale se kot *Planning*.

Mwan mon annan zis en keksoz mon ti ava kontan dir lo *Planning* se i annan en lakonplisman ki'n arive dan distrik parske ozordi parey in ganny dir par plizyer mon bann *MNA* lo mon kote latib, i annan sa konsiltasyon ant *Planning* Lotorite Distrik ki *DA* avek osi nou *MNA*.

Pou mwan sa i en fantastik, sa i montre poudir in annan en sanzman dan pei e mon *happy* avek sa.

Dezyenmman ki mon ti ava kontan dir mon ti ava kontan parey Onorab Henrie in dir Mr Speaker an relasyon avek Ledikasyon. Mon krwar i enportan pou nou edik nou pep *in regards to wayleave*, letan ou fer ou konstriksiyon fer sir ki ou dalo desarz, ou dalo delo son lagel pa get dan lavarang ou kanmarad.

Konmsi i enportan pou nou vwazen pou tou dimoun konnen, poudir nou annan bann restriksyon e nou annan keksoz an plas ki ganny dirize gide par *Planning Authority*.

Trwazyenmman sa ki mon ti ava kontan demande se, eski letan mon'n tann Onorab Desheila koz Perseverance eski Perseverance avek tou sa bann problem ki mon'n tann Onorab Desheila koz lo la, la.

Kestyon ki m on demann mon lekor eski Perseverance zisteman *Planning* ti okouran poudir pou annan sa bann *building* Perseverance, oubyen zis ti ganny fer koumsanmenm parske ti annan en konpany Eleksyon sa letan ki ti so. Ti bezwen fer lakaz pou dimoun alor lakaz in ganny fer ler mon ouver mon lafnet mon get ou dan ou salon, ler mon anba mon lavarang mon tann ou lot kote ki ou pe fer.

So eski ti annan avek tou sa problem ki Onorab Desheila in dir, mon asire Roche Caiman osi parey, eski *Planning* ti annan son bout pou dir an relasyon avek vilaz Perseverance?

Parske nou tou nou kontan Seselwa in ganny zot prop lakaz, e nou swete ki zot pe servi li byen zis parey zot Onorab i demande souvandfwa an relasyon avek sa.

Mr Speaker pou Bel Ombre ou konnen kestyon ki mwan mon ti ava kontan demann avek *CEO* avek atraver ou Mr Speaker, letan Onorab

Cosgrow in koz an relasyon avek *Bill* ti vin avan in retournen in fer serten lamannman, nou pa tro konnen ki nou pe sey fer, parey Onorab Aglae in dir ek nou.

Mwan mon krwar nou, nou konn egzakteman sa ki nou pe sey fer. Parey nou ti dir poudir avan nou napa konfyans avek bann Minis ki ti la, zis parey Minis Wallace Cosgrow sa letan dan Gouvernman, nou ti napa konfyans dan li. E nou ti napa konfyans dan Gouvernman *US* sa letan se pou sa rezon nou pa ti fye zot plan zot bann zafer ki zot ti dir nou.

Alor la prezan nou annan konfyans dan nou Minis. Parey nou annan konfyans dan nou Vis-Prezidan ki asiz la devan, e nou annan konfyans dan nou Prezidan pou sa bon travay ki i pe fer, zis parey sa semen ki'n nominen Mont Fleuri pou debours lasasen laba dan Mont Fleuri.

(APPLAUSE)

HON SANDY ARISSOL

Mr Speaker Bel Ombre, Bel Ombre nou annan en bout konblaz ki'n ganny fer i annan en kantite lannen pase. Ozordi lo sa bout konblaz i annan plizyer dimoun zis in antre.

Enn i *grind* bato, lot i deplis bato, lot i pans bato, en lot i fer en lot keksoz.

Kestyon ki mon demann mon lekor eski *Planning* anba vye Gouvernman, zot ti konnen nou annan en bout konblaz Bel Ombre, eski zot okouran i annan bann dimoun ki'n antre lo sa *plot* later e pe fer serten aktivite?

Eski *Planning* i konnen Lotorite Distrik la nou'n fer *meeting* aparaman napa person ki annan okenn dokiman ki'n dir ek zot antre la fer sa.

Kote *Planning* ti ete sa letan? Mon pa konnen anba vye ladministrasyon ki Onorab Cosgrow ti Minis ladan. Ki nou ti *napa* konfyans ladan mon repete!

Mon ti ava kontan demann Vis-Prezidan pou ou dir nou,

Trwazyenmman Mr Speaker, mon ti ava kontan demann avek *Planning* atraver ou, an relasyon avek *PUC* - ou konnen Bel Ombre nou annan en dezord lo bann poto *PUC*. Poto i pou *PUC* i pa vedir ki zis *PUC* ki pas difil lo poto.

Bann difil i trenn ater zot demi ater. I annan i anpandan. I annan i kabannen. Kote *Planning* i rantre li an relasyon avek bann poto *PUC* ki baze dan

distrik Bel Ombre avek sa dezord difil ki i annan lo la?

Trwazyenm pwen, pou *Planning* ki fatig mwan en pe, letan ou pe fer ou konstriksyon ou soumet ou plan kot *Planning* e *Planning* li i swiv pou asire ki ou lakaz i lo standar, ou laport i standar i annan landrwa pou sorti an ka dife;- i annan landrwa pou ou fer tou ou keksoz, e *Planning* i kapab aprouve pou fer sir ki sa ki ou pe fer i standar.

Be kekyon ki mon anvi demann avek Vis-Prezidan. E *Planning* ki la Mr Speaker, kote *Planning* i antre li letan en gro ros i sorti anler dan montanny i kraz en lakaz en zabitan dan distrik Bel Ombre, Dan Bernard depi Zanbye ziska la, kote *Planning* i antre li menm si ou annan ou lasirans ou napa lasirans.

Pou li vini osi poudir ler i ti pe fer, parey letan ou ti pe fer ou lakaz i ti la pou asire non, non fodre ou lento i sa oter. Fodre ou laport i koumsa, la wi en lakaz ou kapab antre ladan.

Be kote *Planning* i antre letan ou sa gro ros in roul lo mon lakaz, ou annan en manman, en zanfan, pti zanfan pe dormi dan sa menm lakaz tou le swar ros in apiye avek zot lakaz e zot lakaz *in crack* e i pe tranble sak fwa divan i soufle.

Kote *Planning* i antre dan tousala? Mon pe demann sa kekyon parske mon santi poudir parey Onorab Henrie in dir *Planning* i bezwen en pe partou, partou.

Pe asire ki tou keksoz, tou bann fonksyonman, an sekirite avek nou bann dimoun zis parey letan ou soumet ou plan.

Ler ros in roul lo mon lakaz i pa kapab en zafer si mon'n pey lasirans oubyen non, oubyen *DRDM* i vini, si i annan *DRDM* oubyen *Local Government* i dir avek ou i pou anvoy en msye vin *assess* vin gete kan pou kas ros, kan ki pa pou kas ros, kan pou tire, kan pa pou tire.

Me li sa fanmir i kontinyen reste ek sa ros dan bor son zorey aswar ek son zanfan obor li e zot lakaz divan pe rantre ladan.

So mon ti annan tou sa bann Mr Speaker, pou asire ki kote *Planning* i rantre dan tou keksoz ki nou fer dan nou lavi, tou keksoz dan lavi an zeneral.

Mon lot dernyen pwen ki mon ti ava kontan koz lo la mon kontan letan bann Manm in koz an relasyon avek lapwentman bann *Board*, fodre pa Prezidan i melanz li dan politikman, fodre pa Minis i soz.

Mwan mon anvi dir zis en keksoz Mr Speaker pou madanm *CEO* ki la. Li osi i nouvo Gouvernman i nouvo.

Mwan sa ki mon enterese avek sa *Bill* se ki *Planning* i rann nou en servis efikas. Mon ti ava kontan dir avek madanm *CEO* fodre ou pa les bann ki la met presyon lo ou, met en stanp lo la parske Onorab Arissol pe demande. Mr Biscornet ki asiz obor ou ozordi avek tou respe mon annan pou li lontan in dan *Planning* li, fodre pa Mr Biscornet i met presyon lo ou akoz ou nouvo. Fodre pa Mr Hoareau ki konsiltan i met presyon lo ou, akoz li kontan in la.

E ou konman *CEO* zis stanpe. Fodre pa Vis-Prezidan ki asiz obor ou la i anvoy son *bodyguard* ek son revolver met lo lata kot ou dir ek ou, non, non, non sa fodre pase akoz nou byen bezwen.

Non-non fodre pa ariv ankor sa. Mwan mon pou vot pou sa *Bill* parske mon pa anvi sa bann zafer ki'n arive dan lepase anba Gouvernman Onorab Wallace Cosgrow ki ti Minis sa letan, ki nou ti napa konfyans ladan Mr Speaker i ariv ankor dan mon Gouvernman.

Mon anvi ki Lazans *Planning Authority* i kapab fer

son louvraz libreman. Rann nou en servis efikas pou ki nou dimoun deor pa fristre.

Son plan swa i ganny aprouve, swa i pa ganny aprouve. Be selman avek leksplikasyon, akoz pou li kapab amelyor son sityasyon. Fodre pa *Planning* i ganny gete konman en lazans ki bann dimoun laba pa kapab koste obor zot.

Nou pa kapab koz ek zot. Zis nou met nou plan prezan nou asize parey bann pti baba, bann pti zanfan ki pe esper en pti draze pou gete si i aprouve.

Non fodre i annan sa kominikasyon ant *Planning* bann zofisye sirtou madanm *CEO* atraver ou Mr Speaker.

Bann zofisye ki travay avek nou dan distrik, fodre bann zofisye ki travay avek nou ler zot vin fer serten vizit dan nou distrik *update* nou.

Donn nou bann lenformasyon. Met nou okouran ki pe arive, pou ki sa dimoun i pe esper sa lenformasyon i pa santi li fristre oubyen get *Planning* konman en move lazans. Oubyen nou get zis keksoz negativ lo *Planning*.

Nou tou nou bezwen dan en moman dan nou lavi pas atraver *Planning* parske letan ou annan en konstriksyon lakaz pou fer, ou anvi azout en

pti bout lasanm kot ou paran ou bezwen get *Planning*, e tou sa ki nou fer nou bezwen retourn kot zot.

Mwan mon pou vot lo sa *Bill*, mon pou siport sa *Bill* Mr Speaker, parske mon anvi parey monn dir *Planning* i vin efikas parey zot pe fer la avek mwens resours zot annan.

Deboureye met lavi pou ki bann dimoun ki pe esper en pti keksoz avek zot i konnen i annan en keksoz negativ.

Me selman madanm *CEO* felisitasyon pou sa travay ek ou bann *staff* ki ou pe fer parey mon pe dir pa les zot met presyon lo ou sirtou Vis-Prezidan ki asiz obor ou.

Mersi bokou Mr Speaker.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab. I reste mon zis sa de *Leader Caucus* pou entervenir apre leres nou ava kapab terminen. Nou ava pran poz la e nou ava rebran travay 2er. Mersi.

(BREAK)

MR SPEAKER

Bonn apre midi tou dimoun, Manm Onorab e Vis-Prezidan e bann zofisye. Bon nou ava termin avek

entervansyon bann *Leaders*, Onorab *Leader* Lopoziyon.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Bonn apre midi e bonn apre midi tou koleg Onorab e tou dimoun a lekout. Bonn apre midi Vis-Prezidan avek ou delegasyon.

Mr Speaker pandan sa lazournen mon'n swiv atantivman deba anmennen par bann Manm lo sa Prozedlwa ki devan nou, e i fer mwan en gran plezir pou osi anmenn mon kontribisyon dan lafason ki mwan mon santi i meyer pou anmenn li. E pou konsider bann diferan provizyon ki'n ganny met devan nou dan sa Lalwa e konteks dan ki sa Lalwa pe vin devan Lasanble Nasyonal.

Premyerman i enportan pou mwan soulinyen ki apre midi nou bezwen aksepte poudir nou pe fer en legzersis dan koriz en lapros ki ti'n ganny pran par Gouvernman aktyel ler zot ti dan Lopoziyon, pou kritike e demanti tou keksoz ki ti la e fer krwar Lepep Seselwa ki sa bann keksoz pa ti byen ti mal.

Me apre retourn avek bann menm keksoz dan en lot fason. Mon pe dir sa akoz ler zot fer zot desizyon ankor dan 5an se sa bann keksoz ki zot

bezwen baz zot bann desizyon lo la.

Mwan mon ti asize dan sizyenm Lasanble e mon ti en partisipan aktiv dan deba pou amann sa Lalwa. E mon rezistans pou anmann sa Lalwa ti baze lo ki mon pa ti krwar dan largiman ki ti pe anmennen par Lopozisyon sa letan, ki ti enkli Vis-Prezidan li menm Prezidan Larepublik e bokou Onorab ki asiz lo kote latab mon koleg *Leader Zafer* Gouvernman osi *as well*.

E sa ki enteresan sa zour se ki *Leader Zafer* Gouvernman, ti pran bokou letan pou eksplik nou, akoz en model kot konpozisyon en *Board Planning* i antyerman dan lanmen sekter prive, i bokou pli meyer. Pa lo en pwennvi konfyans parey atraver ou Mr Speaker Onorab Arissol in anvi fer nou krwar.

Pa lo en pwennvi *trust* me lo en pwennvi efikasite. E i ti ganny siporte tre fortman par Vis-Prezidan menm dan sa largiman, ki en *Board Planning* ki totalman dan lanmen sekter prive i meyer. E ki menm Prezidan pa devret annan opsyon pou swazir *Chairman* sa *Board*, akoz sa *Board* i kapab ganny *compromise* dan diferan fason.

E ti napa okenn largiman lo *trust*, ti annan largiman baze

lo sa ti pou fer sa Lotorite vin pli efikas. Akoz tou deba lo sa Lalwa ki ti'n ganny anmennen devan Lasanble ti baze lo *case* en endividi, dan lari bazar e pa mwens ki 7 Manm (mon annan rikord) sorti dan Parti Lopozisyon sa letan *LDS*, ti pran laparol pou defann pozisyon lamannman ki zot ti pe pran sa letan.

Fast forward 2021, Lalwa i retourn devan Lasanble e Onorab Henrie i pa la, i demann avek nou prezan pou nou pou li gete ki mannyer nou pou fer, ler zot in retourn avek bann provizyon dan Lalwa ki egzaktaman preski parey sa ki ti la.

San gran sanzman i annan sanzman dan lezot landrwa me nou pou koz lo la, me san gran sanzman. Sa ki fer mwan *raise* en kestyon la se konbyen lezot keksoz ki zot in dir Seselwa pa bon, ki ozordi zot in ariv dan Gouvernman zot vwar li tro bon, ki Seselwa zot pou sanze me ki zot pa pou vremen sanze.

E alors eski Seselwa in vremen vot pou en sanzman, oubyen Seselwa in vot pou *more of the same*, me zis en lot group dimoun ki pe anmennen.

Mon dir sa akoz mon ti sey plizyer largiman pou konvenk Vis-Prezidan sa letan, ki en kad

administrativ i mars dapre serten kon figirasyon. Ou pa kapab annan en *Planning Authority* ki *operate* dan en nean.

Me zot, zot in al pli lwen ki sa zot. Zot in al pli lwen ki sa akoz ler nou pe ganny demande apre midi, nou lo sa kote latap pou annan konfyans dan zot Gouvernman. Pou annan konfyans dan zot Minis, nou osi pe ganny dir ki prezan ou annan en *Board* en *Appeals Board* ki li i kapab ranvers desizyon ki *Planning Authority* i fer - i pran;- en *Board* konstitye par CAA ki nou tou nou konnen, i ganny servi zot ki bann apwentman lo sa CAA li menm li i bann apwentman politize.

E *therefore* retourn en eleman politize dan desizyon Egzekitiv administrativ Gouvernman. E sa i sipoze en meyer fason fer ki yer. An plis ki sa enn bann largiman ki ti pe ganny avanse se *Chairman* sa *Board* ti devret ganny apwente par bann Manm sa *Board*.

La ozordi nou vwar ki se Prezidan Larepublik ki pou apwent sa *Board*. E mwan mon konmans konsernen, parske en kantite Lalwa ozordi ki pe vin devan Lasanble - ou vwar paret en pe partou Prezidan Larepublik.

Sirtou bann Lalwa ki annan en konotasyon administrativ e egzekisyon enportan pou Seselwa, *State House* pe pran kontroll!

Kan par lepase Seselwa ti ganny dir e ganny konvenk, akoz baze lo desizyon ki'n pase an Oktob lannen pase, Seselwa in ganny dir e ganny konvenk ki pa bon pou *State House* pran tou kontrol. E la *the opposite* pe arrive.

E ler nou regard en pe pli *in-depth* dan sa bann lamannman, mon tann bokou Onorab koz lo akse avek lans par egzanp. Napa problem. Menm largiman ki mon ti fer dernyen fwa *regarding* sa Lalwa i pa neseserman lamannman ki pe ganny anmennen, se lenplimantasyon.

E mon krwar en keksoz fondamantal dan tousala ler nou koz lo lenplimantasyon, se nou koz lo lenplimantasyon ki la son *CEO* i la, ki *Planning Authority* i annan atraver bann diskisyon ki'n pase pandan sa Lasanble pandan lazournen.

Akoz lenpresyon ki mwan mon'n gannyen sete lamazorite ki zot in aprouve zot in aprouv li swa atraver gous, ouswa atraver koripsyon! Ki pou mwan mon pa oule krwar.

Mon refize pou krwar ki sa manmzel ki la, ler i ti dan

Planning Authority ti pe pran gous pou li aprouv en plan.

E mon *likewise* refize pou krwar ki Mr Biscornet pe pran gous pou li fer son louvraz. Akoz mon annan respe pou bann dimoun dan en kad teknik, ki annan plis leksperyans ki mon dan zot domenn pou fer zot louvraz parey Lalwa i demann zot pou fer.

E mon krwar bann teknisyen i devret aret aksepte sa bann kalite largiman. Akoz sa i *according to question* zot lofis e zot lentegrite konman teknisyen.

Zot *training*, zot konpetans e zot leksperyans i ganny met a kote pou bann konsiderasyon zis pou nou *score* bann pwensansasyonnel e politik.

E Seselwa in tande ozordi. Nou'n menm ganny dir ki *Planning Authority* ti ganny servi dan lepase, ki sa Lalwa pou anpes li ganny servi ozordi, kan nou pe met tou kontrol dan lanmen Egzekitiv avek *Planning Authority* konsernen.

E la i pa pou ganny servi ankor pou fer sa. I ti ganny servi dan lepase pou anpes bann oponan politik parti o pouwar kapab devlope.

Mon'n marse dan sa pei mwan! Sa ki kontan - pa kontan sa ki mon pe al dir. Me

en kantite gro *building* dan sa pei i annan en paviyon *LDS* lo la! So mon demann mon lekor lekel sa bann oponan politik ki ti pe ganny anpese fer zot bann *building* - zot bann travay. Zot bann devlopman.

Konmsi mon krwar Seselwa ler pe ekout sa bann keksoz, i devret pe konmans analize pou li menm. E zot konmans gete. Ou'n oule en sanzman wi, be dan 5an ou ava deside si ou'n kontan ou sanzman.

Me sa ki enportan, se ki nou pa kapab dir en keksoz pa ti bon me apre in retourn ek menm keksoz, kan nou konnen poudir nou ti pe zis fer en legzersis pou nou (mon pou servi sa term) "bat latet dimoun." Se sa ki'n arive.

E ler nou vin dan bann provizyon sa Lalwa par egzanp. Par egzanp ozordi nou'n mete poudir *privacy* sa dimoun pou ganny konsidere dan bann konsiltasyon ki bezwen ganny fer ek Lotorite Distrik. Me pa sa ki zot ti koz lo la ler zot ti la. Zot ti koz lo en fason ouver an se ki konsern plan en dimoun ler pou vin kot Lotorite Distrik.

E sa ti enn bann pwensans kardinal ki ti fer Prezidan avan retenir son *assent*. Akoz bann largiman ki zot ti aranze e i ti annan en sanzman - *slight*

sanzman ki ti ganny fer apre ler Lalwa final ti ganny prodwir.

Bann largiman ki ti ganny avanse, ti fer ki si par egzanp Onorab Arissol pe al fer son devlopman, i bezwen anvoy li kot Lotorite Distrik Bel Ombre e Lotorite Distrik Bel Ombre pou konn son devlopman depi son non, tou son detay.

La mon vwar zot pe koz lo *protect the privacy*. Ankor enn fwa *volt fast* la - *go back* lo en lot keksoz. E prezan mon konsern avek sa se ou annan en *double threshold* la pou en dimoun la - *Planning* pe aprouv son plan, me osi annan en Lotorite Distrik ki pou desid lo son plan. E ou annan en *Appeals Board* ki kapab *overturn* son *approval*. 3 loportinite.

En *approval Planning* i pa ganny donnen pou en dimoun, i ganny donnen pou sa later. *That's one thing* ki Seselwa pa tro, tro konpran. Sa *approval Planning* i reste ek sa later. Pa ek sa dimoun. E pou mwan se sa ki en keksoz enportan.

Dezyenmman *regularization of development*. E la nou pe koz seksyon 40. Seksyon 40 i dir ki Gouvernman i kapab regulariz en devlopman, *Planning Authority* i kapab regulariz li lo devlopman.

Keksoz ki mon ti ava kontan konnen se ki mannyer nou pou aplik sa mezir. Akoz pou mwan ler mon gete si ou pran en dimoun ki pe rod en '*permission to build*.'

E la mon konnen bokou Onorab zot pa'n konsider sa, ler zot pe dir zot pe zis prouv sa Lalwa, zot pou siporte. Sa Lalwa i vremen restriktir pou bann dimoun ki en pe pli - bann dimoun ki annan mwens later, oubyen ki obor zot paran i annan en pti bout later. I vremen restriktiv. Me zot pa pe vwar sa zot.

E sa bann dimoun napa sa potansyel pou zot *reach* sa *Appeals Board* fasilman, parey sa bann dimoun ki Onorab Henrie in *refer to* ki annan larzan.

E mon kontan sa *Clause 40*. Akoz sa *Clause 40* i ava fer provizyon ki ou annan regularizasyon en konstriksiyon ki en dimoun i fer san plan.

Me eski i pou ganny aplike dan en fason arbitrer? Sa i en kestyon ki nou bezwen, nou bezwen regarde. E ki mannyer i pou ganny aplike, ki i al dan en benefis, pou en dimoun ki pe deside - par egzanp mon'n tann taler poudir fer en lasanm en keksoz koumsa.

Akoz i nesese pou nou, nou konnen poudir lespas i en

premium i neser pou nou *allow* dimoun ki dan en konteks en *bracket* sosyal diferan avek lezot, pou li kapab fer en keksoz pou amelyor son kondisyon lavi.

Mon osi annan en largiman for e mon pa oule pran bokou letan mon pa konnen si mon'n desot letan Mr Speaker, me en largiman for pou siport sa ki Onorab Gill in dir vizavi Konstitisyon.

E vizavi lefe ki lespri Konstitisyon i fer ki bann Zil Pros e bann distrik lo Praslin i ganny reprezante dan Lasanble Nasyonal e Grand Anse Praslin e Baie Sainte Anne Praslin e *Inner Islands*.

Me lefe i reste ki dan bann Lalwa i napa en fason kler e *net* ki ganny mete pou montre ki annan en reprezentasyon lo bann *Board*, pou bann Zil Pros enkli Praslin.

E mon siport sa largiman, aköz largiman Onorab Gill i fer ki mon santi dimoun Praslin i annan en *case* pou demande ki an konstityan sa *Board Planning* i annan en reprezentan ki sorti *from* Praslin e Zil Pros, pou zisteman kapab regard dan lentere. Oubyen regard dan devlopman lo sa bann zil. E sa pou enkli osi dan lezot lamannman dan lezot Lalwa ki vini.

Me en keksoz ki fondamantal osi otour sa Lalwa se, nou bezwen aksepte, en Lalwa *Planning* pa pou de zour o lanmen rezourd tou sa bann keksoz ki mon'n tann zot pe koz lo la.

I pa pou rezourd akse semen; i pa pou rezourd tou sa bann keksoz. I pou demande ki nou fer serten travay an plis. E mon vwar kot *Attorney General* in servi en fason (mon pa neserman dakor avek sa bann fason ki *Attorney General* i fer sa) me mon konnen i legal i pa kont nou Lalwa pou fer li. In anmenn n lamannman en nouvo seksyon *The Land Survey Act*, ki ava fer ki kot i annan akse en *road reserve* or en *right of way* ki'n ganny kree demarke dan *diagram* ou plan, i ganny aprouve par direkter *survey sub division* eksetera.

Selman mon *still* konsernen ki *whether or not* sa i kapab ganny *challenge* anba Lartik 26 Konstitisyon.

E pou mwan sa i *remain* en kontansyon, menm ler sa Lalwa ti vini anba mon Gouvernman e menm la.

Eski sa Lalwa pou reponn a sa bann problem ki nou pe gannyen ozordi, kot bann later anklave pa pe kapab ganny devlope aköz en dimoun

somewhere pa pe donn akse semen?

Kot later anklave apre ki Gouvernman in vini in fer en semen, en dimoun i vini i met barik dan semen i met tol dan semen. E i *call Planning Authority* e personn pa vin *deal* avek.

Kot en fanmir i pa kapab donn en zanfan en bout later akoz later i anklave avek zisteman pa kapab fer devlopman. Ki mannyer nou pou reponn a sa bann legzisans? E sa i enportan pou nou kapab konsidere.

Alors Mr Speaker, *LDS* ti met retar avek sa Lalwa. Zot in retourn ek li, zot in fer serten azisteman avek i pou *up to* zot pou met li an aplikasyon.

Nou, nou pou veye ki mannyer zot bezwen met li an aplikasyon. Nou pou fer sir zot enplimant li byen. Me i enportan lenplimantasyon bann menm fot ki zot ti dir nou'n fer, ki kapab ganny repete atraver bann lamannman ki zot pe fer, pa ganny repete ankor.

E ki nou pa tann menm sityasyon dan 5an, kot si en lot Gouvernman i vini en lot lamannman dan Lalwa i bezwen ganny fer.

E ankor 5an pli tar en lot Gouvernman i vini en lot

lamannman i bezwen ganny fer. Pou pran parol Onorab Georges. E enn mon koleg Onorab Hoareau - ou pa fer Lalwa pou en Gouvernman. Ou pa fer Lalwa pou en Minis, ou pa fer Lalwa pou en Prezidan. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Georges *LGB*.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Bonn apre midi Mr Speaker, Vis-Prezidan e tou dimoun i pe ekout nou.

Mr Speaker mon ti ava kontan *welcome back* dan Lasanble Onorab Pillay, akoz se sa Onorab Pillay ozordi ki sa Onorab Pillay ki nou abitye annan. Dan sa detrwa dernyen semenn ti annan en lot dimoun ki ti pe asiz dan son sez e nou *hope* ki sa Onorab ki nou konnen, ki nou kontan, in retournen in rebran sez sa enn ki ti dan son plas sa detrwa dernyen letan.

Mr Speaker mon pou koz lo zis de pwen apre midi avek ou permisyon. Premyerman mon ti ava kontan fer en pti retrospektif lo Lalwa *Planning* ek son revolisyon. Mon pa anvi repet sa ki'n ganny dir dan en fason bokou pli byen, ki mwan

mon ti ava kapab dir li apre midi par bann Manm ki'n koz avan mwan.

Me Lalwa *Planning* parey in ganny dir set en Lalwa ki enn sa bann *model law* ki *L'Angleterre* in don avek son bann Koloni *including* nou;- *The Town and Country Planning Act* sete en Lalwa ki nou vwar dan bokou pei ki ti bann ansyen Koloni Britanik. E set en Lalwa ekstraordiner dan lafason ki i kondans tou bann keksoz ki annan pou fer avek *Town and Country Planning* dan en sel morso Lezislasyon.

E nou isi nou'n benefisyen atraver sa Lalwa pandan bokou lannen. In servi nou byen pou devlopman nou pei. Me parey in ganny dir en Lalwa *Planning* i bezwen dinamik aköz levolisyon ek devlopman en pei i dinamik.

E isi kekfwa in pli dinamik ki dan bokou lezot pei, aköz devlopman in vin dan en fason vit, dan en *comparatively speaking* dan en bref letan.

E donk Mr Speaker Lalwa i bezwen *keep up* avek bann devlopman lo teren. E enn bann premye lamannman, ki mwan mon rapel ki ti ganny fer avek *Town and Country Planning Act* sete an 1978, ler *survey* - ler ou ti *survey* en

morso later sa osi ti bezwen ganny *Planning permission*.

Akoz? Aköz enn bann keksoz ki enn bann defayans ki nou ti'n vwar avan se ki *survey* ti pe ganny fer san pran an konsiderasyon *to* bann *subdivided plot*. E dan bokou ka ti napa en akse sifizan pou ariv lo bann *plot* ki ti pe ganny *survey*.

E lafason ki Gouvernman a lepok ti anvi solisyon sa problem sete poudir si ou al demann *Planning permission* avan en *survey* Lotorite *Planning* ava fer sir ki annan en *access* avan ki donn nou permisyon pou ou *survey* ou *plot*. E donk sa problem i ava ganny rezourd.

E o firanmezir *obviously* bann lezot keksoz in arive, ki'n demann en revizyon sa Lalwa. E la mon ava tonm dakor avek bann Onorab - sirtou Onorab Cosgrow ki'n fer nou rapel ki in annan bokou konsiltasyon.

E wi i annan mon annan tou sa bann konsiltasyon la. In annan bokou konsiltasyon avan ki sa Lalwa in ariv devan sa Lasanble - devan sizyenm Lasanble.

Bann konsiltasyon malerezman pa'n annan bokou lentere, aköz mon pe regard la dan serten konsiltasyon ti annan de dimoun dan serten 5

ou 6. Ler zot ti vin Les Mamelles pou eksplik nou en pti pe *zoning*, ler mwan mon'n antre dan lasal lakantite partisipan in double.

Setadir ti annan zis enn avan ki mwan mon'n antre ler mon'n antre lasal in ranpli avek de nou. Ti annan 5 dimoun ki pe prezant avek 2 dimoun. Se pa en fason pou fer konsiltasyon.

Me sa nou pa kapab blanm Gouvernman dizour oubyen Lotorite *Planning* akoz zot, zot in fer li de bonnfwa. Nou bezwen blanm nou prop lekor akoz dimoun pa enterese. En Sanmdi apre midi i annan bokou lezot keksoz pou fer olye al diskrit bann problem *planning*. Me nou bezwen admet ki in annan konsiltasyon.

E ler mon regard bann diferan *memorandum* ki'n ganny prepare pou *Cabinet* eksetera, nou ava vwar ki in annan en kantite sanzman. A en serten moman pa ti annan *appeal*. A en serten moman ti pou annan en *Appeal Board*. A en serten moman se Minis ki ti pou parey anba *TCPA*, se Minis ki ti pou *Authority*.

A en lot moman ti pou annan en *Board* endependan. Donk se pa zis isi dan sizenm Lasanble ki'n annan sanzman

lide. In annan sanzman lide o nivo konsiltasyon menm dan bann Gouvernman presedan. E sa i byen mon pa pe kritike.

E koumsa ki en Lalwa osi enportan ki sa enn i devret evolye. E enn fwa ki in evolye i vin devan Lasanble e nou se nou rol pou nou evolye li ankor lavantaz.

Alor Mr Speaker, nou vwar ozordi ki sa Lalwa ki'n vin devan nou sa Lalwa ki ti vin osi devan nou dan sizenm Lasanble, in anmenn bokou lamannman ki ti neser.

Par egzanp nou'n koz lo la mon pa pou repete - akse avek bann lans, akse atraver propriyete prive ou piblik, pou ariv kot bann lans. Nou'n fer en pa dan Kod Sivil. La nou pe fer en lot pa dan sa *Physical Planning Act*.

Nou annan parey Onorab *Leader* Lopoziyon fek dir, me mon pa dakor avek li, mon pa dakor avek son re koleksyon sa ki'n arive. I annan sa sistenm donn notis okenn devlopman dan Ladministrasyon Distrik konsernen, pou ki omwen *DA*, *MNA* i kapab fer reprezantasyon ou en komanter lo la.

Sa pa ti egziste avan, i egziste ozordi. E mwan mon kapab dir ki mon trouv sa tre itil. Akoz mwan mon *DA* i anvoy mon tousala e i tre enportan

CEO, Vis-Prezidan Mr Biscornet *well done* sa set en keksoz ki mon krwar nou tou nou dakor avek.

Me, me nou pa'n anvi antre bann detay prive bann dimoun. *In fact* sa ki ti arive (e la mon ava dir zot aköz) mon annan travay sizyenm Lasanble devan mwan lo mon *computer* sete mwan ki ti propoz sa lamannman, pou fer ki bann Lotorite Distrik i ava ganny en sans pou zot pas en komantr lo okenn laplikasyon *Planning*.

E la resaman mon konnen dan mon distrik in annan enn, kot in annan en dimoun ki'n anvi fer en devlopman e *Planning* in demann li ganny zot in don en *radius* toultour. Al rod lenformasyon, gete ki si tou dimoun dan sa *radius* i dakor avek sa devlopman.

Akoz i pou annan en posibilite ki pou fer en pe travay e *disturb* en pe dimoun. E sa sete egzaktaman lafason ki keksoz i devret ganny fer.

E sete mon ki ti anmenn sa proze Lalwa sa proze lamannman ki dan Lalwa ozordi, anba *Clause 36* e ki dir, "*ensure that the application in a form prescribed so as to provide relevant information.*" Se pa tou lenformasyon ki pou al dan distrik, se "*relevant information*

whilst respecting the privacy rights of the developer. "

Nou'n fer kler ki sa dimoun pou nou pou respekte son drwa. Me nou pa evit lapoud la. Aköz dan tou lezot pei, ki mwan mon konnen ler i annan en devlopman, *the adjoining occupiers* zot tou zot ganny notis poudir ki pou annan en devlopman.

I toutafe normal. Ou anvi konnen si par egzanp ou vwazen pou fer en konstriksyon ki pou bar ou *view*.

Par egzanp ou pa anvi ki ler ou *view* i konmans disparet, ki la ou tay kot *Planning* pou demann ek *Planning* fer en *stop notice* oubyen *whatever*, aköz i pou tro tar. I byen ki ou konnen davans e ki ou kapab fer ou reprezantasyon. Sete sa lide.

Lide sete pou *empower* bann dimoun dan distrik pou zot konnen, e pran bann mezir apropiye a en moman apropiye.

Trwazyenm keksoz se sa size *appeal*, e sa sete en size kontrovers. Sa ki sa Lalwa pe anmennen sete en fason *neutral*. Set annan en *Board* ki *neutral* pou ekout bann *appeal*.

Avan sete Minis ki ti ekout *appeal*. E nou konnen ki sa toultan ti en difikilte, po en Minis ki pe travay avek dan menm Departman ki *Planning*

Authority e ki dan bokou ka se bann dimoun ki travay avek toulezoir ki asiz lo *Planning Authority* ki ti pou bezwen deside si desizyon ki zot, zot ti'n pran i ti pou sipote *or not*.

Minis i kapab fer sa. Nou pa pe dir ki Minis pa kapab fer sa. Minis i annan sa pouvwar sa posibilite me i vin difisil. E sa fodre nou rekonnet. E se pou sa rezon ki sa Lalwa la e Lalwa avan ti propoz en *Appeals Board*.

Donk en *Appeals Board* endepandan, ki ti pou li kapab pran sa desizyon san met Minis dan en pozisyon anbarase.

Epi en lot keksoz Mr Speaker, se sa bann *land use plan* eksetera, ki tre enportan e la mon dakor avek Onorab Lemiel bomaten ki ti pran laparol boner ki ti siport sa lide, mon dakor avek li. E mon dakor osi avek bann ki'n dir ki sa i ti ler pou annan akoz nou bezwen prezerv nou later, sa ptigin ki nou annan pou bann rezon ki pli apropiye.

Akoz nou'n vwar dan lepase, kot bon later lagrikiltir in ganny servi pou fer lakaz lo la akoz i ti fasil. Later plato ti ganny fer lakaz lo la akoz ti fasil e la prezan ozordi lagrikiltir in *handicap*. Donk nou espere ki avek sa bann plan sa bann kalite keksoz pa pou ariv ankore.

E finalman avan ki mon ekspir mon letan Mr Speaker, sa sistenm *right of way*. E la mon annan enn de kestasyon ki mon ti ava kontan *panel* i ava ed mon.

Mon krwar ki nou tou nou dakor ki otan ki posib ler *Planning* pe etidye en plan, pou al donn permisyon enn bann keksoz ki pli apropiye, akoz sa in en problemm kontrovers e nou bann ki ti la dan sizyenm Lasanble ki ti koz lo ladan dan konteks Kod Sivil nou konnen ki *right of way* i en problemm. E i en problemm ki mazer e ki tous dan tou nou distrik, mon kontan ki sa *Bill* in sey trouv solisyon, pou sa problemm *right of way*. Akoz sa parey mon dir i en problemm mazer.

Si mon'n konpran tre byen e la mon pou demann *panel* ed mwan lo la. Si mon'n konpran byen mon ti ava kont mon dapre sa ki mon vwar se ler pou annan en *subdivision* later, okenn *right of way* ki lo sa plan pou vin en *easement*. Si mon konpran byen.

Setadir ou pa pou bezwen al fer en lot papye kot Avoka, poudir pou ou ganny en *easement* se sa plan li menm li ki pou otoriz ou sa.

E sa i en keksoz ki mwan mon kontan. Deza dan Kod Sivil nou'n dir ki ou nepli

bezwen annan en '*grant of easement*' zis en let i ava sifi pou ou *at least* evok sa lentansyon sa de parti, pou zot ganny en *right of way*.

Me la nou pe al ankor pli lwen poudir ki lemoman ki sa i ganny desinen lo en plan, i vin en *easement*. Mon kestyon avek *panel* ki mon ti ava kontan zot ed mwan silvouple, e sa i dan *schedule 1 'consequential amendments'* se kestyon swivan premyerman - eski sa i pou aplik pou zis bann nouvo plan ki pe ganny fer? Oubyen eski bann plan ozordi ki kot ou vwar dan en kwen i met '*access road or 3 meter access*' or *whatever*, eski sa osi pou ganny *include*? E pou *retrospectively* i pou vin en *easement*? Sa se premye. Oubyen se zis bann ki pou ganny kree dezormen?

Mon dezyenm konsern se tou plan (e nou tou nou konn s tre byen) tou plan ki nou aste kot Biro *Planning* i prezimen ki tou later Sesel i parey sa karpè la dan nou Lasanble. Setadir ki i plat e ki napa okenn ros ni larivyèr ni naryen lo la, ni pye dibwa, ni ranpar, ni ravin.

E nou tou nou konnen ki toultan se lo en kwen later ki sa *right of way* i ganny demarke. Me par dan serten ka parey nou tou nou konnen, akòz nou konn topografi nou bann zil, pou *at*

least sa 50 ki pou *still* pou nou ler resofman later in fini netway sa lezot 70, later pa parey la dan sa Lasanble.

E nou tou nou konnen ki i annan defwa sa ki ganny demarke, i pa apropiye. Akòz i annan en gro ros oubyen en keksoz lo la. Ki mannyer eski nou pou rezourd sa? *How do we get around that?* Akòz si nou annan en *easement* dan en serten landrwa, eski nou pou bezwen demann ek sa de dimoun servi Lalwa prezan al Ankour e dir ki nou pa kapab servi la alor sanz li met li en lot landrwa, ki ava probableman sel rezon pou kapab rezourd sa.

E finalman Mr Speaker, mon vin lo sa bann size ki'n ganny evoke depi bomaten ki sa ki nou pe fer la, se al kont sa ki nou ti fer ler nou ti dan Lopozisyon dan sizyenm Lasanble.

Mon krwar Mr Speaker si nou regard tre byen, keksoz mannyer i ete, nou ava konpran ki se pa sa ditou ki pe arive.

Sa ki nou pe fer ozordi se pa ditou sa ki nou ti propoze, oubyen sa ki nou ti kont oubyen sa ki zot, zot ti kont akòz nou, nou ti propoze dan sizyenm Lasanble.

Sa ki'n arive e nou tou annou tonm dakor lo la, akòz nou konnen ki se sa se ki

Prezidan Faure pa'n *assent* sa *Bill* pou en rezon politik. E nou napa okenn kritik sa. In fer li akoz a sa moman i ti krwar ki i ti byen pou li montre ki i pa pou ganny dominan par mazorite *LDS* dan Lasanble e in fer en bradfer.

Sa se toutafe normal e nou pa kapab kritik li. E i n dir mon pa pou *assent* sa *Bill*, akoz mon pa dakor avek lafason ki zot anvi fer konpozisyon *Board* atraver *CAA*.

Malgre ki menm Prezidan ti'n aksepte plizyer fwa par sa menm sizyenm Lasanble, pou fer apwentman bann lezot *Board* par *CAA*. Me sa enn pou rezon pirman politik i ti decide met son lipye ater. Ti napa nanryen pou fer avek okenn lezot keksoz *other than* en *move* politik par en politisyen.

Mr Speaker i annan de keksoz mon krwar nou bezwen koz lo la. Premyerman in ganny dir par Onorab Cosgrow ki dan *Clause 8* nou *Bill* nou pe retourn avek Minis donn direksyon Polisi avek *Board*. Se sa ki li in dir alor i pa konpran akoz nou'n sanze.

Me si nou regard sa de *Bill*, nou ava konpran ki annefe zot tre diferan. *Clause 8* avan sa ti ki Minis ti kapab donn "*administrative directives to the Authority and the Authority*

shall give' effect to those directives.' Se sa ki vye *Bill* ti dir.

Nouvo *Bill* pa pe dir sa ditou. Menm *Clause* nouvo *Bill* pe dir "*The Minister may issue administrative directive to the Authority on policy matters.*" *And not the Authority shall give effect to those directives.*" Sete egzaktaman sa ki nou pa ti anvi. Nou pa ti anvi Minis kapab kontrol *Board*. *That was under the old Act.*

Anba sa enn nou pe tire sa kontrol. I pa bezwen i kapab donn direktiv si i anvi lo *Policy*. Me *Board* pa forse pou pran. E se sa en distenksyon ki nou vwar ant sa de.

Dezyenm distenksyon se konpozisyon sa *Board* li menm. Bokou in ganny dir mon pa bezwen retourn lo la. Sel keksoz ki mon bezwen dir me neanmwenn se ki zanmen nou'n dir nou ki *Board* i devret en *Board* sekter prive.

Mon pa konnen kote zot in ganny sa. Sete pa sa ditou ki nou ti dir. E annefe sete pa sa ki dan vye *Bill*. Vye *Bill* ki'n vin devan nou ti pou annan en *Board* ki ti pou annan en reprezantan *MLUH*, en reprezantan Lanvironnman, en reprezantan *Public Health*, en reprezantan *Land Transport*, en reprezantan Lendistri, en

reprézantan *Investment*, en
reprézantan *Tourizm*, en
reprézantan *SCAA*.

E sa nou'n dir non, ou pa kapab annan en *Board* ki osi gro ki sa, akòz *then and now* nou pa anvi bann *Board* ki gro nou anvi bann *Board* ki performan.

Sa ki nou, nou ti propoze Mr Speaker se ki *Board* wi - nou ti anvi ki *CAA* ki swazir *Board*. Me se Prezidan *then* ki pa ti nou Prezidan ti zot Prezidan, se Prezidan ki ti pou apwènt sa *Board*.

E lafason ki nou, nou ti'n vwar se ki ti ava annan 4 Manm ki sorti dan bann Minister e 4 Manm ki sorti dan sekter prive pou fer la balans. E se sa ki ti ete ki vye Lalwa ti dir.

E dezyenman, zanmen i ti lentansyon ki *Chairperson* ti pou ganny apwènte par *Board*. Ni dan vye Lalwa, ni dan sa Lalwa. Toultan sete Prezidan ki ti pou apwènt *Chairperson*. Menm anba vye Lalwa menm apre ki nou, nou ti'n fer propozisyon dan sa konteks.

Alor Mr Speaker, mon krwar ki nou bezwen akseptè ki ant sa ki nou ti fer dan sizyenm Lasanble ek sa ki nou pe fer ozordi napa okenn diferans. Sa ki nou ti anvi fer *then* sete egzaktèman sa ki nou pe fer ozordi.

E sa se pou annan en *Board* ki pou endepandan ki otan ki posib. E si se Prezidan ki pou apwènt *Board at least les the Appeals Board*. Akòz finalman se *Appeals Board* ki pou enportan. Akòz se li ki pou deside si *Planning Authority* in pran en move desizyon, les sa *Board* vin bann dimoun endepandan ki'n ganny swazir dan en fason endepandan. E se sa mon krwar lespri ki ti gid nou dan sizyenm Lasanble, ki pe gid nou dan sa enn setyenm Lasanble dan sa Lalwa ki la devan nou. E sa Mr Speaker pou avek en sel bi.

E an konklizyon sa sel bi ki mon krwar ki Lepep Seselwa i anvi e ki nou ozordi nou pou delivre atraver sa Lalwa, se ki i annan en *Planning Authority* ki fer en sel keksoz. E sa se ki akt dan en fason ki *fair*, dan en fason ki zis, dan en fason ki Onorab e ki pa pran okenn rezon, okenn desizyon pou rezon politik oubyen pou rezon vanzans.

Sel keksoz ki Seselwa i anvi laba deor, se ki i annan en *Planning Authority* ki pou azir dan en fason transparan e ki pou *fair* dan son bann desizyon.

De pwa demezir in fini e nou pe demann avek Lotorite *Board* atraver son *CEO* ki la ozordi, silvouple delivre lo sa ki

Seselwa i anvi *be fair, be just, be reasonable*. Mon remersye ou Mr Speaker.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab Georges. Prezan nou ava pas laparol avek Vis-Prezidan son repons lo deba.

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mersi bokou Mr Speaker. Bonn apre midi ankor tou bann Manm Onorab e tou dimoun a lekout.

Mr Speaker tou dabor mon ti ava kontan remersi tou bann entervenans ki dan en fason ou en lot zot in anmenn zot pwennvi, lo sa *Bill* ki la. I annan bokou ki'n koz an faver sa *Bill* e zot in vwar bann merit pou nou *repeal* sa *Town and Country Planning Act*, e ranplas li avek en *Bill* ki pli modern. Akoz i pli azour avek bann bezwen *Planning* ozordi.

Mon pou fer petet de remark e dan mon dezyenm remark mon ava pran tou bann komantr endividyel ki bann diferan Manm in koz lo la.

Mon premye remark selman i pou adres sa size ki vremen napa sanzman dan sa ki nou'n anmennen ozordi,

vizavi sa *Bill* ki ti ganny prezante par Gouvernman Parti Lepep, *US* an 2019,

Konmsi nou'n anmenn menm *Bill* sa letan nou pa ti dakor, la ozordi nou'n vin ek menm *Bill* nou pe dir zot la i bon.

Mon anvi fer pep Seselwa konn klerman, poudir sa *statement* i fo. E mon pou eksplike akoz i fo. Ler sa *Bill* ti ganny prezante, par Gouvernman Lepep *US* an 2019, lobzeksyon ki ti ganny mete par Lopoziyon sa letan sete sa *Bill* ti donn tro bokou pouvwar avek Egzekitiv e sirtou Minis ki ti enplike depi lo pou apwent dimoun lo *Board* e menm dan *appeal*.

Gouvernman ti annan tro bokou kontrol lo la. E baze lo nou leksperyans ki pa tro al tro lwen dan listwar, nou ti santi poudir sa kalite pouvwar ki ti pe ganny donner avek Gouvernman ti an tro. Pa ti pe sanze e nou, nou ti anvi anmenn en sanzman avek sa.

Ki sanzman alors ki nou konman Lopoziyon nou ti anmennen sa letan? Mr Speaker mon annan sa *amendment* ki ti ganny propoze le 01 Out 2019. E ti ganny sinyen par Onorab Ramkalawan. I ti dir *under Order 67 (1) I wish to move the*

following amendment with the Physical Planning Bill, 2019.

E answit in ekri son amannman. E lekel sa amannman? Seksyon 9. Seksyon 9 kot in propoz ranplas li avek 9 *sub-Clause* ki kree sa *Board* e mon pa vwar okenn landrwa ladan ki dir sekter prive ki pou *run* sa *Board*. Parske lo la i ti propoz en *chairperson of the Board* ek 7 Manm ki ganny apwente par Prezidan lo rekomandasyon CAA wi.

En reprezantan Minister later *Planning* ek Devlopman, en reprezantan Minister Lanvironnman, apre *CEO* ki *ex officio*.

Lo sa *Bill* ki devan zot ozordi parey eksepte i annan osi en reprezantan transpor e en reprezantan *Public Health Authority*.

Nou'n azout sa parske *Public Health* in vin pli relevan an 2020. Me tou larestan i sa ki nou ti propoze. Answit i ti osi parey Onorab Georges in dir ti annan en lot propozisyon mon krwar se Mr Georges ti met devan kot i ti pou annan sa konsiltasyon anba seksyon 36. Sa i dan sa nouvo *Bill*. I pa ti dan sa *Bill* ki Gouvernman ti prezante.

Alor annou koz lo fe. Annou koz lo ki seksyon. Ki

nou pe dir nou pa'n sanze. Tou sa ki nou'n propoze pou sanze i la devan zot. Sel keksoz ki sa ki nou'n propoze i en pti pe diferan ozordi avek sa ki nou ti propoze sa letan, se ki CAA i pa pou enplike lo pwen apwentman bann *Board*.

Me CAA i pou enplike ler pou apwent sa 3 dimoun ki pou lo *appeal*. Parske *appeal* li menm li ki pli dernyen lorganizasyon ki ou vin avek ki ou pou rankontre e ki i annan sa pouvwar pou fer pou dir wi ou non.

Alor prensip sa ki nou ti pe sizere pa'n sanze. Ki sa dernyen dimoun ki annan pouvwar lo sa bann desizyon sete en dimoun ki enparsyal. E akoz ki mannyer nou fer li enparsyal? Parske sa bann dimoun i ganny propoze par CAA me apwente par Prezidan.

Zis parey dan zot *Bill* zot ti propoze ki Prezidan i apwent *Board*. Nou osi dan sa *Bill* Prezidan ki apwent *Board*. Napa nanryen ki'n sanze.

Alors sa ki nou'n propoze ek sa ki dan sa *Bill* ozordi egzaktaman parey. Mon pa konpran akoz sa konfizyon ki zot pe sey fer pep Seselwa krwar, zot in vot pou en sanzman apre napa sanzman. Be sanzman i la devan zot!

(APPLAUSE)

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mon ti ava kontan prezan adres bann diferan pwen ki bann diferan Manm in koz lo la. E mon ava konmans avek Onorab Adelaide, kot ou'n koz lo akse avek konsiltasyon ek piblik.

Onorab parey ou vwar seksyon 36 li menm, i kree sa landrwa kot piblik i kapab ganny konsilte. I bezwen ganny konsilte sirtou lo bann devlopman ki pou afekte zot dan zot distrik. E seksyon 36 i fer sa kler.

Akse avek lans, byensir pou bann nouvo proze, si bann nouvo proze pe al ganny fer, e sa Lalwa i vin an fors, nou pou *Planning Authority* i pou bezwen fer sir ki sa devlopman i kree sa akse pou bann dimoun ki bezwen al lo lans.

Me pou Lalwa i pa *retrospective*;- setadir bann ki'n fini ganny aprouve kot ti napa en akse avek lans. Mon mazine, e mon ava ganny gide par bann dimoun legal e teknik ki zot pou bezwen negosye ek sa bann diferan operater, pou fer sir ki en laranzman i konvenab avek tou dimoun i ganny met an plas. E ki sa akse i ava kapab posib. Nou bezwen fer sa negosyasyon.

Byensir nou konman Gouvernman Onorab nou pou mon asir ou ki nou, nou pou fer tou sa ki nou kapab. Sirtou dan ou distrik kot i annan sa bann ou'n mansyonnen dan sa bann problem pou nou fer sir ki devloper i arive *attend* son bi, i la pou li devlope fer larzan, fer profi. Me an menm tan ki piblik osi ki annan son drwa nou bezwen respe.

E mon donn ou sa garanti ki nou, nou pou akonpany ou dan tou ou bann demars ki ou anvi fer pou fer sir ki drwa piblik i toultan ganny respekte.

Lo kote bann lezot pwen ki'n ganny souleve, Onorab Gabriel ti koz lo drenaz Pointe Larue. Byensir i en keksoz ki nou pran sa serye. E dan bann *planning* e prosesis ki ganny fer, nou pou adres sa *issue* drenaz.

Onorab Hoareau ti koz en pe lo akse avek lans, e i ti siport sa bann lamannman ki deza la devan zot. Sa *Bill* ki la devan zot plito. E i ti osi mansyonnen bann striktir ki pa permanan. Me selman ki en dimoun i kapab zis vin lo en lans met bann keksoz lo en lans e ki *Planning* i kapab fer avek sa.

Planning zeneralman si pa en keksoz ki *fix* ki annan bann striktir *fix*, ki annan en par egzant en fondasyon normalman i pa entervenir.

Me selman i annan lezot Lalwa ki permet Lapolis entervenir dan sa bann ka. Pa neserman *Planning Authority*. Par egzanp i annan *Beach Control Act*. E anba la si en dimoun pe fer okenn aktivite ilegal i pe met en striktir lo en lans i pe bare Lapolis i annan pouvwar anba *Beach Control Act* pou li kapab entervenir e fer le neser.

An se ki konsern poursantaz, lo later en dimoun ki kapab ganny devlope. Ankor sa i baze lo *land use plan*. E i toultan en negosyasyon ki ganny fer ant bann diferan dimoun, kot zot kapab argimante ki lafason ki zot pe fer i pa pou vreman afekte sa *land use plan* dan sa landrwa. E i toultan en negosyasyon me Lalwa i fer provizyon pou li.

Onorab Lemiel ti mansyon Anse Royale e *land use plan*. E Onorab sa ki mon kapab dir ek ou se mon rapel pa tro en sis mwan pase, ti annan en diskisyon avek *ESA, Enterprise Seychelles* kot zot ti *agency*, kot zot ti vin prezant serten plan devlopman pou lakot, obor lakot.

E ti annan en diskisyon ek Gouvernman ek zot pou rod en fason ki pli byen pou Anse Royale e sa ki Gouvernman ti trouv akseptab. Me mon

konnen sa diskisyon i ankor *ongoing* avek zot.

Land use plan zeneralman i pe ganny finalize dan tou bann distrik i pa ankor konplete. I en legzersis ki *ongoing*. Selman mon pou vi ki ou'n mansyon sa, mon pou fer sir poudir nou diskite a profon lo la, pou nou vreman trouv en plan ki nou kapab met devan ou konman en *MNA* e devan bann dimoun Anse Royale.

Enforcement measures, ki ou ti osi demande - *enforcement measures* i annan provizyon dan sa Lalwa e *enforcement* i ganny fer se lo sa bann provizyon ki ladan.

Mon krwar ki toultan i napa en konplent kont en keksoz ki pe ganny al fer, *Planning* li i pa pou entervenir.

Me se i annan en konplent ki ganny mete devan *Planning* son zofisye e son administrasyon i kapab fer dir ki zot *attend to* sa problem ki devan zot.

Mon'n eksplike en pti pe akoz *CAA* i *involve* dan *appeal* pou la senp rezon ki nou ti anvi sa konman dernyen *body* ki li i en sa 3 dimoun i enparsyal. E i akseptab avek tou bann parti politik.

Mon krwar larestan pwen ki bokou bann Manm in koz lo la, par egzanp bann landrwa

delapide ki nou fer avek, tousala i ganny kouver anba Lalwa. E byensir an konsiltasyon avek distrik, nou ava fer sir pou bann striktir ki egziste ki delapide, ki nou bezwen kapab pran aksyon avek i ganny pran aksyon i ganny pran lo la.

Onorab Letourdie ti koz en pe lo bann problem Roche Caiman e mon byen okouran Onorab sa bann diferan difikilte bann difikilte ki zabitan pe fer fas avek.

E mon kapab dir ou ki en kantite fwa dimoun i fer keksoz ki zot napa drwa fer. Oubyen lafason sa konstriksyon ti'n ganny fer dan lepase, sa i bokou lannen pase sirtou si ou pe koz mon krwar dan '85 an montan.

Ti napa vreman dan lafason sa bann keksoz in ganny aprouve, en fason sistematik pou *monitor* sirtou. Konmsi pou sirvey sa bann landrwa pou fer sir dimoun pa pe fer keksoz ilegal ki finalman ou *end-up* avek en sityasyon kot seta ki i bar kanmarad lot i bezwen pas dan salon.

E sa se bann keksoz ki ozordi mannyer keksoz i ete nou pou bezwen negosye. Parler nou pou bezwen azir en pti pe pli for e ensiste ki en keksoz i ganny kree pou les dimoun pase.

Me selman mon rekonnèt sa problem e i en sityasyon difisil, me nou pou bezwen *deal* avek anba bann Lalwa ki nou annan.

Lo kote lezot konsiltasyon. Onorab Romain ti koz lo sityasyon Anse Etoile. Sa ki mwan mon okouran se ki sa konblaz ki ti pe ganny fer mon krwar ou pe fer referans avek sa enn laboutik Naidu. In ganny son laprouvasyon i pa'n zanmen al pli lwen ki sa ki'n ganny aprouve.

E sa bout ki'n ganny aprouve, ti annan en konsern lo son plan orizinal. Setadir son plan orizinal ti pou bokou pli gran i ti pou antre dan bann landrwa ki zot krwar i annan lanmous.

E bann peser e nou nou'n fer konsiltasyon avek ou menm, kot Minister mon krwar Minister Lapes ler ti koz ek ou. Me mon aksepte poudir posibleman pa'n annan sa konsiltasyon ant konman en swivi avek lezot manm kominote.

Me sa ki mon kapab asir ou Onorab se ki sa landrwa kot ou'n vwar in konble la deza, zot pa ankor fini met *rock amour*. I pa pou al pli lwen ki sa, i pou reste la. E alor si maksimonm in antre dan landrwa lanmous

dapre *SFA*, *maximum* ki zot in antre posibleman 2poursan.

Savedir 98poursan sa landrwa i ankor prezerve son landrwa lanmous, alor sa i enn.

Lo kote sa ki ou ti pe nonm *tower*. Mon dakor avek ou, i plis ki ler pou annan en konsiltasyon. Mwan menm mon'n diskrit avek *DICT*. E sa ki mon'n aprann se ki sa bann *power* depandan lafason zot ganny mete, napa laprev ki zot pe poz en risk pou lasante imen. Depandan lafason ki zot ganny mete.

Mon pa konnen ki mannyer dan sa ka, i pe ganny mete si dapre son plan ki'n ganny aprouve. Me i en konsern lezitim e mwan mon fer tou sa ki mon kapab pou asire ki sa konsiltasyon i kontinyen avek bann zabitan, pou fer sir ki si en *tower* en monte, tou dimoun i santi zot an sekirite.

Onorab William in koz en pe lo Lalwa - mon krwar in koz en pe osi lo bann enterferans ki in annan dan lepase. E ki nesedit bann sa nouvo Lalwa ki devan nou. E mon antyerman dakor avek ou Onorab.

Lalwa i nesese parske nou pe viv dan en lemonn ki diferan, ki sanz vit e avek sanzman klima, ou pe dir ozordi i nesese ki nou Lalwa i azour.

Mon krwar larestan Manm in koz en pti pe lo sa ki lezot in koze, mon krwar mon'n kouver en pti pe Onorab Desheila Bastienne in koz lo Perseverance. E mon kapab asir ou Onorab, ki nou pou fer tou sa ki nou kapab pou asire ki menm problem ki Roche Caiman i gannyen, i ganny adrese, dan menm fason lo kote Perseverance.

Ti annan osi en konsern ki ti ganny mete ki *SFRSA* i devret ganny reprezante lo *Board*. Sa ki mon kapab dir bann Manm se ki dan prosesis *Planning*, toultan *SFRSA* i ganny konsilte. E dan sa dan ka Lalwa pa neserman i bezwen asiz lo *Board* me i fer provizyon pou bann Komite dan sa Lalwa.

E lo sa Komite parey i egziste ozordi *SFRSA* i ganny reprezante li. Alors son bann pwennvi i ganny konsidere e mon espere avek sa nouvo *Board* e nouvo ladministrasyon sa *Planning Authority* ki zot pou fer li zot pou li fer dan en fason ki serye.

E nou'n vwar resaman en lensidan ki'n arive. Ki dife in pran, mon pa kapab dir ou ki ou la sa pwen parske zot pa ankor fini lanket. Si i annan pou fer ek *Planning* oubyen i annan pou fer avek materyo ki ganny servi, ki pa neserman

bezwen *Planning permission* a sa staz, e sa striktir ki ganny permisyon.

E sela bann keksoz kot nou kapab ranforsi. Par egzamp ler ou pe donn en *approval* ou kapab dir ki kalite materyo osi i devret ganny servi dan sa bann konstriksyon. Sa i en keksoz ki enportan osi.

Ti annan en lot pwen ki'n ganny souleve se, bann reprezantan sorti Inner Island. E mon konnen poudir ti annan i annan Onorab Gill ki ti annan en diskisyon nou ti koz lo la e ou ti osi ou'n osi fer sorti ki ou krwar i devret annan en reprezantasyon *Inner Island*.

Mon krwar *panel* i santi poudir *planning se planning* ki lo Praslin ki lo La Digue. E be selman lo sa *Board* lo bann diferan Komite i touzour annan dimoun ki annan konesans bann zil.

Sa laspe poudir Konstitisyon i dir poudir nou bezwen ekout tou dimoun, i korek. Me ou kapab annan en lot distrik osi kapab vini dir be akoz mon napa en reprezantan lo *Planning* mon sorti mon pa konnen mon Baie Lazare? Oubyen dan en lot distrik.

Mon krwar konstriksyon i en keksoz ki iniversel. *Planning* i en proses iniversel. Byensir pou annan son bann spesifisite

ki diferan dan bann diferan landrwa.

Me selman nou santi a sa staz pou dir - e nou pa pe dan okenn fason dir poudir sa bann zil i pa enportan. Nou pe dir zot egalman enportan parey tou distrik, me nou pa krwar i pou fer zistis pou met dan Lalwa li menm, poudir ou bezwen annan en reprezantan sorti dan sa zil.

Me sa ki mon kapab asir ou Onorab, se ki nou, nou pou fer toutfason i dan bann laprouvasyon ki ganny donner e bann dimoun ki lo sa bann *Board* e sa bann Komite, se bann dimoun ki annan konesans - ki bann konesans ki a profon lo tou keksoz ki annan *planning*. E sirtou kot i konsern konstri lo bann zil. E bann zil parey Praslin - La Digue.

Mon bezwen osi a sa pwen mansyonnen poudir, si zot santi poudir bann zil i enportan, i annan par egzamp en apwentman ki nou, nou ti fer ki zot parti ti koz kont ler nou ti apwent en dimoun lo La Digue e enn lo Praslin, pou reprezant Gouvernman. e *report* direktman kot *State House*. Zisteman sa ti pe ganny fer pou donn latansyon bann zil a pli o nivo.

Me nou ti tann Lopozisyon avek sa zot ti dir non, be akoz

sa i politik. Be sete zisteman pou donn en dimoun lo sa zil ki laba pou pa zis *planning*, me tou keksoz ki pe pase, pou fer Lotorite ek Egzekitiv konnen a pli o nivo pou li konnen ki pe arive.

Me mon pa konnen ki direksyon zot anvi ale. Ler nou dir donn en dimoun, zot dir non, apre zot dir met dan Lalwa. Alor i en pti pe konfizan pou mon.

Lo kote sa ki Onorab Georges ti demande, onnetman mon napa en larepons pou ou la *right now* la Onorab. Me selman mon mazine petet dan *Committee Stage* lezot Manm *panel* nou ava ganny letan zwenn en pti kou pou nou kapab fer en pti tourdizion, pou nou kapab adres sa *issue*.

Mr Speaker mon krwar mon'n adres laplipar bann konsern ki'n vin devan mwan. E sof mon krwar zis Onorab Arissol ki ti met konsern Bel Ombre, kot i dir i annan en kantite keksoz ki pe arive lo later konble ki ti napa *Planning permission*.

Sa ki mon kapab dir ou Onorab se bokou sa bann keksoz ki pe arive i lo later ki'n deza ganny in donn en *lease* avek *SFA*, se zot ki responsab devlopman dan sa landrwa.

Me vi ki ou'n mansyonn sa bann keksoz si i annan en keksoz i legal ki pe pase nou pou port sa a zot latansyon. E ansanm avek zot nou ava kapab trouve nou ava kapab fer bann *investigation* si i annan keksoz mal si i annan dimoun ki lo en later ki pa pou li, oubyen pe fer keksoz ilegal, nou ava port atansyon avek sa.

Ou ti osi demande si en ros par egzantp i tonbe kot en lakaz ki pou arive dan sa sityasyon? Sa ki mon kapab dir ek ou se *Planning* i normalman *deal* avek bann laplikasyon ki devan li.

Me dan en sityasyon kot i annan en danze, kot i annan en danze, *Planning* i kapab vini e deklar en landrwa konman en landrwa ki an danze. E i kapab me selman i pou bezwen travay ek lezot Lotorite pou trouv enn solisyon pou sa bann dimoun dan sa landrwa.

I pa kapab zis vini donn en napa *stop notice* pou donner, parske napa aktivite, me selman mon krwar son rol i devret pou li osi koz ek bann lezot Lotorite pou trouv en solisyon.

E dan bann lenstans kot aktyelman i danzere pou sa fanmir i devret met en presyon ek lezot Lotorite pou zot kapab

fer keksoz pou adres sa bann problem.

Mr Speaker si mon'n mank lezot mon asire mon ava kapab zwenn avek bann lezot Manm pli tar. Petet i pa direktman pou fer avek Lalwa li menm. Petet i annan pou fer bann lensidan direk dan zot distrik. Se nou ava fer letan pou sa.

Me avek sa mon krwar mon'n klarifye bokou bann pwen ki'n ganny met devan nou ozordi.

Mon pou konklir an dirizan ki sa *Bill* i en *Bill* ki moderniz nou sistenm *Planning* ozordi. I pou anmenn nou lo en lot nivo, pou met nou azour avek bokou devlopman ki pe pase dan konstriksyon, dan devlopman e ki nou Lalwa ozordi i pa ase azour pou *deal* avek.

I osi pou donn enparsyalite avek sa *Planning Authority*, dan lesans ki son *Board* i pou bokou efikas. Minis pou annan bokou mwens lenfliyans lo sa *Board*. E son desizyon e nou espere ki dan sa fason sa sanzman ki pep Seselwa ti pe rode zot pou trouv li atraver sa Lalwa.

Mon pa la pou mwan koz lo lezot sanzman ki'n arive dan pei, selman mon krwar sa ki zot vwar pe pase toulezour enkli

lensidan resaman kot nou'n aret en gro *consignment* ki ti pe vin dan pei, eroin e in ganny tyonbo avek son bann dimoun koupab. E bann gro *dealer* e mon espere ki Lalwa i ava kapab *deal* ek zot. Mon mazine en *line* pa pou ariv 350 a R500 prezan. Kekfwa i ava ariv R700 - R800. mon pa konnen.

Me sa se en direksyon ki sanzman ki pep Seselwa ti rode - '*elimin sa drog dan sa pei ki pe detri bann zenerasyon apre zenerasyon.*'

(APPLAUSE)

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

E mon krwar dan sa dernyen lannen sanzman ki nou'n vwar sirtou lo sa lalit, i bokou plis ki'n arive dan sa dernyen menm 15an.

So vwala Mr Speaker. Avek sa mon konklir lo sa *Bill* mersi bokou e mon espere mon ava ganny zot sipor lo la. Mersi.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

MersiVP. Nou ava pran vot lo merit zeneral sa *Bill* Manm ki an faver lev lanmen silvouple? Mersi. Manm ki kont?

Vot lo *general merit of the Physical Planning Bill, 2021* 22 Manm in vot pour, 0 kont, 8 in *abstain*. Alor *Bill* in aprouve lo *general merit* e Madanm Clerk ava fer *Formal Second Reading*.

MADAM CLERK

Mersi Mr Speaker *a Bill for an Act to repeal and replace the Town and Country Planning Act (Cap 237), to provide for the establishment to the Planning Authority, the development of land use plans, the sustainable development of land and for matters connected therewith or incidental thereto*. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Nou ava al dan Staz Komite e mon ava envit reprezantan *Bills Committee* pou pran laparol Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mr Chair i annan bann serten lamannman ki in koz pou li menm. Par egzanp dan lenterpretasyon, dan *Clause 2 'appeals'* nou'n dir avans seksyon 39 ki tonm anba. I bann lamannman ki mon mazine *typographically* in fer serten soz oubyen format in ganny met ladan in fer serten debalansman lo la.

I annan en konsern lo enterpretasyon oubyen en definisyon pou kontrakter, akoz letan devloper i vini dan seksyon 71(4) i fer referans avek a *contractor*. So nou pe sizere ki kekwfa dan *interpretation Clause* nou met en definisyon pou kontrakter. Nou napa sa definisyon la. Kekwfa *by the time* nou'n fini nou ava'n ganny en *definition for a contractor*. Lot se '*the notice*.'

MR SPEAKER

Un instant. I annan *panel* ki'n lev lanmen - mon pa'n war? Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Sorry Mr Chair akoz mon pe *track*. Mon ti anvi konnen si sa propozisyon in ganny aksepte *or not?* Pou mwan konnen ... *contractor*. Mersi.

MR SPEAKER

Ok. Tre byen. Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. *Notice* dan - nou ankor lo *Clause 2*. *Notice* ki mannyer i aparet i 0.60 i sipoze *section 60*.

Lot Mr Chair se *Board of Authority* i annan bann kot *member Clause 9(2) 'member' capital 'M'*, ankor dan son

dezyenm *line*, dezyenm laliny i 'member' capital 'M'.

Ankor osi dan 9(3) 'member' capital 'M.' E osi dan *Clause 3 (e)* 'member' capital 'M.'

A sa pwen Mr Chair mon ti ava kontan dir ki nou'n ganny de lamannman;- enn sorti kot Onorab Churchill Gill e enn sorti kot Onorab Naddy Zialor. 3

So mon mazine pou Onorab Gill i an referans avek 3(e). So mon ava pas laparol avek li pou li -

MR SPEAKER

Atann en moman mon krwar AG ti'n lev son lanmen avan ou ariv lo la. AG.

THE ATTORNEY GENERAL **MR FRANK ALLY**

Mr Chairman mersi. Mon vwar poudir *Bills Committee* pe *personify* 'member' par met en *capital*. Mon krwar dan *legislative drafting* ler nou servi 'member' i pa neseserman bezwen an *capital*.

Mon ti ava propoze petet ki nou *do away with the capital* avek 'members.' I pa en gran keksoz me selman dan bokou laplipar nou Lezisasyon nou pa personnifye ek *capitalizing*. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Efektivman mon vwar pwen Onorab *Attorney General*. *In fact* sa ki ti arive, se ki dan *Clause 9* serten landrwa i ti *capital* serten i pa ti.

E mon krwar ki ti annan plis landrwa kot i ti *capital* k ii pa ti - alor se pou sa rezon ki *Bills Committee* in sanz sa ki pa ti *capital* pou met soz. Mon krwar si tou dimoun i dakor nou ava sanz tou e nou ava fer li vin 'member' avek en *small (m)*.

Me *Chairperson* i ava reste *capital 'C'*. Annefe en pe pli tar ler nou regard *Appeals Board* 'member' i avek en pti (*m*) laba osi.

MR SPEAKER

Byen. Nou kapab pas lo *Bills Committee* - ou'n aksepte sa e nou ava pas lo Onorab Gill.

HON CHURCHILL GILL

Mersi Mr Chair. Annefe sa propozisyon pou amannman, rezon ki i la se mon krwar nou tou nou konpran poudir bokou fwa ler ou ganny reprezante, ki ou lentere i kapab ganny pli pous devan. E nide deryer sa lamannman mon konpran

mwan poudir *Planning Authority* pou *nationally*, me vi ki nou pe koz 3 diferan zil, e tou sa bann lezot Manm lo sa Komite i baze Mahé.

So i pou tre difisil pou en lot distrik Mahé rod en dimoun pou met lo la kan tou lezot dimoun i deza *from* Mahé.

E alors nide se zis pou asire ki lentere Praslin - La Digue i ganny pran kont dan bann desizyon enportan. Mon pa krwar sa i pou sanz nanryen i sa i ganny aksepte. Si sa i ganny aksepte akoz i pou sa dimoun pou senpleman get lentere sa de zil.

Mon'n konpran ki *VP* in dir nou konsernan sa de dimoun ki'n ganny apwente. Me selman *Attorney Zeneral* i kapab eklersi sa i de lapwentman politik. E la nou pe koz lo keksoz ki de diferan keksoz.

Se pou sa ki ler mon'n fer propozisyon mon pa'n anmenn sa de non ladan. E mon lamannman se ti pe zis demande ki dan sa 4 dimoun ki Minis pou swazir, Prezidan pou pran desizyon lo la, enn parmi i reprezant Praslin -La Digue e i sorti enn ant sa de zil. E nou annan bann dimoun ki konpetan dan sa bann keksoz lo Praslin oubyen lo La Digue.

Alors mon oule met mon propozisyon devan. Me Lasanble i a deside si zot santi i en keksoz zot oule aksepte oubyen non. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab Gill. *VP* ti'n adres sa size dan son *summing-up* taler. So mon ava mazine *panel* i ava annan en repons pou - Wi Onorab Pillay ou kapab pran laparol avan.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker, vi ki Onorab Gill in met son propozisyon lamannman devan, mon oule segonn son propozisyon lamannman.

MR SPEAKER

Tre byen, lamannman in ganny segonde. Nou kapab pran komanter avan nou-? In segonde, in pare pou vote. Me selman nou a pran zot. *VP* oubyen *panel*, zot ti'n adres sa deza. Wi *VP*.

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman mon ti oule zis an plis ki sa ki mon'n dir taler, an se ki konsern *Board* - Onorab in fer referans avek, i dir bokou sa bann dimoun i sorti Mahe. Me si zot sorti Mahe, zot pa'n

mete dan Lalwa poudir zot sorti Mahe. Pareyman i ti kapab dimoun Praslin, i ti kapab dimoun La Digue.

So mon santi, mon konpran ou demann. Me selman mon santi lo en baz lazistis i pa pou fer en sans zis pou met pou 3 distrik, kan i annan 26 distrik e lezot distrik ki an mazorite nou pa spesifye naryen lo zot. Nou pa spesifye, selman nou pe donn preferans 3 distrik. Larestan nou pa dir nanryen. Me mon pa vwar li i zis.

Zis pou ilistre sa pwen osi ki ozordi kot *Planning* i deza annan en dimoun ki sorti lo La Digue, lo sa *Board* ki egziste ozordi. Mr Assary i sorti La Digue. Alors ?

So se konmsi - mwan mon pa krwar i nesese annan en dimoun laba ki sa *local knowledge* pou sitan enportan pou fer sa desizyon. Mon krwar sa ki enportan, se vizit ki ganny fer dan sa landrwa avan ki *Planning* i ganny permisyon. E ler sa vizit pou ale, i pou al avek en enzenyer, avek lezot dimoun ki pou al gete.

E sa keksoz pou standar li. Selman kot petet en keksoz ki sa lenformasyon lokal ki pli enportan se petet lo kote *land use planning*. Bann keksoz koumsa byensir i bon annan

lenformasyon. Me selman sa anpes nou fer san bezwen met en bout dan Lalwa poudir ou pe reprezant Praslin, La Digue.

Sa apwentman, zis dernyen pwen Mr Chair avek ou permisyon - sa 2 apwentman i pa apwentman politik. Parski si sa i apwentman politik, i annan en ta lezot dimoun dan Gouvernman ki ti menm lo Komite Santral *US*, zot osi zot apwentman politik dan en Gouvernman *LDS* alors? Alors mon pa dakor ki sa i en apwentman politik. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Madanm Servina avan, apre a pas lo bann Manm.

CEO PLANNING AUTHORITY ANGELA SERVINA

Mersi Mr Chair. Zis pou mwan fer resorti. Tou plan, tou laplikasyon ki *Planning* i resevwar, nou sirkil kot tou distrik dan pei. Sa i enkli Praslin, tou lede distrik, osi ki La Digue. So si a sa pwen, *through DA, MNA* i annan serten keksoz, serten *knowledge* ki zot anvil fer nou konnen, sa i zot sans pou zot fer li. *Even* avan i ariv lo *Board* nou pou'n fini ganny sa lenformasyon.

An plis ki sa, ki mon kapab dir zot - travay ki

planning Board i fer, i en travay dan lentere nasyonal. I pa pou konmsi ou pe viz serten distrik. Non. Nou travay pou pei antye. Akoz *otherwise* taler lot *MNA* pou oule enn li osi. Lot pou oule, lot pou oule.

So at the end of the day i en travay pou pei ki nou pe fer. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mr Chair, mon annan de pwen pou mwan fer. *Attorney Zeneral* in dir nou zafer ‘*Member.*’ Me selman letan nou get dan definisyon, ‘*Member*’...

MR SPEAKER

Eskiz mwan. Eski mwan Onorab Andre. Annou *settle* sa pwen, *amendment*. Annou fini koz lo pwen *amendment* Onorab Gill avan, apre mon a retourn lo ou. Onorab Cosgrow.

HON CLIFFORD ANDRE

Non-non, mon annan. Senmenm sa, mon ti pe zis fer en sel koman mon annan *micro* Mr Chair.

MR SPEAKER

Ou annan enn lo la.

HON CLIFFORD ANDRE

Sanmenm sa, mon ti pe zis fer en sel koman mon annan *micro* Mr Chair.

MR SPEAKER

Ok, sorry. Carry on.

HON CLIFFORD ANDRE

Ok, me selman mon ava al lo sa pwen Onorab Gill. Dan Bills Committee, rezon akoz Onorab Gill in santi letan in koz ek mwan, ki i neser pou li posibleman met en pwen devan VP. Se letan nou get subsection 9. (5) i dir ou, “The Mayor of Victoria shall be co-opted as a Member on matters relating to Victoria.” So, se dan sa laliny ki li, mon pa konnen si kekfwa in eksplik, kekfwa mon pa’n atrape - in eksplik koumsa.

Se ki li i ti pe dir, letan i annan en issue konsernan Praslin ek La Digue, kekfwa en dimoun i kapab ganny co-opt. Kefkwa lafason in word son lamannman.

Me selman i ti pe dir tir dan sa 4, dan plas pou al met ankor enn adisyonnèl. E letan i ti anvoy sa lamannman kot mwan, mwan mon ti vwar i rezonnab dan lafason ki in word li.

Me selman sete sa ki li i ti pe eksplike e ki mwan osi mon ti konpran. Akoz mon osi letan

mon ti vwar ‘*Mayor Victoria*’ VP. Mon osi mon ti dir be mwan osi mon ‘*Mayor*’ Anse Aux Pins. Letan i annan en keksoz konsernan Anse Aux Pins, kantmenm *CEO* i sorti Anse Aux Pins, mwan osi mon ti a kontan mon vin lo la.

Me selman mon konpran rezondet. Me kekfwa pou li, sa leksplikasyon oubyen *VP* i a donn nou en pti leksplikasyon lo la. Mr Chair, apre mon ava pran lo sa lot bout. *Ok*, mersi.

MR SPEAKER

Wi-wi apre nou ava al lo lot. Onorab Uranie. *Sorry*, wi Onorab Uranie.

HON ROCKY URANIE

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker, mon pou antyerman siport Onorab Gill. Akoz ler ou annan en reprezantan la lo en *Board* la, i vreman kapab pran nou lentere ou distrik aker e i konn tre byen fonksyonman ou zil. Mon konpran.

Dan sa 9 Manm la, 7 i sorti Mahe, 8 i kapab sorti Mahe, i *ok*. So sa bann distrik endividyel, zot pa vreman bezwen en dimoun lo *Board* pou annan sakenn. 26 dimoun lo *Board* zot. Me selman pou zil, pou zil mon krwar nou bezwen en dimoun ki la, ki reprezante,

ki konpran sa *land use* toulezour !

Ki ede ki bann move desizyon pa ganny pran. Akoz enn ler lo en *Board* ler dimoun pe diskite la, nou dir wi, nou pran zentere lo lot. Me apre finalman keksoz i pa koumsa dan realite.

So ler nou annan sa dimoun lokal la lo sa, nou sans byen ganny reprezante i la e fer plis sans pou nou zil. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab Pillay ou ti’n lev lanmen.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker, mon pran laparol e mon pou dir ne keksoz, akoz mon premyerman konsernen ki si nou annan en zofisye dan Lasanble e ler en Manm Lasanble - en Manm Lasanble, en Manm Lasanble. Konstitisyonnell en Manm Lasanble, i *move* en lamannman oubyen in fer okenn *statement*, *ok* - okenn zofisye i bezwen tret *statement* sa Manm Lasanble avek respe. Sa mon oule met lo rikord, i enportan sa.

Dezyenman, largiman Onorab Gill, ki ou bezwen en dimoun sorti en landrwa, son largiman i ganny baze lo en

leksperyans e en listwar. E i pe donn loportinite pou zot vwar keksoz dan en fason diferan.

Mon pa *subscribe to* sa largiman, ki sa dimoun ki la pe reprezant bann dimoun sorti lo sa 2 zil. In prezant ou *the facts* akoz i santi poudir sa i le fe.

E i pa premye fwa i *move* sa lanmenm. *In fact*, nou'n fer en menm lamannman an relasyon (avek lekel Lalwa sa)? Avek Lalwa *ESA*. En lamannman ki Onorab Georges ti fermeman siporte. Kot ti annan en reprezantan lo *Board ESA* ki sorti *from Praslin and Inner Islands*.

So sa ki i pe demande i pa antyerman an deor sa. Mon pran en pti pe lofans Mr Speaker, ler mon tann en zofisyè i dir avek Onorab Gill, ki si li ozordi i pe demande, tou Onorab pou demande - tou Onorab pou demande. Mon krwar ler nou pe donn larepons en Manm, *regarding ...*

MR SPEAKER

Eskiz mwan Onorab Pillay, mon pa santi dan okenn sans ki sa i en mank respe pou propozisyon. So, annou zis les sa pwen, ou pa bezwen repet li. Nou'n sezi ou pwen lo *amendment* Onorab Gill. Nou kapab kontinyen avek sa.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Speaker, *with all due respect*. Petet ...

MR SPEAKER

Mon pa santi nou bezwen reponn sa.

HON SEBASTIEN PILLAY

Non, mon pa pe al reponn sa mwan. Mon pe zis termin mon largiman. Mon pwen i se ki Onorab Gill in *move* son lamannman, si Lasanble i permet Onorab Gill son privez pou son lamannman ganny konsidere, nou a vot lo son lamannman. Me selman pa *panel* ki pou desid lo son lamannman. Mersi.

MR SPEAKER

Wi. *Panel* in zis fer en pwen. Pa plis ki sa. *Sorry*, mon a pas lo Onorab Gill avan.

HON CHRUCHILL GILL

Mersi Mr Chair. Mon ti oule zis fer sorti ki sa prosedir ki *CEO* in dir, *comme quoi* dan distrik i annan bann dokiman pou *developer*, i korek. E i en prosedir ki lontan i la. Me selman konbyen fwa ki bann dimoun in fer komanter dan sa bann dokiman, me selman proze li menm pa'n al devan. E sa bann komanter pa'n ganny

pran an kont - en kantite fwa in arive!

Me si nou annan en reprezantan, mon krwar keksoz i pou diferan. Se sa rezon ki en lamannman in vin devan. Non, pa pou distrik. Akoz parey ou konnen, Praslin ek La Digue i 3 distrik, i pa en distrik. So nou'n abitye fer sa fason, me *moving forward* i pa vadir ki nou pa kapab sanz li, fer li en lot fason, kot sa bann dimoun Praslin, La Digue i a santi zot ganny reprezante. Setou ki mon pe rode. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Anfen, nou pou bezwen rod en mannyer evit repetisyon argimant. Nou a prosed lo vot ler in ariv ler. Mon a pran Onorab Georges avek Onorab Woodcock.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair, mon annan 2 posibilite propozisyon pou Lasanble kekfwa konsidere. E nou konpran egzaktman swe Onorab Gill ki *mover* sa Mosyon ek osi swe *Planning Authority* ki annan leksperyans dan sa bann zafer.

I annan de fason pou Onorab Gill *achieve* sa ki i anvi. Enn se anba *Clause 4, sub-Clause 4* par egzanp, pardon.

Clause 9(4) pou lo *lobby* Minis, ler Minis pe sizer *panel*.

Akoz Minis pou anvoy en *panel of qualified persons* kot Prezidan e Prezidan i ava swazir. Donk i kapab fer sa. I kapab *lobby*. E dan sa fason en dimoun sorti Praslin e La Digue i kapab trouv son lekor parmi enn sa bann 4.

Lot posibilite, e la mon pa pe neserman propoze sa koman en lamannman, me mon pe zis met li la pou regarde ki *panel* pou dir, akoz mon konsyan ki mon *Leader Zafer* Gouvernman.

En lot propozisyon se anba, *sub-Clause 5* kot *Major of Victoria* i ganny *co-opted*. "*Mayor of Victoria shall be co-opted as a member on matters related to Victoria.*" Nou ti a kapab azoute, *words such as 'and a suitable person from Praslin or La Digue may be co-opted as a member on matters relating to these islands.'*"

Ki ava donn posibilite *Planning Authority* ler zot *deal* avek en keksoz signifikan sorti Praslin ou La Digue, ki zot krwar ti ava bon annan en dimoun, zot ava *co-opt* en dimoun pou sa rezon spesifik. Se pour sa rezon ki mon'n met '*may*'

Ki pa fors zot *at all times*, me *at least* ler i neser zot

kapab fer li. I zis en propozisyon ki mon anvi met devan - si *panel* i aksepte mon kapab *move* li koman en *amendment to the amendment*. Mersi.

MR SPEAKER

Sa i fer li en pti pe konplike, nou annan *amendment* Onorab Gill, apre nou annan en lot *amendment* propoze par. Ki manner nou prosede, nou pran son *amendment* avan?

HON BERNARD GEORGES

Non, mon pa'n propoze en *amendment – the amendment*. Mon ava ganny gide par *panel*. Si *panel* i dakor la mon ava fer en *amendment*.

MR SPEAKER

Annou regarde. *Ok*, mon a pran Onorab Woodcock avan, apre *panel* i a kapab adrese.

HON WAVEL WOODCOCK

Mr Speaker, mon konpran kot propozisyon Onorab Gill i sorti. Akoz dan Gouvernman lepase tou kou bann zabitan Zil Pros, Praslin, La Digue pa'n ganny enkli lo bann *Boards* dan lepase.

Me selman Prezidan in donn en langazman e nou vwar sa i pe reflekte atraver bann

nouvo lapwentman ki pe ganny fer ozordi.

Clause 9(1) i fer kler ki "The affairs of the Planning Authority shall be managed by a Board appointed by the President in consultation with the Minister." So, bann Manm sa bann *Board* i ganny apwente avek Prezidan an konsiltasyon avek bann Minis.

Konmsi mon pa vwar nesosite ki fodre nou enkli sa bout fodre i sorti lo Zil Pros. Me Prezidan li menm letan i pran son desizyon atraver konsiltasyon avek ban Minis, si i annan sa lavolonte pou enkli lopinyon pou enkli bann dimoun sorti lo Zil Pros, i senpleman i apwent en dimoun ki sorti lo Praslin ouswa La Digue. E i deza pe ganny fer.

Mr Speaker, si ou pou gete ozordi bann *Board* ki'n ganny etabli depi ler nou'n antre dan Egzekitiv. *SFA*, ozordi lo *Board SFA* i enkli en dimoun ki sorti lo *Inner Island*. Si ou pou get L'Union dan lepase, la mazorite bann manm ki ti lo *Board* L'Union ti bann dimoun ki sorti Mahe. E ozordi nou vwar bokou bann manm lo *Board* L'Union i bann dimoun ki sorti La Digue.

Lo plizyer bann *Board* ozordi depi ler ki Gouvernman in sanze, bann lopinyon

Praslinois pe ganny ekoute, pe ganny pran konsiderasyon par lefe ki bokou bann manm lo bann *Board* ozordi, ou pou vwar lo plizyer bann *Board*, i annan bann manm ki sorti lo Zil Pros.

As long ki sa i en desizyon Prezidan an konsiltasyon avek son Minister. E mon asire, e annefe Prezidan in donn en langazman lo la ki i pou *involve* e enkli bann dimoun sorti lo Zil Pros dan bann desizyon ki ganny fer dan bann *Board* o nivo nasyonal ki pa ti le ka dan lepase dan Gouvernman presedan.

Alors mon krwar sa nou kapab kit li diskresyon Minis avek Prezidan pou fer sa desizyon. E Onorab Gill, mon konnen i koz tre byen avek Prezidan. I koz tre byen avek nou *Liaison Officer* ki nou annan Praslin, Mr Vincent Cedras.

E nou tou an konsiltasyon nou kapab ler i annan sa bann apwentman pou fer lo *Board*, i pa anpes nou ganny en konversasyon avek Minis ouswa avek Prezidan, ler sa bann lapwentman lo sa diferan *Board* pe ganny fer. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Georges, mon zis pe reflexir lo ou pwen ankor. Mon krwar avan ki nou al lo ou pwen

e ki *panel* i konsidere, nou bezwen *settle amendment* ki Onorab Gill in anmennen. Parski in anmenn son *amendment*, in met li annord la. Konmsi mon pa vwar ki nou kapab les *panel settle* sa, avan ki Lasanble in *settle* son *amendment*. Eski mou annan rezon oubyen non?

HON BERNARD GEORGES

Ou annan parsyelman rezon Mr Speaker. Sof ki en Manm i kapab *move an amendment to the amendment brought by another Member* avan ki ou vot lo sa *original amendment*.

Mwan mon pa kapab fer li akoz mon pa kapab may zanbek mon prop *Bill*. *This is my Bill for the time being*. *With respect* parey mon ti dir semenn pa pe dan Lasanble e mon bezwen ganny gide par *panel*. Akoz se *panel*, anfen par Vis-Prezidan, se li ki pou dir mwan, akoz mon *leader* son biznes. Se li ki pou dir mwan si i pa akseptab.

Si i pa akseptab mon pa pou kapab *move the amendment*.

MR SPEAKER

Alright. Onorab Cosgrow.

HON WALLACE COSGROW

Mr Speaker, mon zis aport mon kontribisyon lo sa deba ozordi

la. Mon pa en Manm ki reprezant bann Zil Pros. Me selman mon krwar, par egzanp si nou servi lamannman ki Onorab Woodcock in dir - I deza pe ganny fer, i deza pe ganny fer. Be annou si formaliz li lo Lalwa. Si i deza pe ganny fer, annou zis formaliz li, met li dan Lalwa. Setou. I senp! Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

En pwen. Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker, mon ti pe al dir ou poudir be ou premye enterpretasyon ti efektifman antyerman korek. Onorab Georges in *mislead* ou par le senp fe ki Onorab Georges pe servi son *Caucuse as an extension to the Executive*.

Konman Speaker, ou'n fini *rule*. Ou'n vwar ki Onorab ...

MR SPEAKER

Non, mon pa ankor *rule*. Non.

HON SEBASTIEN PILLAY

Onorab Gill in anmenn son lamannman *within 72 hours*. In anmenn son lamannman, in met lo papye, eksetera. Onorab Georges i oule *move* en lamannman lo lamannman Onorab Gill, me selman i pa kapab *move* akoz i bezwen

permisyon Vis-Prezidan! Be nou pa kapab annan en Lasanble ki fonksyonn koman en ekstansyon Egzekitiv.

So annou *settle* lamannman Onorab. Onorab in *move* en pozisyon, i pe sey donn loportinite bann Zil Pros pou annan en reprezantan lo *Board Planning*. Nou tou nou konnen in deza *move* sa lamannman dan lefase, in deza pase dan lezot Lalwa. Pozisyon i lo latab. Nou pa kapab kontinyen ale vini e *panel* ki pou *deside* lo lamannman Onorab Gill. Se Lasanble ki pou desid lo lamannman Onorab Gill.

MR SPEAKER

Wi, *ok*. Mon pa ankor *Rule*. Mon ankor pe soz. Annefe nou a ekout *panel* avan apre nou a-VP?

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mersi Mr Chair. Zis 2 pti pwen, apre mon a, mon a donn ou mon lopinyon. Lo reprezantasyon lo *Board*, mon krwar parey Onorab Woodcock in dir, zot toultan kapab, ler zot konnen *Board* pe al ganny apwente, pou ganny *advertise* sa bann pozisyon.

Alors okenn dimoun Praslin ek La Digue, parey

okenn dimoun dan tou lezot distrik i kapab *apply*.

Dezyenmman sa pwen ki Onorab Cosgrow in fer konsernan i deza pe ganny fer, alors met li dan Lalwa. Me mon pa vwar sa lozik mwan. Si i deza pe ganny fer, savedir i pa en problem. Pa bezwen met dan Lalwa, parski i mars byen.

Zot pwennvi pe ganny reprezante parey pwennvi lezot distrik. Lezot distrik osi pe ganny reprezante. Be aköz pa dan Lalwa, zis pou enn ki pou dan Lalwa? Se sa diferans ki annan.

Lo sa pwen Victoria, ki deza la dan seksyon *sub-Clause* 5. Victoria i pa en distrik li, Victoria i Kapital. E Mer Laval, malgre i pa en striktir legal, i en keksoz ki egziste. Me Victoria i pa en distrik.

Me selman an menm tan mon konpran sa ki Onorab Georges pe, nou pe sey rod. Nou osi nou anvi travay avek tou dimoun pou nou trouv keksoz ki akseptab. Nou annan diferan pwennvi par ler, me nou anvi trouv en keksoz ki akseptab pou tou dimoun.

Nou anvi montre poudir nou pe fer nou mye pou nou trou konpromi kot konpromi i posib. Si fodre nou fer en amannman. - mon pa konn ki

Onorab i panse - si i krwar poudir sa propozisyon lamannman avek ou lamannman i en keksoz akseptab. Mwan mon krwar i en keksoz ki nou kapab azoute avek seksyon 5 pou met reprezantan zil, si sa i marse.

Mon krwar, me selman finalman se Lasanble ki a vot lo la. Zot ki pou deside. Me selman mon krwar i en keksoz ki nou kapab viv avek.

MR SPEAKER

Mersi. Parey nou'n fer avan. Mon krwar nou a permet Lasanble desid lo la. Ou annan en dernyen pwen. *Ok* wi, ou'n *move amendment*. Mon a les ou fer en dernyen pwen lo la.

HON CHURCHILL GILL

Mon annan en dernyen pwen mon oule leve. Nenport ki lamannman ki pou vin devan, nou pe travay anba menm seksyon. Zis nou pe met li dan en diferan form e son bann *narrative* i diferan. Si nou kapab fer sa, nou ti a osi kapab met kot demann i ete ki dan menm *Clause*, e dan menm seksyon. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Gill in propoz son lamannman. Lamannman in ganny segonde. Lasanble i a vot

lo lamannman silvouple.
Manm ki an faver sa
lamannman lev lanmen?
Manm ki kont?

Mersi, nou a ganny *tally*.
Lo vot lo *amendment* nimerò 1
propoze par Onorab Gill of the
Physical Planning Bill, 7 Manm
in vot pour, 10 in vot kont e 12
in *abstain*. Alors sa
lamannman in ganny *defeated*.

Prezan, Onorab Georges,
eski ou anvi prosede avek ou
lamannman ouswa nou kapab
zis aksepte pozisyon *panel* ki
nou krwar sa *issue is taken care
of?*

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair, mon
ti napa en amannman. Mon ti
pe sey ed Onorab Gill pou trouv
en solisyon. Me son *Leader* in
deside zet li anba bis, sa se son
problenm. Mersi.

MR SPEAKER

Bon, mon krwar napa naryen
pou reponn.

(Interruption)

HON SEBASTIEN PILLAY

(Off-Mic)

MR SPEAKER

Si dan *Standing Orders* i annan
en provizyon pou ou *clear* en

misunderstanding, si i annan.
Silvouple klarifye enn fwa, fini.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker,
mwan sel *misunderstanding* ki
mon oule *clear*, se mon pa'n zet
personn anba bis mwan. Li
menm li in admet poudir i ti
napa en lamannman, me
selman i ti pe fer en
lamannman dan en
lamannman ki li i napa. Mersi.

MR SPEAKER

Byen, bon. Be mon espekte ki
nou pou bezwen kontinyen en
pe letan avek sa *Bill*. Bann
amannman, alor mon krwar
poudir i ava sarz pou nou pran
en *break* la pou zot kapab re
pran lafors e sey re pran lespri.
Nou a retourn 4er en kar.
Mersi.

(BREAK)

MR SPEAKER

Bon, nou a kontinyen. Onorab
Gill pa bezwen perdi lespwar,
ou kapab zis servi bann lezot
metod ki'n ganny propoze pou
ou ganny sa reprezantasyon
Praslin, La Digue. Mersi e
Onorab Andre ou ti ankor lo en
pwen.

HON CLIFFORD ANDRE

Yes. Mr Chair, mersi. Mr Chair, mon pwen sete letan nou'n koz lo 9(2) bann lamannman 'Member' ki nou ti dir ek *Capital M*. sa i an konsekan avek *wording* ki dan "*interpretation Clause*" kot *Member* i *capital 'M'* kot i dir "*means a person as Member of the Board under section 9(2)*". So, i spesifik an referans avek sa.

So zis mon ti anvi anmenn sa a latansyon *panel*, pou zot kapab get e ki mannyer nou rektifye sa problemn.

MR SPEAKER

So wi, sa fot osi. Si zot permet mwan fer en pti pwen lengwistik, langaz. *Member with capital 'M' is a title. Like your title is Member for Anse Aux Pins. Capital 'M.'* Me si ou dir '*a member of my family*', *it has to be small 'm'*. So, mon konnen si *panel* i dakor avek sa. E si prezan langaz *is the same as legal language*.

HON CLIFFORD ANDRE

Mr Chair, mwan spesifikman pe dir akoz dan *interpretation clause* i *capital 'M'* e sa *capital 'M'* letan i fer referans avek *Clause 9*.

MR SPEAKER

So, it should be corrected there as well - mon mazin.

HON CLIFFORD ANDRE

So i annan en koreksyon lot kote. *One or the other, we need to do something.*

MR SPEKAER

Yeah, AG. Ok, tre byen. *Next one*, Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Savedir mon pou les sa lamannman ki annan lo 9(4) akoz i *capital 'M'* li osi. 9(5) i menm zafer. Nou annan enn lo 9(6) Mr Chair. Kot i dir "*the President shall cause a notice of the appointment.*" So, nou'n propoz sa, ki'n agree.

MR SPEAKER

Tre byen.

HON CLIFFORD ANDRE

Clause 9 (9) delete 'a', replaced it 'the Chairperson or a Member.' E osi dan menm *Clause*, *insert after President 'in the case of a member'*.

MR SPEAKER

Panel, i ankor ok? *Panel is ok*, Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Ok, nou kontinyen. *Clause 13 (1) nou insert lo dezyenm laliny pou li lir koumsa, "The President shall, upon the recommendation of the Board, and after consultation with the Minister. Insert 'the Minister'. Sorry, sorry. Insert a comma after Minister. Sorry.*

Lo *Clause 13.(2) dan premye laliny, "the Board shall, before making 'a' recommendation."*

Clause 14(1) comma ankor apre Minister e dan Clause 14(2) "the Board shall, before making 'a' recommendation.

19. nou mon pou al en pti pe pli vit ki mon kapab Mr Chair. 19(1) *LGB ti'n insert en comma after writing. So, i pou lir koumsa, "A Member or committee member shall upon his or her appointment, (comma) (comma) disclose to the Board in writing, any direct or indirect interest."*

MR SPEAKER

Yes, ok.

HON CLIFFORD ANDRE

Epi i annan bann *spacing* ki annan ladan - mon mazine nou ti'n fini tonm dakor avek *Attorney Zeneral*. So zis nou ava remet bann *spacing*.

Zis mon ava dir kot i aparet. I aparet enn dan *Clause*

19(2). Dan Clause 21, part 3 plito. Land use plans. Insert en 's'. Similarly dan son sub part 1. 'Preparation and review of the land use plans.'

MR SPEAKER

Kote ou'n arive Onorab Andre?

HON CLIFFORD ANDRE

22, Clause - Clause - sorry part 3 dan son title.

MR SPEAKER

Byen. Onorab Arissol i oule fer en pwen.

HON SANDY ARISSOL

Mr Chair, mersi. Mon ti anvi zis en pti klarifikasyon avek *panel letan nou lo sa pwen land use plan* Mr Chair avek ou permisyon silvouple?

Mon ti anvi demann Madanm *CEO, in regards to land use plan*. Eski i annan en revizyon? Mon pe demann sa kestyon parski mon konnen bann distrik lavil, madanm *CEO*, zot annan sa problem an relasyon avek konstriksyon.

An vi ki zot later i minim e i annan sa propozisyon pou al vertikal. E prezan nou annan bann fanmir ki annan zot kare later later, zot anvi *subdivide* en pti bout pou donn zot zanfan pou konstri.

Be nou ti annan sa restriksyon *in regards to* lakantite ki ou kapab *sub-divide* pou *Planning* aprouve pou ou fer en konstriksyon.

Me selman apre, si mon pa tronpe ti annan en revizyon ki si i annan en *STP* ki pas la, i *ok* pou fer konstriksyon parske pou kapab konekte direktman.

So, mon pe zis gete an relasyon ek sa enn ki'n arive la 22, eski in annan sa revizyon pou ki bann dimoun kekfwa ki pe ekoute, pou zot konnen vremen ki zot fer an relasyon ek *subdivide* zot bout e ki bann kondisyon ki vin avek. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Madanm *CEO*, ou a klarifye silvouple.

CEO PLANNING AUTHORITY

ANGELA SERVINA

Mersi Mr Chair. Mersi Onorab pou ou kestyon. *In fact* dan tou bann landrwa lavil kot i annan *sewage connection PUC*, nou kapab *go less than* sa 400 pou *subdivision* bann *plots*. En kantite nou aprouve ki *below* 400met kare. *Provided* ki zot annan ase lespas pou zot devlopman li menm. Si zot pe konekte ek *sewer line* i *ok*. Nou zis fer sir ki devlopman li menm, sa ki i pe propoze i *fit* lo sa later, *otherwise* i *ok*.

MR SPEAKER

Thank you. Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Clause 4, dan katriyenm laliny. *By notice in the Gazette allow the review of*. So, 'the review of' *i inserted*.

Nou al lo *Clause 33(b) (i)* kot nou pou sanze to met 'reparcellation'.

Lot Mr Chair, i an referans avek *proposal* ki Onorab Zialor in fer dan *sub-part 2 II*. Presizeman lo *Clause 34*. So, avek ou permisyon mon ava pas *micro* avek Onorab Zialor, pou li eksplik son lamannman ki in propoze. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi, wi Onorab Zialor.

HON NADDY ZIALOR

Mersi Mr Speaker. Mersi Chair. Mr Chair, rezon akoz ki mon pe propoz sa lamannman dan sa *Bill*, en pti pe an referans avek mon deliberasyon bomaten, se ki nou anvii elev en pti git nou nivo. Lafason ki nou vwar *accessibility* Sesel.

E ki sa pli o Lotorite i ava annan sa avangard pou fer sir ki *whatever* regilasyon oubyen Polisi ki Gouvernman i annan, i toultan pe ganny enkli dan

bann desizyon ki pe ganny pran.

So, mon soumet sa lamannman devan nou Lasanble e mon swete ki nou pran li en desizyon kolektiv pou anmenn sa transformasyon ki nou bezwen dan bann fitir devlopman ki pou annan dan pei.

Si ou permet mwan pou mon lir mon lamannman, i lir koumsa ;

Seksyon sub-part II, No.34. *“Permission of Authority required to develop land”* avek tit *‘Physical Accessibility for all.’*

34 i lir koumsa;-

“ The Authority shall, in every decision that it makes, take into account all aspects of accessibility to person living with a disability and, in particular shall –

a) develop standards and guidelines for the implementation of minimum standards for the provision of accessibility for everyone;

b) ensure that any development it approves provides, as far as practicable, access on an equal basis with others for persons living with a disability;

Mon soumet devan Lasanble Mr Speaker.

MR SPEAKER

Nou a ganny...

HON NADDY ZIALOR

Mon’n manke en bout anba Mr Speaker.

“Encourage signage to public and private areas where the public has access to be provided in Braille or in easy-to-read and easy-to-understand formats.”

E sa bann lamannman i anliny avek Konvansyon ki Sesel in ratifye konsernan drwa bann dimoun avek dezabilite. Mersi Mr Speaker. Mon soumet avek Lasanble.

MR SPEAKER

Zis klarifye pou mwan. Tou sa Seksyon 34 la i ou *amendment*. *All of that is new?*

HON NADDY ZIALOR

Yes.

MR SPEAKER

Ok. Nou pa bezwen ganny segonde la deswit. Nou a ekout *panel*, apre ler nou arive pou nou pran vot mon krwar nou a kapab pran *secondment*. *Panel* i annan konsiderasyon? Wi.

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman nou, nou aksepte sa lamannman par Onorab Zialor, parski nou osi nou konsernen avek bann bezwen bann dimoun, sa ki nou apel zot *physically challenged*.

E nou krwar nou devret pe fer provizyon si nou pe moderniz nou Lalwa pou fer sir ki sa bann dimoun, parey i pe fer referans avek, pa ganny kit deryer dan planifikasyon ek konstriksyon.

Mon kapab dir avek ou Onorab ki nou pe deza fer konsiltasyon ek plizyer bann lasosyasyon e sa pou ganny, tou sa bann pwen pou ganny enkli dan bann regilasyon, *building regulations* ki nou pou annan.

E bann standar nesese pou ganny detaye tre klerman dan sa Regilasyon. Alors an prensip, nou, nou krwar i en keksoz ki fer en sans e nou pou siporte.

MR SPEAKER

Thank you. Okenn lot komanter? Ok, nou kapab ganny segonnman Onorab Hoareau.

HON JOHN HOAREAU

Mersi Mr Speaker. Mon annan gran plezir pou segonn sa lamannman ki'n ganny prodwir par Onorab Zialor. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Nou a pran an vot lo sa lamannman. Manm ki an faver lev lanmen silvouple? Mersi. Ale, Manm ki kont? *Thank you.*

On the vote on amendment No.2 prezante par Onorab Zialor of the Physical Planning Bill, 2021. 22 Manm in vot pour, 0 kont e 8 in *abstain*. Alors sa lamannman in aprouve. Onorab Andre, *next*.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mr Chair, an konsekans sa lamannman ki vin 34. Savedir tou bann, i ava annan *renumbering of the sections* ki ava mont *by one*. Me selman mwan letan mon pou refer li, akoz nou pe travay lo la. Mon pou al lo sa *Clause* ki manner i ete, me selman i pou *mean* i pou *one notch up*.

Nou annan dan *Clause 34, as it is now*. Be selman i pou 35(2). Trwazyenm laliny, pou nou *insert 'after for'* koumsa i ava lir koumsa "*by the Authority, for the purpose of avoiding any damage.*" So, sa i en *insertion* ki nou pe propoze.

Nou pou al lo 36(1). Wi, 36(1)(b), kot nou pou dir *delete*

the comma after ‘application.’ Dan premye laliny. E nou pou insert dan trwazyenm laliny, the following words. ‘and that it is’ e delete ‘shall be’.

So, i pou lir koumsa, “whilst respecting the privacy right of the developer and that it is displayed in the office of the appropriate district or regional authorities for public viewing and comments.”

Swivan Mr Chair. I pou vin 37, ki avek sa renumbering i pou vin 38. So i pou 38(e)(i). Sa ti en klarifikasyon, with regards to si i pou paret pou right of way oubyen easement. So, mon krwar Attorney Zeneral i ava donn nou en zistifikasyon whether this remain as an easement or a right of way.

So kekfwa nou ti ava permet Attorney Zeneral pou gid nou lo la, Mr Chair.

MR SPEAKER

Wi. Yes panel, adrese.

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman, mon krwar nou kapab kit li, nou kapab met en easement vi ki i annan en propozisyon pou - Parski en right of way is an easement.

So, but easement is wider that a right of way. So nou

kapab fer li koman en easement si - Mersi. Akoz parfwa i kapab annan lezot easement ki pa en right of way. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair, annefe nou’n koz lo la taler nou de Attorney Zeneral pandan break. E mon krwar lentansyon la epi dan Schedule 1. Se ki ler, wi dan Schedule 1. Se ki ler en plan i ganny fer par en surveyor, sa plan i montre avek bann beacons lo la, egzakteman kote sa access road pou pase. Parey i ete konmela dan bann plan. Me la i pou annan boundary beacons prezan. Alors i pou kler, mon mazine ki olye annan zis 3 meter right of way parey i mete annan defwa, i pou annan actually be demarcated by beacons. E pou konnen egzakteman kote i ete.

E sa ki Attorney Zeneral in dir mwan lentansyon e mon aksepte zot lentansyon, se ki sa plan pou li menm li kree the right of way. I pou kree the easement of right of way li menm. Konmela i pa fer. Konmela i zis en ledikasyon ki ou annan en access, me ou bezwen al fer en dokiman pou donn ou en right of way.

Avek sa lamannman, sa plan li menm li *will create the right of way*. Epi *obviously* sa de parti i ava tonm dakor dan en *agreement*, lekel ki pou konstri, lekel ki pou *maintain*, lekel ki pou kapab pas lo la. Eski i pou zis son vwazen, oubyen eski bann dimoun ki vin vizit son vwazen.

E si son vwazen i en garaz par egzant, eski loto ki vin kot garaz pou vin aranze, i kapab an tre. Eksetera. Tousala i ava vin koman en dezyenm dokiman.

So, avek sa leksplikasyon, mon krwar *the words 'right of way'* i apropiye. Mersi.

MR SPEAKER

Kote nou ete la. AG.

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

Bon, i akseptab. *We'll leave it as is.*

MR SPEAKER

So, Onorab Andre, *proposal* se pou gard *right of way* la. Alors nou a kontinyen.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mon a kontinyen. I annan *proper formatting* dan *Clause 34* ant (1) avek (2). Dan *Clause 39*, ki pou vi 40.(3) pou tir dan premye

lalin, *'notify'* e pou *insert 'advertise.'* So, i pou lir koumsa, *"the Constitutional Appointments Authority shall advertise."*

Dan *Clause 39(4)*. Mr Chair, pou *insert* dan premye lalin, *"the President shall cause the notice of appointment."* Dan dezyenm lalin pou lir koumsa, *"Chairperson and the members of the Appeals Board to be published."* E i pou annan *spacing* ant paragraf 5 ek 6.

E nou pou annan dan paragraf 39(11)(2) *proper spacing*. Osi dan 40 - *Spacing*. Dan 41(2), *spacing* ki nou'n tonm dakor.

E dan 41(4) in annan en *proposal by LGB*. So, mon ava les li adres sa. *With regards to appeal. 'Should there be a further appeal from the Authorities decision to the Appeals Board?'*

MR SPEAKER

LGB.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair, i zis en kestyon. Mon pa pe *move* en *amendment*. Me se en kestyon ki mon pe demande a sa pwen.

I annan en drwa pou ler, se en Komite *of the Planning Authority* ki fer en desizyon, i

annan en *Droit D'Appel to the Planning Authority*. E mon ti pe demande, eski i devret annan en dezyenm drwa.

Me sa se en *policy matter*. Mon napa okenn *feeling one way or the other*. Mon ti anvizis met sa la aköz zafer i devan nou, pou en desizyon ganny pran, whether *it should or whether we shouldn't*. Mersi.

MR SPEAKER

Nou a les panel klarifye. AG.

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman, sa i en desizyon. Ler en desizyon i ganny pran par sa komite, parey Onorab Georges in dir, *then* ou kapab *appeal to the committee*. E *then section 9* i *apply*.

(Off-Mic)

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman, an konsiltasyon avek *CEO*, avek Deputy *CEO*, nou pou - '*were committee grants*.' *Then it seems that sub-section 3* napa en rezondet. Kekfwa i en, *any small or limited*.

So, mersi Mr Chairman. Mr Chairman, mon krwar sa i

petet i kapab en *drafting instructions* ki'n *end-up being* en provizyon. Aköz menm si en komite ki pran desizyon, se *Planning Authority* ki pran sa desizyon. *Or is deemed to have taken that decision*. So, *therefore* i pou napa. *3 and 4* mon krwar nou kapab *do away with*. Mersi.

HON CLIFFORD ANDRE

Mr Chair, eski nou pe dir ki *Clause 41(3)* ki pou *42(3)* avek *(4)* i pou ganny tire? Se sa ki mon pe konpran?

MR SPEAKER

Se sa propozisyon. Likel ki pou adrese silvouple? AG?

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

Mr Chairman, mersi. Onorab Andre i korek. *Panel i of the view* ki *the whole of 41, should be done away with*. Setadir avek son *headnote*, antye i ava sorti e prezan nou retourn *back to 42*. Mersi.

MR SPEAKER

Is that accepted? Dan sa ka ou problemn *numbering* in solve Onorab Andre. Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi. Wi, Mr Chair. Mon pa anv responsab pou si en drwa ki ti annan. Mon ti'n poz en keston. Akoz la si nou tir 41 an tou, setadir ki *Authority* pou nepli kapab *delegate* en pouvwar to a committee pou bann *minor issues*. *Is that what we really want?*

So, Authority pou deal avek tou keksoz. Minor or major? If that's the Policy, mon napa problemm avek sa. Then 41 as a whole should go.

MR SPEKAER

Ok, CEO i ava adrese. Wi.

CEO PLANNING AUTHORITY

ANGELA SERVINA

Ok, mersi Mr Chair. Mersi LGB. *Normally what happens, tou desizyon ki ganny pran i endorse by the Board. The committees they only recommend, either approval or refusal or resubmission or a deferment.*

It's the Board at the end of the day ki endorse tou desizyon. So, we don't want to delegate any powers of decision-making to them. This stays with the Board.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab Pillay ou ankor annan en pwen.

HON SEBASTIEN PILLAY

Thank you Mr Speaker. Mr Speaker, mon pa dakor, akoz Bill in pas kot ou. In go through Authority, you've read the Bill. The Bill have gone through the process. In al kot Bills Committee. You send us a Bill with the section 41.

This is a major amendment kot ou pe retir en drwa ki ou'n dimoun atraver en Lalwa, e nou ki reprezant sa bann dimoun ki pou ganny sa drwa anba Lalwa e ou pe dir nou ozordi nou sipoze retir sa Lalwa.

AG pe dir nou retir sa Lalwa on the say so of an Authority. I find this to be highly irregular, e si sa i bezwen ganny fer, i bezwen ganny fer. I en substantial amendment ki bezwen ganny moved by a notice of amendment.

Now, if there is a notice of amendment that I have not seen Mr Speaker, I stand to be corrected. Me selman this is an infringement on the Legislative power of the Assembly, and is against the Constitution, ki donn pouvwar Lezisasyon, Lasanble Nasyonal e non pa Lazektif pou vin fer okenn lamannman sibstansyel dan okenn Lawa, dan Lasanble.

So, I do not think that Lasanble i kapab proceed avek

sa lamannman la ozordi. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Yes, Vis-Prezidan.

THE VICE-PRESIDENT MR AHMED AFIF

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman, mon krwar nou kapab trouv en konpromi, nou kapab kit li. Akoz parey CEO pe dir, li i santi poudir tout fason, lafason ki zot fer se bann Komite i rekomann avek Lotorite.

Be dan sa ka si Lotorite i santi se li ki pou pran desizyon, malgre ki sa provizyon i reste la, i pa pou zanmen *delegate* son pouvwar. I annan sa drwa pou li fer. Alors si ou kit la i pa fer okenn diferans.

So, nou kapab kite si person pa anvi propoze e nou pa kapab petet, akoz napa 72 *hours notice* ki'n donner, e si Lasanble i santi sa pa kapab ganny *delete*, nou, nou a viv avek, zis Lotorite pa pou *delegate*. Setou. Mersi Mr Chairman.

MR SPEAKER

Okenn lot pwen lo la sorti kot lezot Manm? Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mr Chair, anefe dan lepase nou'n deza. Letan Gouvernman, pa sa Gouvernman ozordi, ladministrasyon ozordi. In vini kot in dir, ki poudir nou pe *delete en particular Clause* dan *Bill* ki deva

n nou e mon pa vwar naryen mal si -. Akoz Egzekitiv i la e i pa en desizyon ki nou pe pran lo nou menm, avek zot konsantman.

So, si i pa relevan, annou fer en Lalwa ki azour. Nou tir li. *It's not relevant. It's not relevant.* Nou pa kapab lager avek sa. Mon pa vwar okenn problem akoz in deza ganny fer dan lepase, Mr Chair. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Pillay, ou'n sit Konstitisyon. Oule kontinyen *argue* sa.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mon oule kontinyen argimant sa pwen Mr Speaker, mersi.

Nou largiman i bezwen baze lo kwa ki Lasanble, pouvwar Lasanble kot i ete. Pouvwar Lasanble nou gard li toultan atraver *the vesting of legislative power* ki Konstitisyon i donn nou.

Sel fason ki sa lamannman i kapab ganny fer ozordi, se ki si zot lo kote

mazoriter, zot deside pou *move* pou en *suspension of the Standing Orders and then introduce sa amendment*.

Me sa i ava ankor enn fwa en fason pou montre ki mannyer zot pare pou servi zot mazorite, zis pou *usurp* lafason e prosedir normal ki keksoz i kapab ganny fer.

Vis-Prezidan in fer en pwen li. Mon largiman se pa ki *Planning Authority* i oblize servi sa provizyon. Lotorite i gard son pouvwar rezidwel pou li aprouv ou pa aprouv bann *case*.

Me dezyenmman Mr Speaker, sa ki enportan, lespri en Lalwa i bezwen ganny lir an koneksyon avek tou son bann *Clause*. I annan en *Clause* anba sa Lalwa ki koz lo regularizasyon bann keksoz ki pe ganny fer, ki napa en permi.

Si, nou get sa de koneksyon. Par egzanp en dimoun Cascade pe fer en pti miray, e olye regulariz lefe ki i pe fer sa pti miray, sa i kapab ganny *delegated to* en *committee*.

So i annan potansyel pou fasilite lavi dimoun la deor. So, mon pa kwa poudir ler en lamannman i sibstansyel *to this extend*, ki Lasanble i devret pe *proceed* lo zis en lamannman

pou koupe e tire. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi, okenn lot pwen. Onorab Henrie.

HON GERVAIS HENRIE

Mersi Mr Chair. Lefe ki mon pa ti ankor entervenir lo sa size, me selman mon pe swiv e par lafet ki Egzekitiv i an faver ki sa i ganny amande. Si mon ti kapab *move* Mr Chair, avek ou permisyon. Anba *Order 72(1)* ki ou - anba *72(1)* i dir "*Provided that the Chairperson may relax this provision in favor of simple amendment or emergency Bills.*" So, si ou ti kapab konsider sa koman en *relax sa rule*, pou ou konsider li koman en *simple amendment*, donk nou ti kapab *move* ki ou fer sa Mr Speaker. Mr Chair, mersi.

MR SPEAKER

Mon pa tro, tro kler si i en *simple amendment* oubyen non. Selman, eski mon kapab fer en pwen avan nou soz?

Mwan ler mon lir sa *Clause* mon vwar *it was intended to delegate powers* parey son fraz i dir, "*such small, limited or minor developments of land that may be ...*" *appoint*. Mwan mon vwar en pwen ladan mwan - en lentansyon. Se ki si

i annan telman bann ptipti keksoz, dizon i annan ptipti devlopman dan Praslin oubyen dan Port Glaud ki *Planning Authority* pa anvi pran par li menm. *And that this can be delegated to a committee.*

Mon zis fer sa pwen ki mon vwar en valer dan sa *Clause* la. *So, if you still want to get rid of it, wi nou kapab gete. Me mon pa vwar ki i totalman inital.*

Yes AG.

THE ATTORNEY GENERAL
MR FRANK ALLY

Mr Chairman, mersi. Mr Chairman, mon krwar baze lo sa Vis-Prezidan in dir, nou kapab gard sa provizyon an antye e nou kapab, si Lasanble i tonm dakor, nou kapab *then move on*. Me evantyeleman i pou son lenplimantasyon.

E mon krwar sa ki Mr Chairman in dir i korek. In annan sa lentansyon, me selman evantyeleman apre ki nou'n koz lo sa *issue appeal*, *then* nou'n dir be *ok*, si sa i pou en *issue*. Nou *might as well give up* sa bann provizyon. Me nou kapab regarde.

MR SPEAKER

Mersi. Mon vwar pwennvi mon travay pou mwan i pli senp pou

gard li, plito ki nou pou al enterfer avek li.

So, unless there is a specific amendment, otherwise we will continue. Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Nou'n arive lo *spacing Clause* 43(3)(a), ki nou'n tonm dakor. I pou vin 44. Dan 44 ki pou vin 45. Ankor *spacing* ki'n tonm dakor, dan 45(2).

Dan 46 ki pou 47(1) pou nou *insert* dan dezyenm laliny, pou *read as follows*, "A person shall not carry out development of any land adjacent to the sea, without the prior written permission of the Authority."

Dan 46 ki pou vin 47(2) *delete the comma after Authority in the third line.*

Dan 46 ki pou vin 47(3) *spacing* ki nou'n tonm dakor avek. Menm zafer dan 46(10) *spacing*. Pou *insert* en *comma* dan 47(1)(b) *after boulders*.

Lo *Clause* 51(2), Mr Chair pou *delete comma* lo trwazyenm laliny apre '*relates*.'

Nou kontinyen Mr Chair. Lo 52. *Clause* 52(1)(c)(iii) i fer referans avek *Seychelles Heritage Foundation Act or the National Monuments Act*. E nou fek, annefe *LGB* ki'n propoz sa. Nou'n fek pas *the Seychelles Institute for Culture, Heritage*

and the Arts Act, 2021. Eski nou pa fer en mansyon of sa Act e nou kit sa bann ki nou'n sipoze fini repeal?

MR SPEAKER

Avan ou al pli lwen. AG eski ou la sa oubyen ou pe retourn an aryer. AG.

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman mon lo sa size. Anfet akoz *by the time* ler nou ti pibliye sa *Bill*, sa *National Institute Act* pa ti ankor antre an *vie*, pa ti ankor pase.

So petet mon a propoze. Me si sa ti ganny pase, *law revision project* ti pou *pick it up* e i ti pou fer sa bann amannman. Me vi ki *chapter 6 of the National Institute Act* i deal avek *Seychelles Heritage Foundation and National Monuments*, petet nou ti a restrikte li *to chapter 6 of that Act*. Mersi.

MR SPEAKER

Sorry? Eski nou, Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mon pa tro swiv Mr Chair. Eski *Attorney General* pe dir annou ranplas sa 2 Lalwa par *Seychelles Institute of Culture*,

me restrikte li *to part 6, chapter 6*.

So, with the provision of chapter 6 of the Seychelles Institute for Culture Act, eksetera?

MR SPEAKER

Onorab Andre, ou lo la. Ou'n...

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mon a kontinyen.

MR SPEAKER

En enstan. Onorab Georges, kot ou ete.

HON BERNARD GEORGES

Mr Chair, mon pe *track*. *How do we spell 6. Is it Romain 6 or Arabic 6.*

MR SPEAKER

Panel, wi.

THE ATTORNEY GENERAL

MR FRANK ALLY

(Off-Mic)

MR SPEAKER

Thank you. Onorab Andre.

HON CLIFFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mr Chair, lo *Clause 53* ki pou vin *54(3)* nou tir 's' avek *development* dan *dezyenm laliny*. *Development*. I

pou *read* ‘*development*’ dan plas ‘*developments*’.

Nou annan *spacing* dan 54(1). Ankor nou annan *spacing* dan 55(1)(b). Nou ankor enn fwa annan *spacing* dan 56(2). *Spacing* osi dan 56(5) trwazyenm laliny dan seksyon 39. Selman mon mazine bann *cross-reference* kot nou *renumber* i pou bezwen rebran sa *renumbering* ki nou’n fer.

Dan 57 ki pou 58(1)(b) *insert comma* lo trwazyenm laliny *after* ‘*granted.*’ Lo wityenm laliny i annan *spacing*. Lo 57(2)(b), *delete* dan premye laliny *after served* ‘*that the person may.*’ So, *delete* sa. prezan i pou lir koumsa; ‘*Require the person on whom it is served, not later than 5 working days after service the notice.*’ *Insert* ‘*to*’.

I annan *spacing* dan 57(3) ki osi ganny tonm dakor. I annan bann *renumbering* ki pou fer ladan. Nou osi annan *spacing* Mr Chair, dan 57(4)(b). *Sorry* 57(6), *spacing*. *Section* 39. So, i pou annan *spacing* ladan.

Delete comma dan 57(6)(b) *after* ‘*notice*’, lo dezyenm laliny. 58 katriyenm laliny pou *delete the comma after* ‘*land*’. 59 ki pou vin 60 letan nou fer *renumbering*. 60(1) *insert*

comma lo sizyenm laliny *after* ‘*person*’. So, i pou lir koumsa “*by that person, or the new owner,*”

Dan 59 ki pou 60(2)(a) pou *delete the word* ‘*of*’ lo katriyenm laliny e pou ranplas li avek ‘*with*’. Dan *Clause* 60 ki pou vin 61(1) i annan *spacing* ant 56 ek 57. So, i pou annan *renumbering of* 56 ek 57.

Power of Attorney. 63(1)(a) *spacing* pou ganny fer la Mr Chair. Dan 63(2) lo trwazyenm laliny pou *insert en comma after* ‘*and.*’ So, i pou lir koumsa. “*Produce evidence of that person’s authority prior to.*” So *entering* ‘*and,*’

Spacing dan 38(2). *Sorry* 68. Ki pou vin 69. Pa 38, 68. 69. Mr Chair ki pou vin 70. Pou *delete the comma* ‘*after,*’ dan premye laliny ‘*after person.*’ E i annan en komanter, *query* par LGB an referans avek *penalty*, akoz pa ganny refer avek *scale of penalty*. So, mon a kit sa avek LGB.

MR SPEAKER

Yes, LGB.

HON BERNARD GEORGES

Mr Chair, mersi. Bann Avoka dan lasal i ava konpran si mon dir *res ipsa loquitur*. ‘*The thing speaks for itself.*’ I en kestyon - mon pa pe demande ki nou

sanz li la, akoz sansan nou pou la ziska 7er diswar. Me kekwfa nou ava anmas sa dan *Statute Law Revision* anmezir ki nou pe ale. Akoz i annan en kantite sa bann landrwa. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. So, nou a kontinyen alors.

HON CLIFFORD ANDRE

71 ki pou vin 72(2) Mr Chair, lo katriyenm laliny i annan *spacing* ki'n ganny agree. Nou annan nou 71 ki pou 72(4) lo katriyenm laliny pou *delete the word 'commits' e spacing* osi nou'n agree la.

Lo 71 ki vin 72(5)(a) pou *insert en comma lo trwazyenm laliny after' offence.'*

72 ki pou vin 73, lo katriyenm laliny pou fer *spacing*. Menm zafer lo 73 pou fer *spacing*. Pou fer osi *spacing* dan 75(1) ki pou vin 76(1). Osi *spacing* Mr Chair, dan 76 ki pou vin 77(1). Menm zafer dan 76 ki pou vin 77(2) - *spacing*.

E dan 77 ki pou vin 78, pou *delete the comma 'after,'* dan premye laliny 'after person' e pou fer *spacing* kot i nesese dan 77 ki vin 78.

Mr Chair, dan 79 ki pou vin 91.

MR SPEAKER

79 ki vin 80.

HON CLIFFORD ANDRE

Yes, sorry. 79 i vin 80, Mr Chair. Apologies for that. Nou pou delete the word, dan (11) dezyenm laliny 'judicial' so i vin courts proceeding. I pou lir koumsa "Where an offence is compounded under this section, no court proceedings. " Dan plas met no court judicial, nou pou delete judicial.

An referans avek 81 ki pou vin 82, ki koz lo regilasyon. I pe ganny propoze ki apre (c) nou met (d) pou pran konsiderasyon sa *new proposal* ki Onorab Zialor in dir *the main*, dan *the Act itself* kot bann spesifisite parey VP in dir i a ganny pran an konsiderasyon dan sa regilasyon. Akoz i pa ti ankor ganny mete dan *main Act*. So, i pa ti en *issue* ki ti'n ganny *raise* dan regilasyon.

So, zis pou *include* li dan sa konteks pou fer sir ki i marye avek sa enn devan.

MR SPEAKER

Un instant, Onorab Georges, wi.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair, mon annan de pti problenm la. Enn se, mon konpran ki nou oule fer li antre dan *regulations as well*

as dan *main Act*. Me akoz nou pe *limit* la to *PMC properties*? Sa ki mon pa konpran. Akoz in *the main Act*, nou'n demann avek Lotorite *Planning* regard tou keksoz ki vin devan zot. Tou permisyon ki vin devan zot. Akoz nou pe restrikte li la?

MR SPEAKER

Wi Onorab Andre, wi.

HON CLIFFORD ANDRE

Nou kapab met "*by the developer*" dan plas, akoz *developer is taken care of* ladan, kot nou dir *contractor* osi pou ganny en definisyon. So, nou kapab met *by the developer*. Nou tir *Property Management Corporation*, nou met "*by the developer*."

Me selman, nou kapab met '*by the developer for people leaving with special needs*.' Nou tir antye *Property Management Corporation* or *intended to be sold to the Government, should cater*. So, sa i en *proposal*.

Akoz i ti zis en *proposal* pou nou *transcribe* sa ki lot kote pou met la. E Onorab Georges i annan rezon letan i dir, akoz i zis lo *PMC*. Me selman nou kapab fer li dan sa konteks.

MR SPEAKER

So, i kler ki nou pe ganny fer la. Onorab Georges, wi.

HON BERNARD GEORGES

Mon pe propoz ki nou sanz li so *that it reads as follows*. "*Specifying conditions for development*. Akoz se *development* ki vin devan. "*Specifying conditions for developments to cater for people leaving with special needs or disabilities*." Akoz *development* in ganny *defined* anba section 33. Se bann keksoz ki vin devan *Planning Authority* if I'm not mistaken.

MR SPEAKER

Panel ou ava adres sa. AG mon'n vwar ou fer siny.

HON BERNARD GEORGES

Or development subject to Planning approval, maybe to make it ...

"*Specifying additions for development subject to Planning approval to cater for people*," eksetera.

MR SPEAKER

Ok. Agreed.

HON BERNARD GEORGES

Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Andre kontinyen.

HON CLIFORD ANDRE

Mersi Mr Chair. Mr Chair, lot lamannman se 82 ki prezan pou vin 83(2)(b) pou nou *insert* en ‘s’ dan premye laliny apre ‘*permission.*’ So, i vin ‘*permissions.*’ Pou nou *delete the comma* dan 82 ki pou vin 83(2)(c). *Delete sa comma after Act* lo trwazyenm laliny.

Menm zafer, pou *delete sa comma after ,Act,* lo dezyenm laliny dan 82 ki pou vin 83(2)(d). Menm zafer pou *delete the comma* lo dezyenm laliny dan (f) *after Act* lo dezyenm laliny.

Dan 82 ki aprezan 83(g) *to delete ‘any’* e ranplas li avek ‘*all*’ lo remye laliny. E pou fer *spacing* apropiye dan 83(2)(h) pou *delete comma* dan dezyenm laliny *after Act.* Dan (i) pou *insert ‘s’* dan premye laliny pou lir koumsa, ‘*all suits, prosecutions.*’

Dan trwazyenm laliny dan (i) pou *delete the comma after Act.* E dan (j) pou *delete the comma after Act* lo dezyenm laliny.

Mr Chair, mon annan plezir pou anonse ki sa bann lamannman ki *Bills Committee* in propoze. Mersi.

MR SPEAKER

Byen, okenn lot klarifikasyon *from Members?* Ok, dan sa ka nou’n terminen avek bann amannman e nou a re pas dan Staz Lasanble.

E nou apel *LGB* pou fer *Third Reading.*

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker, anba *Order 76(1)* nou *Standing Order,* mon *move Physical Planning Bill, 2021 as amended* i ganny lir en Trwazyenm Fwa. Mersi.

MR SPEAKER

Mon a ganny segonnman pou Mosyon silvouple. Onorab William.

HON WAVEN WILLIAM

Mr Speaker, mon segonn sa Mosyon *for the Physical Planning Bill as amended.*

MR SPEAKER

Mersi, nou a pran vot lo *Third Reading* silvouple. Manm ki an faver lev lanmen? Byen, okenn Manm ki kont? Mersi.

Vote lo *Formal Third Reading of the Physical Planning Bill, 2021 as amended* in ganny 22 vot pour, 0 vot kont e 8 abstansyon. Alors *Bill* in a pase, in aprouve par Lasanble. Madanm Clerk a fer *Formal Third Reading.*

MADAM CLERK

Mersi Mr Speaker. *This Act may be cited as the Physical Planning Act, 2021 and shall come into operation on such date as the Minister may, by notice published in the Gazette, appoint.* Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi e avek sa mon deklare ki *Bill* in pase par Lasanble. I pres 5er 15. Nou annan en lot *Bill* lo *Order Paper*, selman mon krwar nou pa pou fer li zistis si nou pran li la. Mon pa tro konnen ki mannyer nou pou aziste nou letan a lavenir pou li konsidere. Me nou ava *adjourn* plito.

Mon ava remersi bann Manm pou zot partisipasyon e remersi Vis-Prezidan e *panel* pou zot prezans e travay avek nou.

Mon a swet tou dimoun bonn sware e nou a re pran travay Mardi prosen a ler labitid. *Adjourn.*

(ADJOURNMENT)